

**TURUN
YLIOPISTO**
Oikeustieteellinen
tiedekunta

Kunnianloukkauksen vanhentumista koskeva uusi linjaus ja sen vaikutukset kunnianloukkauksen kehitykseen rikoksena

Vanhentumissäännösten, rikoksen kriminalisoinnin kehityksen sekä aiemman
oikeuskäytännön valossa

Rikosoikeus, vastuu ja vastuuseen asettaminen
OTM-työ

Laatija:
Minna Kangasharju

10.06.2024

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu
Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

OTM-työ

Oppiaine: Rikosoikeus, vastuu ja vastuuseen asettaminen.

Tekijä: Minna Kangasharju.

Otsikko: Kunnianloukkauksen vanhentumista koskeva uusi linjaus ja sen vaikutukset kunnianloukkauksen kehitykseen rikoksena. Vanhentumissäännösten, rikoksen kriminalisoinnin kehityksen sekä aiemman oikeuskäytännön valossa.

Ohjaaja: Tatu Hyttinen.

Sivumäärä: XII + 60 sivua.

Päivämäärä: 10.06.2024.

Tutkielma käsittelee korkeimman oikeuden ennakkopäätöstä koskien kunnianloukkauksen syyteoikeuden vanhentumisaikaa, kun tulkinnan kohteena on rikoksen jatkuvuus. Tutkielmassa käytetään ennen kaikkea lainopillista metodologiaa linjausta niin aiempaan oikeuskäytäntöön kuin voimassa olevaan oikeuteen sekä kunnianloukkauksen kriminalisoinnin tarpeellisuutta käsiteltäviin keskusteluihin. Koska kriittinen keskustelu kunnianloukkauksen kriminalisoinnin ympärillä on vahvasti nojautunut Norjassa käytyyn keskusteluun kunnianloukkauksen asemasta, peilataan päätöstä myös osittain Norjan kuin myös Ruotsin oikeudentilaan, jolloin tutkielma on osittain myös oikeusvertaileva.

Tutkielma pyrkii määrittämään, mikä linjaus on koskien syyteoikeuden vanhentumista tapauksissa, jossa loukkaus on esitetty internetissä siten, että loukkaus on ollut yleisön saatavilla ilman tekijän erityistä aktiivisuutta. Tutkielma pohtii mahdollisia syitä linjaukselle sekä eroja aiempaan tulkintaan nähden kuin myös sitä, millaisia vaikutuksia linjauksella voi olla kunnianloukkauksen kehitykseen rikoksena. Erityistä painoarvoa kehitystä pohdittaessa annetaan jo käydylle kriittiselle keskustelulle koskien kunnianloukkauksen kriminalisoinnin tarvetta, jossa kehitystä pohditaan suhteessa kunnian arvoon, yhteiskunnalliseen kehityspolkuun sekä muissa pohjoismaissa käytyyn keskusteluun koskien kunnian asemaa ja dekriminalisointia.

Tutkielman johtopäätöksenä voidaan pitää sitä, että ennakkopäätös muuttaa syyteoikeuden vanhentumista sekä jatkuvuutta koskevien säännösten tulkintaa melko paljon. Uuden linjauksen mukaan kunnianloukkauksen syyteoikeuden vanhentuminen alkaa tämänkaltaisissa tapauksissa julkaisuhetkestä, jolloin rikos vanhentuu kahdessa vuodessa. Täten rikosten ei tämänkaltaisissa tapauksissa voida katsoa olevan jatkuvia. Linjauksen tavoitteena voidaan katsoa olevan kyseisen tapauksen ratkaiseminen sekä tulkinnanvaraisten säännösten täsmentäminen, mutta linjauksen voidaan myös katsoa kielivän muutosta. Se, onko Suomi menossa kohti dekriminalisointia tai säännöksen modernisointia jää kuitenkin nähtäväksi. Selvää on kuitenkin se, että linjauksella on vaikutus kehitykseen niin sellaisenaan kuin osana suurempaa kehityspolkuja. Päätöksen voidaan katsoa vaikuttavan haitallisuuden arviointiin samalla kuin se kiristää rikoksen vanhentumisaikaa, jonka taas voidaan katsoa vaikuttavan rikoksen rangaistavuuden käsitykseen.

Avainsanat: kunnianloukkaus, rikoksen jatkuvuus, syyteoikeuden vanhentuminen.

Sisällys

Lähteet.....	V
Lyhenteet	XII
1 Johdanto	1
1.1 Tutkielman lähtökohdat.....	1
1.2 Tutkielman tavoitteet, tutkimuskysymys ja rajaus.....	5
1.3 Metodi ja aineisto	7
1.4 Tutkielman rakenne.....	9
2 Kunnian sekä kunnianloukkauksen määritelmät ja kehitys.....	12
2.1 Kunnianloukkaus voimassa olevan oikeuden mukaan	12
2.2 Kunnianloukkauksen kehitys.....	14
2.3 Kunnianloukkauksen suhde sananvapauteen.....	18
2.4 Kunnianloukkauksen syyteoikeuden vanhentuminen.....	20
2.4.1 Syyteoikeuden vanhentuminen ja tekopäivän määrittely.....	20
2.4.2 Kunnianloukkauksen syyteoikeuden vanhentuminen	21
3 Jatkuvan rikoksen suhde kunnianloukkaukseen	24
3.1 Jatkuva rikos ja sen vanhentuminen	24
3.1.1 Jatkuvan rikoksen määritelmä ja edellytykset.....	24
3.1.2 Jatkuvuuden vaikutus rikoksen syyteoikeuden vanhentumiseen	26
3.1.3 Jatkuvan rikoksen tulkintaongelmat	27
3.2 Jatkuvuuden edellytysten sekä jatkuvuuden tulkinta kunnianloukkauksessa 29	
3.2.1 Jatkuvan rikoksen määritelmä suhteessa kunnianloukkauksen tunnusmerkistöön	29
3.2.2 Tulkinta kunnianloukkaustuomioissa ennen ennakkopäätöksen linjausta	31
3.2.3 Jatkuva rikos vai ei? Edellytyksien tulkinta ja aiempi linjaus	32
4 Korkeimman oikeuden ennakkopäätös 2024:3 sekä siinä tehty linjaus koskien kunnianloukkauksen jatkuvuutta ja vanhentumista.....	36
4.1 Päätös pääpiirteittäin ja asian käsittely alemmissa oikeuksissa	36
4.2 KKO:n päätös ja perustelut sekä niiden tulkinta.....	38
4.2.1 Päätöksessä esitetyt perustelut	38
4.2.2 Perustelujen pohdintaa suhteessa aiempaan oikeuskäytäntöön.....	41

4.2.3	Päätös sananvapauden ja prosessiekonomian valossa	43
4.3	Ennakkopäätöksestä tehtävät johtopäätökset	44
5	Kunnianloukkaus- liian ankarasti säädetty rikos vai rikos, joka tarvitsee voimassa olevan säännöksen?.....	47
5.1	Kunnianloukkaus 2020-luvun Suomessa	47
5.2	Norja, sananvapauden suojelun sekä siviiliprosessin edelläkävijä?	49
5.3	Ruotsi kannattaa modernisointia mutta ei dekriminalisointia	53
6	Lopuksi.....	57

Lähteet

Kirjallisuus

Ahlgren, Bettina, Dekriminalisering av ärekränkning och begränsning av ringa förundersökningar. Helsingin yliopisto 2022.

Ervasti, Kaijus, Uusi tuomioistuinsovittelulaki. Talentum Media Oy 2013.

Ervasti, Kaijus – Attias, Miriam, Sovittelu ja sen sovellukset. Edita Publishing Oy 2022.

Frände Dan, Yleinen rikosoikeus. 2, uudistettu painos. Edilex Libri, Edita Publishing Oy 2012.

Frände, Dan – Hyttinen, Tatu – Heikki Kallio– Korkka-Knuts, Heli – Matikkala, Jussi – Tapani, Jussi – Tolvanen, Matti – Viljanen, Pekka – Wahlberg, Markus, Keskeiset rikokset. 5., uudistettu painos. Edita publishing Oy 2023.

Helenius, Dan – Linna, Tuula, Siviili- ja rikosprosessioikeus Alma Talent Oy yhteistyössä Juristiliiton Kustannuksen kanssa 2024.

Hirvonen, Ari Mitkä metodit? Opas oikeustieteen metodologiaan. Yleisen oikeustieteen julkaisuja 17. 2011.

Holmqvist, Lena –Leijonhufvud, Madeleine –Träskman, Per Ole – Wennberg, Suzanne, Brottsbalken, En kommentar, Del 1 (1-12 kap.) Brotten mot person och förmögenhetsbrotten m.m. Studentutgåva 6, Elanders Sverige AB 2007.

Husa, Jaakko – Mutanen, Anu – Pohjalainen, Teuvo, Kirjoitetaan juridiikkaa: ohjeita oikeustieteellisten kirjallisten töiden laatijoille. Lakimiesliiton kustannus 2001.

Innanen, Antti – Saarimäki Jarkko, Internetoikeus. Edita Publishing Oy 2009.

Kallio, Heikki, Kertaluontoinen teko vai jatkuvaa toimintaa- rikosoikeudellinen analyysi eräissä vihapuherikoksissa. Defensor Legis 3/2023 sivut. 259-277.

Kandidatnummer: 226, Når kan netthets i sosiale medier sanksjoneres? Om den nedre terskelen for å illegge privatpersoner sivilrettslige og strafferettslige sanksjoner for verbale krenkelser fremsatt i sosiale medier. UiO Det juridiske fakultetet 2021.

Kierulf, Anine, Hva er ytringsfrihet. Universitetsforlaget AS 2021.

Kolehmainen, Antti, Tutkimusongelma ja metodi lainopillisessa työssä. Sivut 106–134 teoksessa Miettinen, Tarmo, Oikeustieteellinen opinnäyte – Artikkeleita

- oikeustieteellisten opinnäytteiden vaatimuksista, metodista ja arvostelusta. 2015.
- Korpisaari Päivi, Sananvapaus verkossa. Lakimies 7-8/2019 sivut. 928-952.
- Lahti, Matti, Lievemmän lain periaate ja verorikosten yksilöinti. Teoksessa Koponen, Pekka – Lahti, Raimo – Ojala, Timo, Kirjoituksia talousrikosoikeudesta. Hakapaino Oy 2007.
- Lappi – Seppälä, Tapio – Hakamies, Kaarlo – Helenius, Dan – Melander, Sakari– Nuotio, Kimmo – Ojala, Timo – Rautio, Ilkka, Rikosoikeus. 5., uudistettu painos. Alma Talent Oy 2022. Nettijulkaisu.
- Lehtonen Asko, Laiminlyöntirikosten ja jatkuvien rikosten syyteoikeuden vanhentuminen. Sivut 135-146 teoksessa Oikeusteorian poluilla, Juhlakirja Professori Rauno Hulttunen, Lapin yliopiston oikeustieteellisiä julkaisuja Sarja C 43, 2006.
- Matikkala, Jussi, Onko ilmaisurikoksia koskeva sääntelymme kohdallaan? sivut 147–165 teoksessa Rikoksesta rangaistukseen Juhlajulkaisu Pekka Viljanen 1952 – 26/8 – 2012, Turun yliopisto, WS Bookwell Oy 2012.
- Matningsdal, Magnus, Nytt i ny straffelov. Universitetsforlaget AS 2015.
- Matningsdal, Magnus, Straffeloven, Alminnelige bestemmelser Kommentarutgave. Universitetsforlaget AS 2015.
- Melander, Sakari, Crime, Media, and Social Media. JFT 2–4/2017 Sivut. 450–459.
- Neuvonen, Riku, Sananvapauden sääntely Suomessa. Kauppakamari 2012.
- Ollila, Riitta, Vahingonkorvaus ja sovittelu kunnianloukkausasioissa. Defensor Legis N:o 5/2015 sivut. 883-898.
- Ollila, Riitta, Vankeutta kunnianloukkauksesta. Lakimies 2/2011 Sivut. 365-386.
- Palme, W.A, Om preskription av åtalsrätt. Söderström & C:o Förlagsaktiebolag 1942.
- Paukku, Eelis, Rikollista vai ei?- Kriminalisointien poistaminen rikoslaista kokonaisuudistuksen jälkeen. Edilex 2021/51, Referee-artikkeli. Edita Publishing Oy 2021.
- Paukku, Eelis, Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate kriminaalipolitiikan tavoitteiden näkökulmasta. Edilex 2021/20 Referee Artikkel. Edita Publishing Oy 2021.
- Paukku, Eelis – Puhakainen, Essi, Kunnia 2020-luvun Suomessa- Empiirinen tutkimus kunnianloukkaustuomioista. Edilex 2023/6, Referee artikkeli. Edita Publishing Oy 2023.
- Saraviita, Ilkka, Perustuslaki. 2., uudistettu painos. Alma Talent Oy, 2011.

Solove, Daniel, J The future of reputation. Gossip, rumor and privacy on internet.
Yale University Press 2007.

Suutari Sari, Kunnianloukkauksen dekriminalisointi, Tarpeellisuus ja
toteutusvaihtoehdot. Oulun Ammattikorkeakoulu 2016.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/104880/Suutari_Sari.pdf?sequence=1

Tapani, Jussi –Tolvanen, Matti –Hyttinen, Tatu, Rikosoikeuden yleinen osa.
Vastuuoppi. 3., uudistettu painos. Alma Talent Oy yhteistyössä Lakimiesliiton
kustannuksen kanssa 2019. Internetlähde.

Tapani, Jussi – Tolvanen, Matti – Kempainen, Heikki, Rikosoikeus. Rangaistuksen
määrääminen ja täytäntöönpano. 4., uudistettu painos. Alma Talent Helsinki
yhteistyössä Lakimiesliiton Kustannuksen kanssa 2022.

Tiilikka Päivi, Oikeusministeriön selvityksiä ja ohjeita 54/2010 Sananvapaus,
yksilönsuoja ja lähdesuoja Ruotsissa, Norjassa ja Alankomaissa sekä
Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisukäytännössä.

Tiilikka, Päivi, Julkaistun verkkoviestin sisällöstä aiheutuneen taloudellisen vahingon
korvaaminen. Defensor Legis N:o 4/2009 sivut. 606-630.

Tolonen, Hannu, Oikeuslähdeoppi. WSOY Lakitieto 2003.

Tuori, Kaarlo, Kriittinen oikeuspositivismi. WSLT 2000.

Ukkonen, Anniina, Sananvapauden ja kunnian suojan suhde Euroopan
ihmisoikeustuomioistuimen käytännön ja Euroopan neuvoston linjausten
valossa: erityisesti sosiaalisen median aikakaudella. Helsingin yliopisto 2020.
<https://helda.helsinki.fi/items/8b1637d7-5e89-459d-9305-5031d8de718e>

Viljanen, Veli-Pekka – Tuori, Kaarlo – Scheinin, Martin– Ojanen, Tuomas – Karapuu,
Heikki – Hallberg, Pekka, Perusoikeudet. Sanoma Pro 2005. Kyseistä kirjaa
käytetty, sillä sanonta perusoikeuden luonteesta oli löydettävissä käsitykseni
mukaan vain kyseisestä painoksesta.

Virallislähteet

Suomi

Oikeudenkäymiskaari (1.1.1734/4).

Perustuslaki (11.6.1999/731).

Rikoslaki (19.12.1889/39).

HE 130/1972 Hallituksen esitys Eduskunnalle rikosoikeudellista vanhentumista koskevan lainsäädännön uudistamisesta.

HE 27/1999 Hallituksen esitys Eduskunnalle rikosoikeudellista vanhentumista koskevien säännösten uudistamiseksi.

HE 184/1999 Hallituksen esitys Eduskunnalle yksityisyyden, rauhan ja kunnian loukkaamista koskevien rangaistussäännösten uudistamiseksi.

HE 45/2001 vp Hallituksen esitys Eduskunnalle rikosoikeudellista vanhentumista koskevien säännösten uudistamiseksi.

HE 44/2002 vp Hallituksen esitys Eduskunnalle rikosoikeuden yleisiä oppeja koskevan lainsäädännön uudistamiseksi.

HE 19/2013 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rikoslain, pakkokeinolain 10 luvun 7 §:n ja poliisilain 5 luvun 9 §:n muuttamisesta.

PeVM 25/1994 Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 25 hallituksen esityksestä perustuslakien perusoikeussäännösten muuttamisesta.

Ruotsi

Brottsbalk (1962:700).

SOU 2013:38 Betänkande av Straffrättsanvändningsutredningen, Statens offentliga utredningar, Vad bör straffas? Stockholm 2013 Elanders Sverige AB.SOU.

2016:7 Integritet och straffskydd, Betänkande av utredningen om ett modernt och starkt straffrättsligt skydd för den personliga integriteten, statens offentliga utredningar, Stockholm 2016, Elanders Sverige AB.

Norja

Lov om skadeserstatning LOV-1969-06-13-26.

Lov om straff LOV-2005-05-20-28.

Ot.prp. nr. 90 (2003-2004) Om lov om straff (straffeloven).

Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) Om lov om endringer i straffeloven 20. mai 2005 nr. 28 (siste delproposisjon - slutføring av spesiell del og tilpasning av annen lovgivning).

Lovvedtak 90 (2014–2015) (Første gangs behandling av lovvedtak).

Det Konglige justis- og beredskapsdepartement Prop. 64 L (2014–2015) Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak) Lov om ikraftsetting av straffeloven 2005 (straffelovens ikraftsettingslov.

Yttringsfrihet bør finde Sted, Forslag til ny Grunnlov § 100, Utredning fra en kommisjon oppnevnt ved Kongelig resolusjon 26. august 1996. Avgitt til justis- og politidepartementet 22. september 1999. Norgesoffentlige utredninger 1999. Statens forvaltningstjeneste Statens Trykning, Oslo 1999.

Muut virallislähteet

Parlamentaarinen yleiskokouksen päätös: Towards decriminalisation of defamation 1577 (2007).

Parlamentaarisen yleiskomitean suositus: Towards decriminalisation of defamation 1814 (2007).

Steering Committee on the Media and New Communication Services 2005 CDMC(2005)007.

Steering Committee on the Media and New Communication Services (CDMK) 1st meeting of the CDMC, 21 to 24 June 2005, Meeting Report.

Steering Committee on the Media and New Communication Services (CDMK), 2nd meeting of the CDMC, 29 November to 2 December 2005, Meeting Report.

Oikeuskäytäntö

Korkein oikeus

KKO 1986 II 88

KKO 1980 II 127

KKO 1997:11

KKO 2009:3

KKO 2013:70

KKO 2018:51

KKO 2018:81

KKO 2021:45

KKO: 2022:1

KKO 2024:3

Hovioikeus

Helsingin HO R 17/122, 31.05.2018

Turun HO R 17/1087, 17.9.2018

Helsingin HO R 18/1272 17.06.2020

Helsingin HO R 21/79, 27.6.2022

Turun HO R 23/1028 31.8.2023

Helsingin HO R 22/1094, 14.11.2023

Käräjäoikeus

Helsingin KäO R 13/8859, 20.08.2014

Helsingin KäO R 16/4721, 9.11.2016

Helsingin KäO R 19/3951, 26.11.2019

Helsingin KäO R 20/3006, 25.09.2020

Varsinais-Suomen KäO R 20/607, 23.10.2020

Helsingin KäO R 19/7306, 26.11.2020

Kainuun KäO R 20/693, 17.09.2021

Pohjanmaan KäO R 21/1391, 14.12.2021

Helsingin KäO 22/113590, 30.3.2022

Kainuun KäO R 22/323, 4.11.2022

Pohjanmaan KäO R 22/1343, 29.9.2023

Euroopan ihmisoikeustuomioistuin

Tuomio 6.4.2010, Ruokanen ja muut v. Finland

CE:ECHR:2010:0406JUD004513006.

Tuomio 6.7.2010 Mariapori v. Finland CE:ECHR:2010:0706JUD003775107.

Tuomio 8.2.2011 Yleisradio Oy ja muut v. Finland

CE:ECHR:2011:0208DEC003088109.

Tuomio 16.6.2015 Delfi AS v. Estonia CE:ECHR:2015:0616JUD006456909.

Tuomio 19.3.2024 Almeida Arroja vs. Portugal CE:ECHR:2024:0319JUD004723819.

Medialähteet

Korkein oikeus: Aktivistia ei tuomitakaan lelusalakuljettajan kunnianloukkauksesta, Helsingin Sanomat 10.1.2024 <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000010109829.html> (luettu 2.2.2024).

Kunnianloukkaus ei olisi enää rikos, Yle 18.9.2014 <https://yle.fi/a/3-7477545> (luettu 3.5.2024).

Muut lähteet

Nettipoliisi Marko Forssin blogikirjoitus Kunnianloukkauksen dekriminoloisointi 18.9.2014

<https://puheenvuoro.uusisuomi.fi/markofobbaforss/176235-kunnianloukkauksen-dekriminoloisointi/> (luettu 3.5.2024).

Tietoon tulleet rikokset ja niiden selvittäminen rikosnimikkeittäin muuttujina vuosi, rikos, viranomainen ja tiedot. Vuosi 2022. Tilastokeskus (luettu 28.4.2024).

Väestön tieto- ja viestintäteknikan käyttö muuttujina Vuosi ja Tiedot, Tilastokeskus. (luettu 28.4.2024).

Lyhenteet

EIS	Euroopan ihmisoikeussopimus
EIT	Euroopan ihmisoikeustuomioistuin
HE	Hallituksen esitys
HO	Hovioikeus
KKO	Korkein oikeus
KP-sopimus	Kansalaisyhteiskunnan ja poliittisten oikeuksien koskeva kansainvälinen yleissopimus ja valinnainen pöytäkirja valitusmenettelystä
KäO	Käräjäoikeus
RL	Rikoslaki

1 Johdanto

1.1 Tutkielman lähtökohdat

Korkein oikeus on 10.1.2024 antanut ennakkopäätöksen (KKO 2024:3) koskien kunnianloukkauksen vanhentumisaikaa, kun tulkinnan kohteena on ollut rikoksen jatkuvuus. Rikoslain esitöissä (HE 27/1999) ei ole tarkemmin määrätty, mitkä rikokset voisivat olla niin sanottuja jatkuvia rikoksia tai sitä, voisiko kunnianloukkaus olla sellainen. Kyseisessä päätöksessä on linjattu kunnianloukkauksen syyteoikeuden vanhentumisesta arvioimalla voiko kunnianloukkaus olla mainitun kaltainen rikos tilanteessa, jossa loukkaus on tehty sosiaalisessa mediassa siten, että loukkaus on ollut yleisön saatavilla vielä loukkauksen julkaisemisen jälkeen. Koska melkein puolet kunnianloukkauksista tapahtuu nykyään internetissä, linjauksella voidaan katsoa olevan vaikutus kyseisen rikoksen syyteoikeuden vanhentumisen arviointiin kuin myös kunnianloukkauksen kehitykseen rikoksena.¹

Tapauksessa oli kyse siitä, että A oli esittänyt B:stä ja tämän liiketoiminnasta Facebook-sivullaan julkaisemassaan kirjoituksessa sekä sen kommentteissa valheellisen tiedon tai vihjauksen, joka oli ollut omiaan aiheuttamaan B:lle vahinkoa, kärsimystä tai B:hen kohdistunutta halveksuntaa. Kyseinen loukkaus oli ollut luettavissa kyseisellä sivulla syytteen nostamiseen saakka. Korkeimman oikeuden päätöksessä otettiin muun muassa kantaa siihen, kuinka aktiivinen täytyy olla, jotta voidaan katsoa, että rikoksen aikaansaamisen lisäksi lainvastaista tilaa on ylläpidetty, joka on yksi jatkuvan rikoksen edellytys.² Korkein oikeus katsoi, että vaikka syytetyllä oli ollut mahdollisuus poistaa teksti, ei hän ollut tehnyt aktiivisia toimia koskien tekstiä. Syytetty ei ollut julkaissut kirjoitusta uudelleen eikä myöskään ollut tehnyt muita aktiivisia toimia, joilla kirjoitukselle olisi voinut saada uusia lukijoita tai näkyvyyttä.³ Korkein oikeus katsoi, että on mahdollista, että käyttäjien olisi täytynyt varta vasten etsiä kirjoitusta syytetyn sivulta lukeakseen ne.⁴ Täten korkein oikeus katsoi, että kyseessä ei voi olla tilanne, jossa rikollisen teon lisäksi lainvastaista asiatilaa on ylläpidetty vain sen perusteella, että syytetty ei poistanut kyseistä

¹Jopa 38 % kunnianloukkauksista tehdään internetissä. Paukku – Puhakainen 2023, s.15-16; Melander 2017, s. 457.

²Rikoslaki (RL, 19.12.1889/39) luku 8 2 § 2 momentti.

³KKO 2024:3 kohta 12.

⁴KKO 2024:3 kohta 12 ja 13.

tekstiä. Korkein oikeus katsoi siten, toisin kuin käräjäoikeus ja hovioikeus, että kyseessä ei ole jatkuva rikos ja että syyteoikeus oli siten kyseisessä asiassa vanhentunut.⁵

Huomionarvoista on se, että asia ratkaistiin äänestämällä. Kaksi jäsentä oli eri mieltä ja nostivat esille muun muassa aiempia korkeimman oikeuden päätöksiä sekä sosiaalisen median luonteen. Korkein oikeus ei kuitenkaan perusteluissaan huomionnut sosiaalisen median painoarvoa nyky-yhteiskunnassamme kovin paljoa, mikä oli mielenkiintoista varsinkin siksi, että asiaa pohdittiin alemmissa oikeusasteissa. Sosiaalisen median vaikutus ihmisiin ja sen riskit ovat lähes jokaisen tiedossa. Se, kuinka monta ihmistä julkisen tilin julkaisu tavoittaa, on lähes mahdotonta tietää, sillä materiaali voi nopeasti levitä hyvin laajalle.⁶ Lisäksi on huomionarvoista, että julkaisuja voi jakaa edelleen niin sovelluksen kuin kuvakaappauksien kautta ja että julkaisuun tehdyt reaktiot nostavat julkaisuja sosiaalisessa mediassa algoritmien ansiosta. Täten loukkaava materiaali voi levitä hyvin laajalle, mikäli se on esitetty internetissä. Esimerkkinä voidaan mainita, että Suomessa lähes jokainen käyttää internetiä.⁷ Tämä herättää väistämättä kysymyksiä koskien korkeimman oikeuden päätöksen perustelua ja saa lukijan pohtimaan, mikä on vaikuttanut päätöksen lopputulemaan. Onko siihen kenties vaikuttanut legaliteettiperiaate, jolla muun muassa halutaan taata, että rikoksen seuraus on mahdollisimman hyvin ennustettavissa ja että tunnusmerkistöt ovat tarpeeksi täsmälliset, suhteellisuusperiaate, jonka tavoitteena on muun muassa se, että rangaistukset eivät ole epäoikeudenmukaisessa suhteessa esimerkiksi rikoksen vahingollisuuteen, prosessiekonomia, joka on ollut yksi keskustelun aihe viime aikoina koskien kunnianloukkauksia tai kenties Suomen sananvapausrikoksia koskeviin lakeihin ja oikeuskäytäntöön kohdistunut Euroopan Ihmisoikeustuomioistuimen (EIT) linjaus tai pohjoismaiden yhteneväisen rikosoikeuden tavoite?⁸ Entä onko eriäviin mielipiteisiin voinut vaikuttaa sosiaalisen median luonne, jossa

⁵KKO 2024:3 kohta 13 ja 14. Tapauksen sisältö käsitellään tarkemmin luvussa 4.

⁶Hyvänä esimerkkinä internetissä julkaistun asian nopeasta sekä laajasta leviämisestä on tapaus nimeltään Dog Poop Girl, jossa kuva koiranomistajasta levisi muutamassa päivässä internetin avulla aina Etelä-Korean uutisiin asti. Tapauksesta lisää Soloven kirjassa: *The future of reputation. Gossip, rumor and privacy on internet*. Myös korkein oikeus on todennut päätöksessään KKO 2021:45, että sosiaalisen median kautta voidaan saavuttaa suurikin kohdeyleisö.

⁷Korpisaari 2019, s. 933; Väestön tieto- ja viestintätekniikan käyttö muuttujina vuosi ja tiedot, Tilastokeskus 28.4.2024: Tilastokeskuksen mukaan jopa 94 % suomalaisista on käyttänyt internetiä viimeisten kolmen kuukauden aikana.

⁸Lappi-Seppälä ja Melander teoksessa Lappi-Seppälä ym. –Hakamies –Helenius –Melander –Nuotio –Ojala – Rautio 2022, I Yleisiä kysymyksiä > 2. Rikosoikeudellisen vastuun yleisistä edellytyksistä (RL 3 luku), Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate; RL 6 luku 4 §; Tapani, Tolvanen ja Kempainen teoksessa Tapani – Tolvanen – Kempainen 2022, s. 25.

tietoa on rajattomasti ja rajattoman yleisön saatavilla ja josta tietoa on vaikea poistaa, kunnianloukkauksien lukumäärien nousu tai esimerkiksi säännösten tulkinnanvaraisuus?⁹

Päätös on herättänyt erimielisyyksiä ja keskustelua siitä, oliko syyteoikeus kyseisessä tapauksessa vanhentunut, kun julkaisupäivästä oli kulunut yli kaksi vuotta, kun syyte nostettiin. Pohdinnan kohteena on muun muassa ollut se, onko loukkauksen saatavilla pitäminen rikoksen jatkamista tämänkaltaisessa tilanteessa. Se, tulkitaanko rikoksen olevan jatkuva vai ei, vaikuttaa muun muassa siihen, mistä lähtien syyteoikeuden vanhentumisaikaa aletaan laskea.¹⁰ Ennen korkeimman oikeuden ennakkopäätöstä, kunnianloukkauksien jatkuvuudesta tai sen vanhentumisesta ei ole ollut selvää linjausta. Rikosten on suhteellisen usein katsottu olevan niin sanottuja jatkuvia rikoksia, jos loukkaava materiaali on ollut saatavilla syytteen nostamiseen saakka, siitä huolimatta, että julkaisupäivästä on kulunut yli kaksi vuotta, joka on kunnianloukkauksen syyteoikeuden vanhentumisaika.¹¹ Tämä tulkinta on ollut tavallinen varsinkin sellaisissa tapauksissa, joissa kunnianloukkaus on tehty sosiaalisessa mediassa.¹² Se, että rikosten on katsottu jatkuvan sillä perusteella, että julkaisu on ollut esillä, on mahdollistanut hyvin pitkänkin vanhentumisajan, sillä säännös, joka koskee jatkuvia rikoksia, ei itsessään sisällä takarajaa. Kyseinen ennakkopäätös ja sen linjaus poikkeaa kyseisestä tulkinnasta varsin voimakkaasti. Tämä herättääkin tapauksen lukijassa mielenkiinnon tutkia sitä, mitä jatkuvuus rikosoikeudellisesti tarkoittaa, millä perustein kunnianloukkaus on voitu katsoa olevan jatkuva rikos ennen kyseistä linjausta sekä sitä, miten kyseiset tulkinnat mahdollisesti eroavat ennakkopäätöksessä annetuista perusteluista ja miksi.

Yllä olevan lisäksi keskustelua on herättänyt kyseisen päätöksen vaikutukset kunnianloukkausrikoksen tulevaisuuteen, josta on jo ennen kyseistä ennakkopäätöstä keskusteltu suhteellisen kiivaasti. Keskustelun kohteena on jopa ollut kunnianloukkauksen dekriminointi, jossa kunnianloukkauksen kriminalisoinnin tarpeellisuutta on punnittu muun muassa rikoksen luonteen sekä kunnian arvon kannalta.¹³ Keskustelua on käyty niin mediassa, erilaisissa opinnäytetöissä kuin myös esimerkiksi syyttäjien keskuudessa.¹⁴ Asiaa

⁹Katso esimerkiksi Ollila 2015 ja Yle 18.9.2014.

¹⁰HE 27/1999, s. 19.

¹¹Katso muun muassa Kallio 2023, Helsingin Sanomat 10.1.2024 sekä luvussa 3 käsiteltävät oikeustapaukset. RL 8 luku 1 § 2 momentti 4 kohta.

¹²Katso muun muassa alaluvussa 3.2.3 käsiteltävät oikeustapaukset.

¹³Katso esimerkiksi Yle 18.9.2014, Marko Forss 18.9.2014. Aiheesta on myös kirjoitettu opinnäytteitä sekä pro graduja. Katso esimerkiksi Ukkonen 2020, Ahlgren 2022 sekä Suutari 2016.

¹⁴Katso esimerkiksi Yle 18.9.2014, Marko Forss 18.9.2014. Aiheesta on myös kirjoitettu opinnäytteitä sekä pro graduja. Katso esimerkiksi Ukkonen 2020, Ahlgren 2022 sekä Suutari 2016.

on pohdittu niin kansallisen kuin myös esimerkiksi Norjan lainsäädännön kautta, jossa kunnianloukkaus on tänä päivänä dekriminalisoitu teko johtuen muun muassa siitä, että teon on katsottu olevan hyvin tavanomainen sekä vähäinen kuin myös siitä, että sen on katsottu olevan selvitetävissä siviiliprosessin kautta.¹⁵ Suomessa dekriminalisointiin on päädytty esimerkiksi silloin, kun joku tietty teko on yleistynyt siinä määrin, että se ei enää ole yhtä paheksuttava. Tämän lisäksi dekriminalisointiin on myös päädytty hallinnollisista syistä, jolloin rikosoikeudellinen seuraamus on poistettu.¹⁶ Tämä herättää kysymyksiä siitä, millainen vaikutus kyseisellä linjauksella voidaan katsoa olevan muun kehityksen ohella kunnian käsitykseen ja kunnianloukkauksen kehitykseen kriminalisoituna tekona, varsinkin kun huomioon otetaan se, että kunnianloukkauksen säännöksiä on muutettu paljon viimeisten 20 vuoden aikana, joka on supistanut säännöksiä sekä rikoksen rangaistavuutta.¹⁷ Voidaanko vaikutusten katsoa olevan jopa niin voimakkaita, että ne kielisi kehitystä kohti kunnianloukkauksen dekriminalisointia, vai onko linjauksen vaikutus ennemminkin se, että se pelkästään täsmentää nykyistä lainsäädäntöä, jolloin rikoksesta tulisi selkeämmin rajattu ja yhteneväisesti tulkittava? Tämä herättää mielenkiinnon tutkia hieman lähempää, miten kunnianloukkauksen asemaa ja dekriminalisointia on arvioitu Norjassa ja esimerkiksi Ruotsissa, kyseisten maiden ollessa ne, jotka on nostettu esille dekriminalisoinnista keskusteltaessa. Vaikka kyseinen ennakkopäätös koskeekin yksittäistapauksen arviointia, on mielestäni paikoillaan pohtia myös siinä annettua linjausta osana suurempaa kokonaisuutta sen linjatessa syyteoikeuden vanhentumista ja rikoksen jatkuvuutta tekemuodossa, joka on varsin tavallinen tänä päivänä.

Korkeimman oikeuden tapaus herätti mielenkiinnon tarkastella kunnianloukkausta ja kunnian määritelmää sekä kunnianloukkauksen syyteoikeuden vanhentumista ja jatkuvia rikoksia lähempää sekä pohtia näiden suhteita niin toisiinsa kuin aiempaan oikeuskäytäntöön sekä ennakkopäätöksen perusteluihin. Lisäksi ennakkopäätös herätti myös kysymyksiä koskien sitä, millainen vaikutus päätöksellä voi olla oikeudentilaamme sekä kunnianloukkaukseen rikoksena. Linjaus selkeyttää tunnusmerkistöä, mutta voidaanko sen myös katsoa rajoittavan

¹⁵Forslag til ny Grunnlov § 100, Utredning fra en kommisjon oppnevnt ved Kongelig resolusjon 26. august 1996, s. 113-114; Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) s. 165; Tiilikka 2010 s. 119-120; Kandidatnummer: 226 2021, s. 51-52.

¹⁶Paukku 2021, s. 14-15.

¹⁷Asiaa käsitellään tarkemmin luvussa kaksi. Ennen kyseisiä muutoksia, kunnianloukkauksen säännös on ollut sama kuin mitä se oli, kun se tuli voimaan vuonna 1894. HE 184/1999, s. 9.

teon tunnusmerkistön tulkintaa entisestään ja siten myös katsoa rajoittavan teon rangaistavuutta?

1.2 Tutkielman tavoitteet, tutkimuskysymys ja rajaus

Tutkielman tavoitteena on määrittää, mitä korkeimman oikeuden ennakkopäätös linjaa koskien kunnianloukkauksen syyteoikeuden vanhentumista ja rikoksen jatkuvuutta sekä selvittää, miten samankaltaisia tapauksia on tulkittu ennen. Tämän lisäksi tavoitteena on pohtia sitä, onko tulkinnoissa havaittavissa eroja, mistä mahdolliset erot kyseisissä tulkinnoissa voivat johtua ja mikä on voinut vaikuttaa uuteen linjaukseen. Tarkoituksena on verrata kyseisiä tulkintoja toisiinsa huomioiden niin kunnianloukkauksen kehitys rikoksena, vanhentumista koskevat säännökset, rikokseen liittyvät rikosoikeudelliset periaatteet kuin myös kunnianloukkaukseen liittyneet keskustelut koskien rikoksen kriminalisoinnin tarpeellisuutta. Tämän myötä tulen pohtimaan sitä, miten uusi linjaus mahdollisesti muuttaa kunnianloukkauksen ja syyteoikeuden vanhentumisen tulkintaa ja millaisia vaikutuksia muutoksella voi olla. Sen lisäksi, että tutkielman on tarkoitus määrittää, mikä uusi linjaus on suhteessa vanhaan tulkintaan, on tarkoituksena siis myös herättää keskustelua koskien kunnianloukkauksen säännöstä 2020-luvun Suomessa. Mihin suuntaan säännös on kehittymässä?

Tutkielman pääkysymyksiä toimii siten:

1. Miten korkeimman oikeuden ennakkopäätös muuttaa kunnianloukkauksen vanhentumisajan tulkintaa?
2. Millaisia vaikutuksia muutoksella voidaan katsoa olevan kunnianloukkauksen kehitykseen rikoksena?

Jotta tutkielman pääkysymyksiin pystytään vastaamaan mahdollisimman laajasti sekä perustellusti, sisältää tutkielma myös taustoittavia alakysymyksiä, joita pohditaan tutkielman eri osissa. Ensimmäisen tutkimuskysymyksen vastaamisen kannalta on olennaista tutkia sitä, miten tuomioistuimet ovat soveltaneet syyteoikeuden vanhenemista koskeneita säännöksiä kunnianloukkauksen osalta ennen kyseistä ennakkopäätöstä, kun tulkinnan kohteena on ollut rikoksen jatkuvuus, kuin myös linjauksen sisältö- varsinkin sitä, milloin syyteoikeus kunnianloukkauksesta alkaa vanhentua ennakkopäätöksen mukaan. Toisen pääkysymyksen kannalta on sen sijaan tarpeellista tutkia sitä, miten kunnianloukkauksen säännökset ovat

kehittyneet ennen ennakkopäätöstä sekä avata sitä millaista keskustelua kehityksestä on käyty. Koska suuri osa käydyistä keskusteluista on koskenut juuri kriminalisoinnin tarvetta ja nojautuneet pitkälti Norjan ja Ruotsin arviointeihin, on kyseisten asioiden ohella myös avattava, miten kunnianloukkauksen kriminalisoinnin tarpeellisuutta on pohdittu kyseisissä maissa. Kyseisten asioiden avaaminen auttaa lukijaa ymmärtämään kehityksen taustat, jonka lisäksi se myös tuo keskusteluun mielenkiintoisia näkökulmia, joiden avulla keskustelua voi käydä myös oikeusvertailevasti ja siten syvällisemmin.

Tutkielmassa käyn läpi kunnianloukkauksen tunnusmerkistö siltä osin, kuin se on tarpeen kokonaisuuden hahmottamiselle, eli hyvin yleisellä tasolla. Tutkielmassa ei kuitenkaan anneta erityistä painoarvoa törkeälle kunnianloukkaukselle tai kunnianloukkaussäännöksen toiselle momentille, joka käsittelee kunnianloukkausta, joka kohdistuu kuolleeseen henkilöön. Tämä johtuu siitä, että kyseinen ennakkopäätös tai kunnianloukkaukseen liittyvä keskustelu ei liity kyseisiin tekemuotoihin samalla tavalla kuin kunnianloukkauksen muut säännökset.

Tunnusmerkistön tarkempi avaaminen kyseisessä tutkielmassa ei ole tarpeen siksi, että tutkielma käsittelee enemmän rikoksen vanhentumista kuin itse tunnusmerkistöä.

Tunnusmerkistön yleinen läpikäynti antaa kuitenkin lukijalle käsityksen siitä, millainen säännös on tänään. Rikoksen kehitykselle annetaan sen sijaan enemmän tilaa, jotta lukija ymmärtää, mikä on vaikuttanut säännöksen muotoon sekä sen kehitykseen. Kyseisen alustuksen on myös tarkoitus avata keskustelua kunnianloukkauksen kehityksestä tulevaisuudessa. Tämän lisäksi säännöksen rajoitussäännökset on syytä käydä läpi, jotta lukija saa käsityksen siitä, miten kunnianloukkausta on rajoitettu tänä päivänä. Kyseiset rajoitussäännökset ja rikoksen kehitys käydään läpi niin perusmuotoisen kuin törkeänkin kunnianloukkauksen kannalta, jotta lukija saa kokonaisvaltaisen kuvan kunnianloukkauksen kehityksestä rikoksena. Molempien tekemuotojen läpikäynti tässä yhteydessä antaa myös arvokasta tietoa siitä, miten rikoksen kriminalisointia on perusteltu kuin myös siitä, miten haitallisena kunnianloukkausta on pidetty. Nämä ovat oleellisia tietoja, jotta tutkielman keskustelua voidaan käydä sekä ymmärtää. Tämä koskee myös oikeusvertailevaa keskustelua, jota käydään tutkielman loppupuolella, jolloin keskusteluun sisällytetään ajatuksia koskien kunnianloukkauksen kehitystä niin Ruotsista kuin Norjasta.

Rajauksen ulkopuolelle on myös jätetty kunnianloukkausta muistuttavien rikosten sisällyttäminen keskusteluun, vaikka linjauksen voidaan ajatella vaikuttavan myös niihin. Tällaisia rikoksia ovat muun muassa kiihottamiseen kansanryhmää vastaan ja yksityiselämää koskevan loukkaavan tiedon lievittäminen. Rajaus on tarpeen, jotta tutkielmassa pysyy

punainen lanka kuin myös tutkielman selkeyden vuoksi. Rajallinen sivumäärä ei mahdollista monen rikoksen pohdintaa suhteessa linjapäätökseen, sillä niiden käsittely kunnianloukkauksen ohella tekisi jo suhteellisen kevyestä de lege ferenda-keskustelusta hyvin pinnallista. Huomionarvoista on myös se, että kyseinen ennakkopäätös käsittelee nimenomaan kunnianloukkausta rikoksena kuin myös se, että suuri osa tutkielmasta pohtii tapauksen linjauksen suhdetta kyseiseen rikokseen. Muiden rikosten sisällyttäminen osaksi tutkielmaa voisi tällöin olla jopa hieman kokonaisuudesta irrallaan olevaa, vaikka taustasy syy käsittelyyn olisikin perusteltu.

1.3 Metodi ja aineisto

Tutkielmassa on suurimmilta osin käytetty lainopillista metodia, jolla tutkitaan voimassa olevaa oikeutta tulkitsemalla sekä systematisoimalla sitä.¹⁸ Käyttämällä kyseistä metodia voidaan voimassa olevasta oikeudesta esittää kahdenlaisia väitteitä: normikannanottoja, jotka ilmaisevat normin sisällön sekä tulkintakannanottoja, jotka ilmaisevat tulkinnan kyseisestä sisällöstä.¹⁹ Tutkielmassa tulen esittämään molempia kannanottoja, joka onkin luontevaa, sillä ne liittyvät vahvasti toisiinsa, niin kuin Hirvonen ja Tuori ovat todenneet.²⁰ Täten tutkielman voidaan katsoa olevan niin teoreettinen kuin käytännöllinenkin. Tämän lisäksi lainopin avulla voidaan tutkia myös sitä, millaisen oikeuden pitäisi olla, jota tehdään tutkielmassa samalla, kun tulkitaan voimassa olevaa oikeutta.²¹ Täten tutkielmassa käydään niin de lege lata- kuin de lege ferenda-keskustelua. De lege ferenda -keskustelu tulee kuitenkin olemaan suhteellisen rajattua. Tutkielmassa ei esimerkiksi esitetä muutosehdotuksia, vaan osuuden tarkoitus on ennemminkin olla keskustelua herättävä. Osana de lege ferenda-keskustelua käytän myös oikeusvertailevaa metodia, jolloin vertaan Suomen oikeudentilaa koskien kunnianloukkauksen kriminalisointia Norjan ja Ruotsin oikeudentilaan.²² Kyseisen osuuden on tarkoitus avata Norjan ja Ruotsin keskustelua koskien rikoksen kriminalisoinnin tarvetta ja siten herättää ajatuksia siitä, onko Suomessa tapahtuva kehitys verrattavissa kyseisten maiden kehitykseen vai ei.

Tutkielman keskeisimmät lähteet ovat pitkälti muodostuneet Aulis Aarnion oikeuslähteiden velvoittavuuden jaottelun mukaisesti, jossa velvoittavimpiin oikeuslähteisiin kuuluu muun

¹⁸Hirvonen 2011, s. 21-22.

¹⁹Hirvonen 2011, s. 22.

²⁰Hirvonen 2011, s. 22; Tuori 2000, s. 308-309.

²¹Kolehmainen teoksessa Miettinen 2015, s. 107.

²²Hirvonen 2011, s. 26.

muassa kansalliset lait, Euroopan Unionin lainsäädäntö sekä niin sanottu maan tapa, heikosti velvoittaviin esityöt ja esimerkiksi oikeuskäytäntö sekä sallittuihin oikeuslähteisiin oikeuskirjallisuus, oikeus- ja moraaliperiaatteet sekä esimerkiksi arvot.²³ Tutkielmassa keskeisimpiä lähteitä ovat siten kunnianloukkausta, keskeisiä oikeusperiaatteita sekä varsinkin vanhentumista koskevat säännökset, kansainväliset sopimukset niin kuin esimerkiksi Euroopan ihmisoikeussopimus (EIS), säädösten esityöt, eri oikeusasteiden oikeuskäytäntö kuin myös oikeuskirjallisuus sekä moraaliperiaatteet. Lähteistä löytyy myös oikeustieteellisiä artikkeleita sekä muiden pohjoismaiden oikeutta käsitteleviä lähteitä.

Mainitsemisen arvoista on, että oikeuskäytäntö, jota hyödynnetään tutkielmassa on poikkeavaa, sillä se koskee suurilta osin alempien oikeusasteiden antamia tuomioita. Tämä johtuu siitä, että korkein oikeus ei ennen kyseistä ennakkopäätöstä ole antanut päätöstä koskien kunnianloukkauksen syyteoikeuden vanhentumista, kun tulkinnan kohteena on rikoksen jatkuvuus. Kyseisten tuomioiden käsittely on kuitenkin tutkielman kannalta tärkeää, jotta tutkielman tutkimuskysymyksiin pystytään vastaamaan. Jotta saamme selville, mikä on ollut tulkinnan linja ennen ennakkopäätöstä, on kyseisten tapausten tuomiot sekä perustelut käytävä läpi. Tämä antaa myös kuvan siitä, onko tulkinta muuttunut. Lisäksi tuomioille voi antaa painoarvoa siitä huolimatta, että ne eivät ole ennakkopäätöksiä, johtuen juuri siitä, että ne ovat muovanneet oikeuskäytäntöä ennen ennakkopäätöstä. Kyseisten tuomioiden käsittely ennakkopäätöksen ohella mahdollistaa monipuolisen, perustellun sekä kriittisen keskustelun.

Tuomioita on pyydetty eri käräjä- ja hovioikeuksilta. Tuomioiden diaarit on selvitetty oikeusrekisterikeskuksen kautta käyttämällä muun muassa hakusanoja: kunnianloukkaus, jatkuva rikos, syyteoikeuden vanhentuminen sekä rikokseen yhtyminen. Lisäksi diaarinumeroita on selvittänyt eri tuomioistuinten kirjaamot omilla hakusanoillaan. Tuomiot ovat tämän jälkeen saatu suojattuna sähköpostina jokaiselta tuomioistuimelta erikseen.²⁴ Hakusanojen lisäksi tuomioita on pyritty keräämään noin 10 vuoden sisältä, jotta ne palvelisivat tutkittavaa kohdetta: loukkaavan tiedon esittäminen ja saatavilla pitäminen Facebookissa sellaisena alustana, kuin se on nykypäivänä, parhaiten. Mikäli tuomiot olisivat

²³Aarnio 1989, s. 220-221; Tolonen 2003, s. 22–27; Husa 2010, s. 33–34.

²⁴ Pyydetty tuomiot ovat saatu Helsingin hovioikeudelta, Itä-Suomen hovioikeudelta, Turun hovioikeudelta, Rovaniemen hovioikeudelta, Vaasan hovioikeudelta, Itä-Uudenmaan käräjäoikeudelta, Etelä-Savon käräjäoikeudelta, Lapin käräjäoikeudelta, Länsi-Uudenmaan käräjäoikeudelta, Kainuun käräjäoikeudelta, Oulun käräjäoikeudelta, Pohjanmaan käräjäoikeudelta, Pohjois-Karjalan käräjäoikeudelta, Pohjois-Savon Käräjäoikeudelta sekä Varsinais-Suomen käräjäoikeudelta. Tutkielmassa käsitellyt tuomiot on annettu Helsingin hovioikeudelta, Turun hovioikeudelta, Helsingin käräjäoikeudelta, Kainuun käräjäoikeudelta, Pohjanmaan käräjäoikeudelta sekä Varsinais-Suomen käräjäoikeudelta.

olleet edes muutaman vuoden vanhempia, niiden käsittely ei olisi ollut yhtä tarkoituksenmukaista sekä arvokasta, sillä internet ja sosiaalinen media on kehittynyt eniten viimeisen kymmenen vuoden aikana. Se, että käsiteltävät tuomiot ovat suhteellisen tuoreita mahdollistaa myös mahdollisimman hyvän vertauksen korkeimman oikeuden antamaan ennakkopäätökseen.

Läpikäytyjen tuomioiden määrä on ollut 102 kappaletta, joista noin puolet eivät olleet tutkielman kannalta oleellisia, johtuen joko siitä, että ne eivät arvioineet rikoksen vanhentumista ja jatkuvuutta lainkaan tai rikoksen jatkuvuutta tilanteessa, jossa loukkaava tieto oli julkaistu internetiin ja jossa se oli ollut yleisön saatavilla. Osa tuomioista ei myöskään arvioinut asiaa kunnianloukkauksen yhteydessä vaan jonkun muun, asiassa käsiteltävän rikoksen kannalta. Tämän lisäksi tuomioiden joukosta löytyi myös muutama tuomio, joissa asia oli jätetty kokonaan käsittelemättä. Kyseiset tuomiot karsittiin pois. Tutkielmaa varten pyrittiin valitsemaan ne tuomiot, jotka muistuttivat korkeimman oikeuden päätöstä oikeudellisten seikkojen kannalta eniten, jotta vertailevasta tulkinnasta tulisi mahdollisimman paikkansapitävä sekä luotettava. Tutkielmaan valittiin lopulta ne 13 tuomiota, jotka tukivat tutkielmaa parhaiten, joka myös määräsi sen, minkä tuomioistuinten tuomiota käsiteltiin.²⁵ Rikoksen täytyi olla tarpeeksi tuore, samoin tuomio, riidan täytyi ainakin osittain koskea rikoksen vanhentumista sekä jatkuvuuden arviointia ja tekopaikkana täytyi olla internet. Tämän lisäksi loukkauksen täytyi olla sellainen, että se oli ollut yleisön saatavilla internetissä joko lyhyemmän tai pidemmän aikaa. Henkilötietojen sekä salassapidettävien tietojen takia tuomioita ei liitetä tutkielmaan.

1.4 Tutkielman rakenne

Tutkielman johdannon lisäksi tutkielma koostuu viidestä pääluvusta, joista neljä ensimmäistä sisältää myös alalukuja. Luvussa kaksi kuvaan kunnianloukkausta yleisesti käymättä sen syvemmin läpi rikoksen tunnusmerkistöä. Kunnianloukkauksen yleisen esittelyn tarkoituksena on havainnollistaa lukijalle, minkä sisältöinen kunnianloukkausta koskeva säännös on voimassa olevan oikeuden mukaan. Yleisen esityksen kautta lukija saa tietoa siitä,

²⁵Käsitellyt tuomiot: Helsingin KäO R 16/4721, 9.11.2016; Helsingin HO R 17/122, 31.05.2018; Kainuun KäO R 20/693, 17.09.2021; Helsingin KäO R 13/8859, 20.08.2014; Helsingin KäO R 19/3951, 26.11.2019; Varsinais-Suomen KäO R 20/607, 23.10.2020; Helsingin HO R 18/1272 17.06.2020; Helsingin KäO R 20/3006, 25.09.2020; Pohjanmaan KäO R 21/1391, 14.12.2021; Helsingin KäO R 19/7306, 26.11.2020; Helsingin HO R 21/79, 27.6.2022; Turun HO R 17:1087, 17.9.2018; Pohjanmaan KäO R 22/1343, 29.09.2023.

mikä on kriminalisoitua tänään sekä käsityksen siitä, mikä nykyisen lainsäädännön mukaan katostaan olevan haitallista. Yleisen esityksen jälkeen käyn läpi kunnianloukkauksen säännöksen kehityksen, jonka tarkoitus on valaista lukijaa siitä, miten rikoksen tunnusmerkistö ja rangaistavuus, mutta myös kunnian käsite on muuttunut viimeisten 20 vuoden aikana. Ymmärtääkseen rikoksen kehityksen sekä sen muodon tänään, on kyseinen osa oleellinen osa tutkielmaa. Luvun tarkoituksena on avata lukijalle tarkemmin sitä, millä tavalla teon kriminalisointi on muuttunut ja mitkä seikat ovat vaikuttaneet muutoksiin. Kehityksen läpikäynnillä alustetaan keskustelua kunnianloukkauksen kehityksestä, joka on läsnä läpi koko tutkielman, jonka lisäksi luvussa otetaan kantaa kehitykseen ja pohditaan sitä syvällisemmin. Luvussa käydään myös läpi yleiset säännökset koskien syyteoikeuden vanhentumista, jonka jälkeen kunnianloukkauksen vanhentumisaikaa koskevat säännökset käsitellään. Vanhentumista käsiteltäessä käydään myös läpi tekoajan määrittäminen sekä sitä koskevat tulkintaongelmat.

Kolmannessa luvussa käsitellään puolestaan jatkuvia rikoksia. Kyseinen osa on varsin laaja johtuen siitä, että jatkuvuudella voidaan katsoa olevan melko vahva vaikutus syyteoikeuden vanhentumisen tulkintaan. Luvun tarkoituksena on luoda lukijalle kuva siitä, mitä jatkuvalla rikoksella tarkoitetaan, miten siitä on säädetty, millainen vaikutus sillä on syyteoikeuden vanhentumiseen, mitkä tulkintaongelmat siihen liittyvät sekä millaiset rikokset on voitu katsoa olevan jatkuvia. Lisäksi luvun tarkoituksena on esittää jatkuvan rikoksen yhteys kunnianloukkauksirikokseen. Luvussa esitellään myös oikeuskäytäntöä, joiden avulla pyritään selvittämään, miten tuomioistuimet ovat soveltaneet syyteoikeuden vanhentumista koskeneita säännöksiä kunnianloukkauksen osalta ennen ennakkopäätöstä, kun tulkinnan kohteena on ollut rikoksen jatkuvuus. Jatkuvuuden ymmärtäminen on ennakkopäätöksen tulkinnan sekä tutkielmassa käytävän keskustelun ymmärtämisen kannalta tärkeää.

Neljännessä luvussa käydään sen sijaan tarkemmin läpi korkeimman oikeuden ennakkopäätöksen sisältö. Tarkoituksena on määrittää, mikä on korkeimman oikeuden antama linjaus koskien kunnianloukkauksen syyteoikeuden vanhentumista sekä rikoksen jatkuvuutta tilanteessa, jossa kunnianloukkaus on esitetty internetissä siten, että se on ollut lukuisten ihmisten saatavilla joko lyhyemmän tai pidemmän aikaa. Luvussa esittelen päätöksen sisällön lyhyesti, jonka jälkeen keskityn päätöksessä annettuihin perusteluihin. Päätöstä ja perusteluja pohtiessa peilaan niitä niin aiempaan oikeuskäytäntöön, kunnianloukkauksen kehitykseen, syyteoikeuden vanhentumista koskeviin säännöksiin, rikosoikeudellisiin periaatteisiin kuin myös jatkuvuuden määrittelyyn ja edellytyksiin kuin myös kunnianloukkauksen

kriminalisoinnin tarpeellisuuteen liittyneisiin keskusteluihin. Ennakkopäätöstä käsiteltäessä olennaista on kyseisessä tapauksessa nostaa esille myös päätöksessä annetut eriävät mielipiteet, jotka toimivatkin tapauksen kriittisen analysoinnin pohjana. Neljännen luvun tarkoituksena on siten määrittää milloin syyteoikeus kunnianloukkauksesta alkaa vanhentua ennakkopäätöksen valossa sekä pohtia sitä, mikä on voinut vaikuttaa korkeimman oikeuden päätökseen. Lisäksi tarkoitus luoda keskustelua ennakkopäätöksen suhteesta aiempaan tulkintakäytäntöön, mutta myös sen suhteesta päätöksessä esitettyihin eriäviin mielipiteisiin.

Pääluvussa viisi jatketaan neljännessä luvussa aloitettua keskustelua ennakkopäätöksen linjauksen vaikutuksista kunnianloukkaukseen rikoksena sekä kunnian arvoon. Luvussa pohditaan kunnianloukkausta ja syyteoikeuden vanhentumista koskevia säännöksiä sekä kunnian arvoa tänään suhteessa ennakkopäätökseen. Tämän lisäksi luvussa nostetaan lyhyesti esille kunnianloukkauksen säännöstä koskeva kriittinen keskustelu, jota on käyty jo monta vuotta. Jotta linjauksen vaikutusta pystytään pohtimaan yhdessä muun kehityksen kanssa, on kyseisessä luvussa olennaista avata myös Norjassa ja Ruotsissa käytyä keskustelua koskien rikoksen kriminalisoinnin tarvetta. Tarkoituksena on siten rikastuttaa keskustelua rikoksen kehityksestä ottamalla mukaan oikeusvertailevaa materiaalia. Luvussa pohditaan linjauksen vaikutuksia rikoksen kehitykseen yksinään sekä osana aiemmin tapahtunutta kehitystä, jonka lisäksi vaikutusta pohditaan suhteessa siihen kehitykseen, joka on tapahtunut naapurimaissamme. Tarkoituksena on siten herättää lukijassa ajatuksia siitä, miltä kunnianloukkauksen asema rikoksena vaikuttaa tänään ja mihin suuntaan se mahdollisesti on tai pitäisi olla menossa. Luvun tarkoituksena ei ole esittää lain muutosehdotuksia, vaan ennemminkin herättää keskustelua siitä, onko Suomen kunnianloukkauksen säännös muuttumassa ja jos on, niin mihin suuntaan ja miksi.

Tutkielman kuudennessa eli viimeisessä luvussa pohditaan käytyä keskustelua koskien kunnianloukkauksen kriminalisoinnin tarpeellisuutta sekä esitetään tutkielmassa tehdyt johtopäätökset yhteenvedon muodossa, jonka jälkeen lopulliset vastaukset tutkimuskysymyksille esitetään.

2 Kunnian sekä kunnianloukkauksen määritelmät ja kehitys

2.1 Kunnianloukkaus voimassa olevan oikeuden mukaan

Kunnian käsitettä itsessään ei avata missään lainsäädännössä tai lain esitöissä.²⁶ Käsite voidaan kuitenkin jakaa niin objektiiviseen kuin subjektiiviseen kunnian käsitteeseen, joka määrää sen, mistä näkökulmasta käsitettä tarkastellaan.²⁷ Kunnian suoja määritellään juridisesti kuitenkin objektiivisesti arvioimalla, joka takaa, että kaikki nauttii samanlaista suojaa.²⁸ Tämän lisäksi kunnian on joissain oikeuskirjallisuudessa katsottu tarkoittavan sitä arvonantoa, joka jokaisella on yhteiskunnan jäsenenä.²⁹ Vaikka kunnian käsite onkin jätetty avoimeksi, voidaan kunnian katsoa olevan Suomen lainsäädännössä varsin vahvasti suojeltu oikeushyvä. Se on turvattu Suomen perustuslain (11.6.1999/731) toisessa luvussa, joka käsittelee perusoikeuksia, tarkemmin ottaen luvun 10 §:ssä, joka käsittelee oikeutta yksityiselämän suojaan. Kyseisen pykälän ensimmäisen momentin mukaan, jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Sen, että kunnia on mainittu Suomen perustuslaissa turvattuna oikeushyvänsä perusoikeuksien alla, voidaan katsoa vahvistavan kunnian suojaa mutta myös viittaavan siihen, että kunnian voidaan katsoa olevan osa ihmisarvoa, josta säädetään perustuslain 1 §:ssä.³⁰ Sen lisäksi, että kunnia on turvattu perustuslakitasolla, on kunnianloukkaus kriminalisoitu teko ja siten oikeushyvänsä suojattu myös rikoslaissa. Tämän perusteella kunnian voidaan katsoa olevan varsin keskeinen oikeushyvä ja täten myös tärkeä sellainen nykyisessä yhteiskunnassamme.³¹

Kunnianloukkauksen säännöstä on muutettu viimeksi vuonna 2014, jolloin rikoslakia uudistettiin. Nykyisellään kunnianloukkauksen säännös löytyy rikoslain (19.12.1889/39) 24 luvun 9 §:stä. Pykälän ensimmäisen momentin mukaan kunnianloukkauksesta on tuomittava se, joka joko esittää toisesta henkilöstä valheellisen tiedon tai vihjauksen, siten, että esitys on omiaan aiheuttamaan kohdistuneelle henkilölle vahinkoa tai kärsimystä tai häneen kohdistuvaa halveksuntaa, tai joka muutoin halventaa toista henkilöä. Saman pykälän toisen

²⁶Tämä johtuneee siitä, että kunnia on hyvin usein subjektiivinen arvo. Tämän lisäksi on esimerkiksi katsottu, että kunnia on vahvasti kytköksissä ihmisen ajatuksiin ja kokemuksiin sekä erilaisiin sosiaalisiin kanssakäymisiin, jonka vuoksi käsite on vaikea määrittää tarkemmin. Viljanen –Tuori –Scheinin –Ojanen –Karapuu –Hallberg 2005, s.1.

²⁷Korkka-Knuts, Frände ja Wahlberg teoksessa Frände ym. 2023, s. 461.

²⁸Tiilikka 2010, s. 27.

²⁹Tiilikka 2010, s. 27.

³⁰Saraviita 2011, s. 183. Katso myös Melander teoksessa Lappi-Seppälä ym. 2022, Luku II Rikoslajit, 13. RL 24: Yksityisyyden, rauhan ja kunnian loukkaamisrikokset.

³¹Katso myös esimerkiksi Pauku– Puhakainen 2023.

momentin mukaan kunnianloukkaus on kriminalisoitu teko myös silloin, kun se kohdistuu kuolleeseen henkilöön.

Yleissäännösten lisäksi pykälä sisältää myös kunnianloukkaukseen liittyviä rajoituksia, joista ensimmäinen on löydettävissä pykälän kolmannesta momentista. Kyseinen momentti rajoittaa kunnianloukkausta siten, että kunnianloukkauksena ei pidetä arvostelua, joka on esitetty toisen henkilön menettelystä esimerkiksi politiikassa tai elinkeinoelämässä.³² Lisäksi säännös rajoittaa kunnianloukkauksen kriminalisointia siltä osin, kuin esitetyn tiedon tai vihjauksen ei selvästi katsota ylittävän sitä, mitä voidaan pitää hyväksyttävänä. Huomionarvoista on kuitenkin se, että, kyseinen rajoitussäännös viittaa vain sellaiseen loukkaukseen, josta on kyse pykälän ensimmäisen momentin toisessa kohdassa, eli halventamiseen.³³ Toinen rajoittava säännös on löydettävissä pykälän neljännessä momentista, jonka mukaan kunnianloukkauksena ei pidetä esitystä tai vihjettä, joka on yleiseltä kannalta merkittävä, jos esitetyn tiedon tai vihjauksen ei selvästi katsota ylittävän sitä, mitä voidaan pitää hyväksyttävänä.³⁴ Kyseisen momentin lisäys tapahtui viimeisimmän uudistuksen yhteydessä samalla kuin kunnianloukkauksen rangaistusasteikkoa lievennettiin siten, että vankeusrangaistus poistettiin perusmuotoisesta kunnianloukkauksesta.³⁵

Kunnianloukkauksesta löytyy myös törkeä tekemuoto, josta on säädetty rikoslain 24 luvun 10 §:ssä. Säännöksen mukaan törkeästä kunnianloukkauksesta voidaan tuomita sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi se, joka kunnianloukkauksella aiheuttaa suurta kärsimystä tai erityisen suurta vahinkoa. Rikoksen on tämän lisäksi kokonaisuutena arvostellen oltava törkeä. Myös kyseistä säännöstä on rajoitettu vuonna 2014, jolloin koventamisperuste koskien tekoa joukkotiedotusvälineen kautta tai niin, että esitys tai vihjaus tulisi monen ihmisen saataville, poistettiin. Vaikka rajoitusta onkin perusteltu EIT:n oikeuskäytännön perusteella, joka käy ilmi seuraavasta alaluvusta, herättää se lukijassa ajatuksen siitä, katsotaanko joukkotiedotusvälineissä sekä lukuisten ihmisten saataville asetetut loukkaukset olevan niin yleisiä tänä päivänä, että niiden ei voida katsoa tekevän rikoksesta vakavamman? Joukkotiedotusvälineet ovat hyvin yleisiä tänään ja niin kuin yllä

³²Melander teoksessa Lappi-Seppälä ym. 2022, II Rikoslajit, 13. RL 24: Yksityisyyden, rauhan ja kunnian loukkaamisrikokset.

³³Korkka-Knuts, Frände ja Wahlberg teoksessa Frände ym. 2023, s. 466.

³⁴Melander teoksessa Lappi-Seppälä ym. 2022, II Rikoslajit, 13. RL 24: Yksityisyyden, rauhan ja kunnian loukkaamisrikokset.

³⁵HE 19/2013 vp, s. 1 ja 48.

kävi ilmi, lähes jokainen suomalainen käyttää internetiä.³⁶ Täten joukkotiedotusvälineiden poisto koventamisperusteena on mielestäni perusteltu. Olisi kohtuutonta määrätä kovempi rangaistus vain sen perusteella, että loukkaus olisi tehty joukkotiedotusvälinettä käyttäen. Loukkaavan tiedon tai vihjauksen toimittaminen lukuisten ihmisten saataville on kuitenkin mielestäni seikka, joka kuuluisi huomioida ainakin rangaistusta mitattaessa. Eroa on loukkauksella, joka tehdään lehdessä, kasvotusten sekä internetin kautta. Se, että ihminen julkaisee loukkaavaa tietoa tai vihjeen internettiin, on katsottava olevan sellainen teko, että tekijän on pitänyt ymmärtää, että tieto voi saavuttaa hyvin suurenkin yleisön. Myös tekijän omat toimet koskien tiedon leviämistä on otettava huomioon. Rajaus on myös mielenkiintoinen, kun huomioon otetaan kunnian vahva suoja perustuslaissa.

2.2 Kunnianloukkauksen kehitys

Kunnia on oikeushyvä on ollut tärkeä jo paljon ennen viimeisintä lakimuutosta ja kunnianloukkauksella on rikoksena siten myös varsin pitkä historia. Kunnia oikeushyvä on esimerkiksi ollut huomattavasti pidempään suojattu kuin esimerkiksi yksityiselämän suoja.³⁷ Esimerkiksi jo 1000-luvun pakanalaissa, kunnia oli suojattu oikeushyvä, jonka jälkeen kunnia on suojattuna oikeushyvä on ollut osa suomalaista lainsäädäntöä aina tähän päivään asti.³⁸

Kun kunnianloukkauksen lainsäädäntöä tarkastelee lähempää, on sen kehityksessä huomattavissa paljon muutoksia. Esimerkiksi vuoden 1889 rikoslaisissa kunnianloukkauksesta oli säädetty jopa yhdeksän erilaista rangaistusta, kun taas nykyisessä säännöksessä niitä on kaksi erilaista. Jotta tarkastelusta ei tule liian laaja tai tutkielman aiheesta poikkeava, keskityn kunnianloukkaussäännöksen kahteen viimeisimpiin muutoksiin, joista ensimmäinen on tehty vuonna 2000 rikoslain kokonaisuudistuksen yhteydessä. Kyseisen uudistuksen keskeisimmät muutokset kunnianloukkaussäännökseen olivat herjaukseen ja solvaukseen jaottelun poisto sekä se, että kunnianloukkauksesta säädettiin kaksi tekomuotoa; perusmuotoinen kunnianloukkaus sekä törkeä kunnianloukkaus. Tämän lisäksi säännöstä yksinkertaistettiin niin kielellisesti kuin lakiteknisesti, kuitenkin niin, että tavoitteena oli muun muassa vahvistaa kunnian suoja.³⁹ Uuteen säännökseen ehdotettiin uudet rangaistukset siten, että perusmuotoisen kunnianloukkauksen rangaistukseksi tulisi joko sakkorangaistus tai

³⁶Väestön tieto- ja viestintätekniikan käyttö muuttujina vuosi ja tiedot, Tilastokeskus 28.4.2024.

³⁷Paukku– Puhakainen 2023; Tiilikka 2010, s. 27. Katso myös HE 184/1999 s. 9. Yksityiselämää oikeushyvä on turvattu vasta vuodesta 1995 alkaen perusoikeusuudistuksen myötä. Tiilikka 2010, s. 27.

³⁸Korkka-Knuts, Frände ja Wahlberg teoksessa Frände ym. 2018, s. 443–460.

³⁹Korkka-Knuts, Frände ja Wahlberg teoksessa Frände ym. 2023, s. 459; HE 184/1999, s. 4.

vankeusrangaistus, jonka pituus olisi enintään kuusi kuukautta, joka oli myös voimassa olevan lain mukaan kovin rangaistus kunnianloukkauksesta, kun taas törkeästä kunnianloukkauksesta ehdotettiin rangaistukseksi sakkoa tai vankeutta enintään kaksi vuotta.⁴⁰ Täten tarkat sakkorangaistuksien määrät kuin myös hyvin vaihtelevat rangaistukset poistettiin. Hallituksen esityksessä (HE 184/1999) muutoksia perusteltiin muun muassa sillä, että silloinen säännös oli liian monimutkainen ja piti sisällään liian monta erilaista rangaistusta, joka taas johti siihen, että tulkintaongelmia syntyi varsinkin solvausta ja herjausta koskien. Säännös oli lisäksi epäselvä myös kansalaisille.⁴¹ Tarkoituksenmukaisena ei esimerkiksi pidetty säännöstä siitä, että esitetty tieto olisi tehty vastoin parempaa tietoa, sillä sellainen seikka on vaikeasti todistettavissa.⁴² Myös kunnianloukkausta koskeva rajoitussäännös koskien arvostelua henkilön toiminnasta politiikan, talouselämän, viranhoidon sekä tiede- ja kulttuurielämässä, on kyseisen uudistuksen kannalta merkittävä muutos kunnianloukkaussäännökseen, sillä se rajoittaa kunnianloukkauksen moitittavuutta siten, että tietyt ilmiöt tietyissä tilanteissa ei katsota olevan rangaistavia, vaikka ne muutoin täyttäisivätkin rikoksen tunnusmerkistön.⁴³ Kyseisen muutoksen voidaan siis katsoa supistaneen kunnianloukkaussäännöstä lakiteknisesti varsin paljon. Myös rikoksen rangaistavuuden voidaan katsoa muuttuneen osittain, vaikka itse rangaistusasteikkoa ei muutettu.

Yllä olevan lisäksi, ehdotuksessa on havaittavissa pohdintoja koskien säännöksen tulevaisuutta. Esityksessä on pohdittu niin sähköisiä viestimenetelmiä kuin myös loukkauksen ulottuvuutta niin yksityisluontoisiin kuin julkisiin loukkauksiin.⁴⁴ Esityksessä on tunnistettu teknologian kehitys ja sen tuomat haasteet, varsinkin törkeän tekemuodon koventamisperusteissa. Törkeän kunnianloukkauksen koventamisperusteeksi ehdotettiin kyseisessä esityksessä loukkauksen esittäminen joukkotiedotusvälinettä käyttäen. Joukkotiedotusväline käsitteenä jätettiin kuitenkin auki, ottaen siten huomioon tuleva tekniikan kehitys.⁴⁵ Huomionarvoista on kuitenkin se, että esityksen mukaan törkeästä

⁴⁰HE 184/1999, s. 48-49 ja s. 50-52.

⁴¹HE 184/1999, s. 12. Legaliteettiperiaatteen mukaan säännöksen tulee olla tarpeeksi selkeä, jotta sen sisältö on ymmärrettävissä ja mahdollinen rangaistus ennakoitavissa. Lappi-Seppälä ja Melander teoksessa Lappi-Seppälä ym. 2022, I Yleisiä kysymyksiä > 2. Rikosoikeudellisen vastuun yleisistä edellytyksistä (RL 3 luku), Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate.

⁴²HE 184/1999, s. 16.

⁴³Melander teoksessa Lappi-Seppälä ym. 2022, II Rikoslajit, 13. RL 24: Yksityisyyden, rauhan ja kunnian loukkaamisrikokset.

⁴⁴HE 184/1999, s. 33-34.

⁴⁵HE 184/1999, s. 36.

kunnianloukkauksesta voitiin tuomita jo sillä perusteella, että loukkaus oli toimitettu lukuisten ihmisten saataville.⁴⁶ Siten voidaan ajatella, että 2000-luvun alussa loukkauksen saattaminen lukuisten ihmisten saataville oli varsin moitittava teko, eikä ehkä siten myöskään kovin yleinen tekotapa. Koventamisperusteena voitiin tämän lisäksi esityksen mukaan pitää sitä, että loukkauksen kärsimys oli suurta tai pitkäaikaista. Esimerkkinä pitkäaikaisuudessa esityksessä oli mainittu se, että loukkaus tulisi toistuvasti julki tai se, että loukkausta pidettäisiin pidemmän ajan yleisön saatavilla.⁴⁷ Tämä seikka on mielenkiintoinen sekä huomioitava varsinkin seuraavassa luvussa käsiteltävien jatkuvien rikosten edellytyksien kannalta. Sen, että loukkaavaa materiaalia on pidetty yleisön saatavilla, on nimittäin katsottu olevan yksi jatkuvuuden edellytys. Voidaanko kyseisen maininnan siten katsoa olevan osittainen peruste sille, miksi kunnianloukkauksen on voitu katsoa olevan jatkuva rikos samankaltaisissa tapauksissa ennen korkeimman oikeuden ennakkopäätöstä? Tämän lisäksi esityksessä perusteltiin rangaistusasteikon korkeutta kyseisten koventamisperusteiden tärkeydellä. Esityksessä katsottiin, että kyseiset seikat ovat korkeiden rangaistuksien perusta.⁴⁸

Toinen muutos tehtiin vuonna 2014. Kyseisessä muutoksessa merkittävimmät muutokset kunnianloukkaussäännöksessä oli vankeusrangaistuksen poistaminen perusmuotoisesta kunnianloukkauksesta sekä toisen rajoitussäännöksen lisääminen, joka koski ilmaisia, jotka ovat yleiseltä kannalta merkittäviä eikä ylitä sitä, mitä tavallisesti katsotaan olevan hyväksyttävää. Merkittävänä muutoksena kunnianloukkauksen rangaistavuuden kehityksen keskustelun kannalta voidaan myös pitää koventamisperusteiden muuttamista koskien törkeää kunnianloukkausta, kun loukkauksen tekeminen joukkotiedostusvälinettä käyttäen tai niin, että se tulee lukuisten ihmisten tietoon, poistettiin.⁴⁹

Hallituksen esityksessä (HE 19/2013 vp) painotettiin, että rikoslain tulisi olla sopuosoinnussa Euroopan ihmisoikeussopimuksen kanssa, joka olikin perustelu monelle muutokselle, jotka ehdotettiin kyseisessä ehdotuksessa.⁵⁰ Esimerkiksi vankeusrangaistuksen uudelleenarviointi tehtiin muun muassa Euroopan parlamentaarisen yleiskokouksen päätöslauselman sekä EIT:n käytännön takia. Samoin rajoitussäännöksen ehdotus.⁵¹ Uuden rajoitussäännöksen lisäämistä sekä vankeusrangaistuksen poistamista perusteltiin esityksessä nimenomaan tavoitteella ottaa

⁴⁶HE 184/1999, s. 36.

⁴⁷HE 184/1999, s. 36.

⁴⁸HE 184/1999, s. 36.

⁴⁹HE 184/1999.

⁵⁰HE 19/2013 vp, s. 5-6 ja 19.

⁵¹HE 19/2013 vp, s. 19-20. Katso myös EIT:n tuomiot Almeida Arroja v. Portugal ja Delfi AS v. Estonia.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen (EIT) oikeuskäytäntö koskien sananvapautta paremmin huomioon mutta myös esimerkiksi yhteiskunnallisen keskustelun tärkeyden kannalta.⁵² Hallituksen esityksen mukaan (HE 19/2013 vp) vankeusrangaistus on hyvin kritisoitu rangaistusmuoto EIT:n mukaan ja sen tulisi tulla kyseeseen vain poikkeustapauksissa.⁵³ Täten ehdotuksessa katsottiin, että ehdotuksessa olisi voitu ehdottaa jopa sen poistoa kokonaisuudessa. Esityksessä ehdotettiin kuitenkin, että vankeusrangaistus poistettaisiin vain perusmuotoisesta kunnianloukkauksesta, sillä törkeän kunnianloukkauksen tietyt teot ovat sen verran vakavia, että vankeusrangaistus voidaan katsoa olevan sopiva kritiikistä huolimatta.⁵⁴ Rajoitussäännöksen lisääminen perusteltiin taas sananvapauden merkittävyydellä, kun taas törkeän kunnianloukkauksen koventamisperusteen poistaminen perusteltiin esityksessä niin EIT:n ratkaisukäytännöllä kuin säännöksen epätarkoituksenmukaisuudella.⁵⁵ Hallituksen esityksen mukaan kyseinen koventamisperuste yksinään ei ollut tarkoituksenmukainen siksi, että se johtaisi siihen, että myös hyvin vähäiset rikokset mediassa tulisi arvioida törkeän kunnianloukkauksen tunnusmerkistön perusteella.⁵⁶ Lisäksi EIT on katsonut vankeusrangaistuksen olevan ongelmallinen juuri tilanteissa, joissa rikos tehdään joukkotiedostusvälinettä käyttäen.⁵⁷

Kun viimeisintä muutosta vertaa muutokseen, joka tehtiin vuonna 2000, voidaan huomata, että vuoden 2014 muutokset ovat hyvin vahvasti kytköksissä yhteiskunnan kehitykseen kuin myös EIS:n sisältöön sekä EIT:n ratkaisukäytäntöön. Kunnianloukkaukseen lisättiin uusi rajoitussäännös, jonka lisäksi perusmuotoisen kunnianloukkauksen rangaistavuutta lievennettiin- molemmat perustuen muun muassa kansainvälisiin sopimuksiin sekä oikeuskäytäntöön. Lisäksi koventamisperusteet koskien joukkotiedostusvälinettä sekä suurta levinneisyyttä poistettiin. Vuonna 2014 sosiaalinen media oli vielä suhteellisen uusi ilmiö yhteiskunnassamme mutta ilmiö, joka oli nopeassa kasvussa. Sosiaalisen median kautta pystyi jo tuolloin viestittelemään sekä jakamaan tietoa ja kehitys tiedostettiin. Siitä huolimatta kyseiset muutokset tehtiin.

Voidaanko muutoksia tulkita niin, että yhteiskunnan kehitys on hyväksytty ja esimerkiksi se, että tieto mediassa voi tavoittaa lukuisia ihmisiä on normaalia ja siten hyväksyttävämpää nyt,

⁵²HE 19/2013 vp, s. 20 ja 48.

⁵³Katso esimerkiksi Mariapori v. Finland 6.7.2010.

⁵⁴HE 19/2013 vp, s. 20.

⁵⁵HE 19/2013 vp, s. 19-20 ja 48.

⁵⁶HE 19/2013 vp, s. 49.

⁵⁷HE 19/2013 vp, s. 21.

kuin mitä se oli, kun kunnianloukkaussäännöstä muutettiin vuonna 2000? Vuoden 2000 uudistuksessa kyseinen levinneisyys katsottiin olevan koventamisperuste, kun taas 2014 uudistuksessa sen katsottiin olevan niin yleistä, että sitä ei voida pitää koventamisperusteena. Lisäksi kyseiset muutokset herättää kysymyksen siitä, onko kunnia arvona jo tässä vaiheessa katsottu muuttuneen? Sen lisäksi, että tietyt tekemuodot eivät enää katsottu olevan yhtä moitittavia, kunnianloukkauksen rangaistavuutta myös laskettiin. Mikäli kunnian katsottaisiin olevan yhtä tärkeä oikeushyvä kuin mitä se oli vuonna 2000 ja kunnianloukkauksen yhtä rangaistava teko, kaikkia kyseisiä muutoksia ei tuskin olisi ehdotettu saatikka hyväksytty siitä huolimatta, että ne olivat kytköksissä EIS:een ja EIT:n ratkaisukäytäntöön.

2.3 Kunnianloukkauksen suhde sananvapauteen

Edellisessä alaluvussa kävi ilmi, että kunnianloukkaussäännöksen kehitys on viime aikoina ollut varsin vahvasti kytköksissä EIT:n oikeuskäytäntöön sekä EIS:n sisältöön, etenkin sananvapauteen ja sen suojaamiseen. Tämän voidaan katsoa johtuvan muun muassa sananvapauden vahvasta suojasta kuin myös sananvapauden sekä kunnian osittaisesta epätasapainosta kahtena erillisenä perusoikeutena.

Sananvapaus on suojattu niin perustuslaissa, Euroopan ihmisoikeussopimuksessa kuin Yhdistyneiden kansakuntien Kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevassa kansainvälisessä yleissopimuksessa (KP-sopimus). Perustuslain 12 §:n mukaan sananvapaus kuuluu jokaiselle. Säännöksen soveltamisala voidaan katsoa ulottuvan melkein jokaiseen tilanteeseen, mukaan lukien kirjallisuudessa, internetissä tai esimerkiksi suullisesti esitettyihin ilmaisuihin, kun taas säännöksen tavoitteena voidaan katsoa olevan esimerkiksi arvostelunvapaus, oikeus poliittisten ja yhteiskunnallisten epäkohtien arvosteluun, vapaa mielipiteenmuodostus sekä sen esittäminen, mahdollisuus julkiseen kritiikkiin sekä joukkotiedotuksen vapaa käyttö sekä kehitys.⁵⁸ Sananvapauteen voidaan siten katsoa kuuluvan oikeus ilmaista, vastaanottaa sekä arvostella tietoa, kenenkään sitä estämättä.⁵⁹ Sen lisäksi, että Suomi on turvannut sananvapauden suojan perustuslaissa, on Suomi myös tämän nojalla velvollinen turvaamaan perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen käytännössä, mikä tarkoittaa, että sananvapaus nauttii myös kansallisella tasolla hyvin vahvaa suojaa.

⁵⁸Tiilikka 2009, s. 606-607; Tiilikka 2010, s. 13.

⁵⁹Innanen ja Saarimäki teoksessa Innanen –Saarimäki 2009, s. 19. Katso myös Saraviita 2011 s. 198.

Sananvapauden nauttima verrattain vahva suoja tarkoittaa, että sitä ei voi rajoittaa kovin helposti. Sananvapauden rajoittamisesta on Suomessa esimerkiksi linjattu siten, että rajoitus on mahdollista vain, jos rajaus täyttää niin sanotut rajoitusedellytykset, jotka vaativat muun muassa sen, että rajoitukset on laissa säädettyjä ja hyväksytyjä sekä oikein suhteutettuja hyväksyttävään rajoitusperusteeseen.⁶⁰ EIT:n ratkaisukäytännön mukaan puuttuminen sananvapauteen on hyväksyttävää vain vakavissa loukkauksissa, eikä esimerkiksi lievästi loukkaavat, järkyttävät, tai epämiellyttävät kommentit siten katsota kuuluvan rajoituksen piiriin.⁶¹ Kunnianloukkauksissa kyseiset rajoitusedellytykset on täten otettava huomioon siten, että teon kriminalisointi ei ole epätasapainossa sananvapauden ydinalueelle kuuluvien vapauksien kanssa.⁶² Tämä konkretisoituu muun muassa siten, että mahdollista kunnianloukkausta pohdittaessa on otettava huomioon myös sananvapautta koskevat säännökset. Kuuluko teossa esitetty tieto sananvapauden piiriin vai voidaan teko katsoa olevan siinä määrin loukkaava, että sananvapautta voidaan kyseisessä tapauksessa rajoittaa siten, että teon katsotaan olevan kunnianloukkauksessa tarkoitettu kriminalisoitu teko? Neuvonen on teoksessaan Sananvapauden sääntely Suomessa tulkinnut sananvapautta varsin hyvin, kun otetaan huomioon perusoikeuksien suhteet toisiinsa. Neuvosen mukaan kaikki ilmaisut kuuluvat sananvapauden piiriin, mutta lainsäädännössä voidaan määrittää, mitkä teot katsotaan olevan rangaistavia, kun taas oikeuskäytännössä määritellään yksittäisen teon rangaistavuus.⁶³

Kunnianloukkaus on siten nykypäivänä säännös, joka sisältää myös kansallista oikeutta, joka on muovautunut osittain kansainvälisten sopimusten kautta sekä rikos, jota joudutaan punnitsemaan muiden perusoikeuksien kanssa, jotta se ei ole epätasapainossa niiden kanssa.⁶⁴ Täten kunnianloukkauksen luonteen rikoksena voidaan katsoa muuttuneen myös tästä näkökulmasta. Voidaanko sananvapauden melko suurikin merkitys nykypäivänä katsoa olevan osasy sille, miksi kunnianloukkauksen rangaistavuudesta sekä kunnian arvosta käydään keskustelua? On mahdollista, että sananvapaudelle perusoikeutena annettu suuri

⁶⁰PeVM 25/1994, s. 4-5.

⁶¹Ollila 2015, s. 884, 889. Katso myös Ruokanen ja muut v. Suomi 6.4.2010 ja Yleisradio Oy ja muut v. Suomi 8.2.2011 sekä KKO: 2022:1.

⁶²Tiilikka 2010, s. 14; Saraviita 2011, s. 183. Katso myös KKO 2013:70 ja KKO 2009:3.

⁶³Neuvonen 2012, s. 396.

⁶⁴Epätasapaino voi tulla kyseeseen esimerkiksi sellaisessa kolliisiotilanteessa, jossa sopimattomasti käyttäytyneen julkisuuden henkilön nimi julkaistaan mediassa.

merkitys on osittain pienentänyt kunnian arvoa, kun taas sananvapauden merkitys on kasvanut? Voiko sananvapauden tuoma vapaus olla kunniaan nähden tärkeämpi perusoikeus?

2.4 Kunnianloukkauksen syyteoikeuden vanhentuminen

2.4.1 Syyteoikeuden vanhentuminen ja tekopäivän määrittely

Kun rikoksen syyteoikeus vanhenee, ei rikoksesta enää voi nostaa syytettä.⁶⁵ Vanhentuminen on täten yhteydessä ajan kulumiseen siten, että tietyn ajan kuluttua rikoksen johdosta nostetut vaatimukset eivät enää johda rikosoikeudelliseen seuraamukseen ja syyte on siten hylättävä. Rikosten vanhentumista koskevat säännökset löytyvät rikoslain 8 luvusta ja niitä onkin perusteltu monin eri tavoin; kohtuullisuudella, oikeusturvalla kuin myös esimerkiksi yleisestävillä näkökohdilla.⁶⁶

Rikoslain 8 luvun 1 §:n 2 momentissa on säädetty rikoksien vanhentumisajat. Rikokset vanhentuvat kyseisen momentin mukaan seuraavasti, jollei syytettä ole nostettu: 20 vuodessa, mikäli rikoksen ankarin rangaistus on vankeutta määräajaksi yli kahdeksan vuotta, 10 vuodessa, mikäli rikoksen ankarin rangaistus on vankeutta vähintään kaksi ja enintään kahdeksan vuotta, viidessä vuodessa, mikäli ankarin rangaistus on vankeutta yli vuosi ja enintään kaksi vuotta tai kahdessa vuodessa, mikäli ankarin rangaistus on vankeutta enintään vuosi, sakkoa tai rikesakko. Rikokset, joissa ankarin rangaistus on elinkautinen vankeus ei sen sijaan vanhene ollenkaan.⁶⁷ Tämän lisäksi pykälässä on säädetty syyteoikeuden vanhentumisesta erityyppisissä rikoksissa, joita en käsittele tässä yhteydessä tarkemmin. Huomioitava säännös on kuitenkin 8 luvun 2 § 2 momentti, jossa säädetään syyteoikeuden vanhentumisesta tilanteissa, joissa rikollisen teon lisäksi lainvastaista asiatilaa ylläpidetään, eli syyteoikeuden vanhentumisesta niin sanotuissa jatkuvissa rikoksissa. Tällaiset rikosten syyteoikeus alkaa vanhentua pääsäännöstä poiketen vasta laittoman asiatilaa päättyessä, mikä tarkoittaa, että tämäntyyppisille teoille ei ole säädetty tarkkaa vanhentumisajan alkua.

Jotta vanhentumissäännöksiä voidaan soveltaa, on vanhentumisaikojen lisäksi ymmärrettävä, mistä lähtien vanhentumisaikaa lasketaan. Rikoslain 8 luvun 2 § 1 momentin mukaan syyteoikeuden vanhentuminen alkaa siitä hetkestä, kun rikos on tehty, eli rikoksen

⁶⁵Tolvanen teoksessa Tapani–Tolvanen–Hyttinen 2019, s. 638.

⁶⁶Frände 2012, s. 299-305. Katso myös Tolvanen teoksessa Tapani–Tolvanen–Hyttinen 2019, s. 621-622 sekä Kallio 2023, s. 271.

⁶⁷Lappi-Seppälä teoksessa Lappi-Seppälä ym. 2022, I Yleisiä kysymyksiä, 5. Seuraamusjärjestelmän pääpiirteet.

tekopäivästä. Tämä tekopäivä voi vaihdella riippuen siitä, millainen rikos on kyseessä. Tekohetkenä voidaan siten esimerkiksi pitää niin päivää, jolloin teko tehtiin, jolloin laiminlyöty teko olisi viimeisintään pitänyt tehdä, päivää, jolloin joku tietty seuraus on ilmennyt tai esimerkiksi sitä päivää, jolloin laiton asiatic on päättynyt.⁶⁸ Laki jättää siis tekohetken varsin avoimeksi ja siten niin oikeuskäytännön kuin rikosoikeuden yleisten oppien tulkinnan varaan. Täten tekohetken määrittäminen on pitkälti tulkinnan varassa. Tekoajan tulkintaan voidaan esimerkiksi katsoa vaikuttavan niin rikoksen tunnusmerkistön sisältö kuin rikoksen luonne tai sen mahdollinen suhde muihin tehtyihin rikoksiin.⁶⁹ Esimerkiksi se, tulkitaanko tietyn rikoksen voivan olla jatkuva, voi johtaa hyvin pääsäännöstä poikkeavaan tulkintaan tekoajasta ja siten myös rikoksen syyteoikeuden vanhentumisesta, niin kuin käy ilmi tutkielman edetessä. Vaikka tietyt rikokset vanhentuvatkin pääsäännön mukaan melko selvästi, voi vanhentumisajan alun määrittäminen kuitenkin olla asia erikseen. Yhtenäisen tulkinnan voidaan siten samankaltaisissa tapauksissa katsoa olevan tärkeä. Oikean tekopäivän määrittäminen on keskeistä esimerkiksi lievemmän lain periaatteen kannalta, jotta rikokseen sovelletaan oikeaa lakia mutta myös vanhentumisajan kannalta.⁷⁰

Mutta milloin syyteoikeus vanhenee koskien kunnianloukkausta ja liittyykö kyseisen rikoksen tekoajan määrittämiseen tulkintaongelmia?

2.4.2 Kunnianloukkauksen syyteoikeuden vanhentuminen

Rikoslain 24 luvun 9 §:n mukaan, kunnianloukkauksesta voidaan tuomita sakkorangaistus. Siten kunnianloukkauksen voidaan pääsäännön mukaisesti katsoa vanhentuvan kahdessa vuodessa. Kunnianloukkauksessa ei ole mitään määrättyä seurausta, jonka johdosta vanhentumisajan alkaminen lasketaan rikoksen tekopäivästä eikä esimerkiksi jonkun tietyn seurauksen toteutumisesta, niin kuin tehdään esimerkiksi kuolemantuottamuksessa, joka on niin sanottu seurausrikos, jossa vanhentumisaika lasketaan siitä hetkestä, kun uhri on kuollut.⁷¹

⁶⁸RL 8 luku 1 § ja 2 §; Lappi-Seppälä teoksessa Lappi-Seppälä ym. 2022, I Yleisiä kysymyksiä, 5. Seuraamusjärjestelmän pääpiirteet; Tolvanen teoksessa Tapani– Tolvanen–Hyttinen 2019, s. 622-628.

⁶⁹Katso esimerkiksi Kallio 2023, s. 272-274.

⁷⁰Lahti 2007, s. 188. Katso myös HE 44/2002, s. 36.

⁷¹HE vp 45/2001, s. 20; Lappi-Seppälä teoksessa Lappi-Seppälä ym. 2022, I Yleisiä kysymyksiä, 5. Seuraamusjärjestelmän pääpiirteet; Frände 2012, s. 304. Tällaisia seurauksia voi myös olla vammautuminen tai esimerkiksi taloudellinen vahinko. Tolvanen teoksessa Tapani–Tolvanen– Hyttinen 2019, s. 625.

Vaikka kunnianloukkauksessa onkin säädetty selvästi, mitkä ovat rikoksesta tuomittavat rangaistukset ja mistä hetkestä vanhentumisaika lasketaan, voidaan rikokseen kuitenkin katsoa liittyvän epäselvyyksiä koskien rikoksen luonnetta ja siten sen vanhentumista.⁷² Epäselvyyttä on muun muassa ollut siitä, voiko kunnianloukkauksen katsoa joissain tilanteissa täyttävän jatkuvan rikoksen edellytykset, joka vaikuttaa muun muassa tekopäivän määrittämiseen ja siten myös rikoksen vanhentumisajan alkamiseen. Joissain tuomioissa on katsottu, että kunnianloukkaus ei voi olla jatkuva rikos, kun taas toisissa jatkuvuuden on katsottu olevan mahdollinen.⁷³ Kyseiset tulkintaongelmat ovat liittyneet varsinkin internetissä julkaistuihin loukkauksiin, joihin liittyen on havaittavissa epäyhtenäistä tulkintaa koskien rikosten tekohetkeä, mikä taas on johtanut siihen, että samankaltaisten rikosten syyteoikeuden vanhentuminen on alkanut eri ajankohtina. Tulkinnan kohteena on varsinkin ollut juuri ennakkopäätöksessä arvioitavana oleva tilanne eli se, voiko yksin se, että loukkaava teksti on pidetty ihmisten saatavilla, tehdä kunnianloukkauksesta jatkuvan rikoksen. Tällöin tulkinnan kohteena on ollut nimenomaan rikoksen teko aika. Kyseinen tekotapa on nimenomaisesti rangaistava esimerkiksi kiihottamista kansanryhmää vastaan, josta säädetään rikoslain 11 luvun 10 §:ssä. Loukkaavan tiedon saatavilla pitäminen ei kuitenkaan ole kunnianloukkauksen tunnusmerkistössä kriminalisoitu tekotapa. Tosin, tunnusmerkistössä ei myöskään ole viitteitä siitä, että rikollinen teko olisi kytköksissä juuri johonkin tiettyyn aikaan tai paikkaan- vain loukkaavaan tekoon, eikä tunnusmerkistö siten suoranaisesti myöskään sulje pois jatkuvuuden mahdollisuutta.⁷⁴

Rikoslaisissa tai lain esitöissä ei ole mainittu, minkä rikosten voidaan katsoa olevan jatkuvia, vaan tulkintavalta on jätetty tuomioistuimille. Hallituksen esityksessä (HE 27/1999) on todettu, että oikeuskäytännössä tulkittu voidaan pitää vakiintuneena sekä perusteltuna käytäntönä. Esityksessä mainitaan kuitenkin jatkuvan rikoksen vanhentumisajan alku, joka alkaa vasta siitä hetkestä, jolloin lainvastainen asiailan ylläpitäminen päättyy, mikä mitä ilmeisimmin on ollut hetkenä ongelmallinen määrittää.⁷⁵ Täten lain esityöt ei kiellä sitä mahdollisuutta, että kunnianloukkaus voitaisiin tulkita jatkuvana rikoksena tämänkaltaisissa tilanteissa. Lisäksi hallituksen esityksessä HE 184/1999 on aikoinaan mainittu, että

⁷²Katso myös apulaisprofessorin sekä rikosoikeuden dosentin Tatu Hyttisen kommentti Helsingin Sanomissa 10.1.2024 Korkein oikeus: Aktivistia ei tuomitakaan lelusalakuljettajan kunnianloukkauksesta. Luettu 11.5.2024.

⁷³Katso luvussa 3 ja 4 käsiteltävät oikeustapaukset.

⁷⁴Kyseistä tulkintamallia on käyttänyt esimerkiksi Heikki Kallio teoksessaan *Kertaluontoinen teko vai jatkuvaa toimintaa- rikosoikeudellinen analyysi eräissä vihapuherikoksissa* (Defensor Legis 3/2023 s. 259-277) tulkittaessa uskonrauhan rikkomisen tunnusmerkistöä sivulla 266.

⁷⁵HE 27/1999, s. 19.

koventamisperuste ”pitkäaikainen kärsimys”, on esimerkiksi voinut tarkoittaa loukkauksen pitämistä yleisön saatavilla pidemmän aikaa, mikä muistuttaa hyvin paljon jatkuvan rikoksen yhtä edellytystä.⁷⁶ Toisinaan jatkuvuutta on samankaltaisissa tapauksissa myös pidetty kohtuuttomana vaihtoehtona tai mahdottomana siksi, että kunnianloukkausta ei ole korkeimman oikeuden oikeuskäytännössä tulkittu eikä siten myöskään tulkittu jatkuvaksi.

Jotta jatkuvuutta ja vanhentumista koskevat tulkinnat pystytään ymmärtämään sekä hahmottamaan paremmin, käyn tutkielman seuraavassa luvussa läpi jatkuvan rikoksen edellytykset kuin myös jatkuvan rikoksen suhdetta kunnianloukkausrikokseen- mikä on jatkuva rikos, mitkä ovat jatkuvuuteen liittyvät tulkintaongelmat, mitkä rikokset on katsottu olevan jatkuvia, miten jatkuvuutta on tulkittu aiemmissa kunnianloukkaustuomioissa ja millaisia vaikutuksia jatkuvuudella on rikoksen vanhentumiseen? Kyseinen läpikäynti on myös oleellinen neljännessä luvussa läpikäytävän ennakkopäätöksen pohdinnan kannalta.

⁷⁶HE 184/1999, s. 36.

3 Jatkuvan rikoksen suhde kunnianloukkaukseen

3.1 Jatkuva rikos ja sen vanhentuminen

3.1.1 Jatkuvan rikoksen määritelmä ja edellytykset

Jatkuvista rikoksista ei rikoslaissa ole säädetty muualla kuin rikoslain 8 luvun 2 §:n 2 momentissa, joka käsittelee syyteoikeuden vanhentumisajan alkamista, kun kyseeseen tulee jatkuvaluonteinen rikos. Kyseinen säännös on astunut voimaan vuonna 2006 ja on rikoslaissa ensimmäinen säännös, joka säättää nimenomaisesti jatkuvien rikosten syyteoikeuden vanhentumisesta.⁷⁷ Kyseisen säännöksen mukaan syyteoikeuden vanhentuminen alkaa vasta siitä ajankohdasta, jolloin lainvastainen asiaticci päättyy, mikäli tekoon sisältyy tällaisen tilan ylläpitäminen.⁷⁸ Pykälässä ei kuitenkaan määritellä tarkemmin sitä, minkä tyyppiset rikokset voisivat olla niin sanottuja jatkuvia rikoksia tai mitä jatkuvuus käytännössä tarkoittaa, mikä saa lukijan kääntymään lakiesitysten puoleen.

Hallituksen esityksessä (HE 27/1999) todetaan, että jatkuvat rikokset ovat sellaisia rikoksia, joihin sisältyy lainvastaisen tilan aikaansaamisen lisäksi kyseisen tilan ylläpitäminen, mitä siten voidaan pitää jatkuvan rikoksen määritelmänä.⁷⁹ Rikoksen edellytyksenä voidaan täten pitää määritelmässä mainittu aikaansaaminen sekä ylläpitäminen. Esityksessä ei kuitenkaan mainita, täytyykö kyseinen määritelmä olla luettavissa rikoksen tunnusmerkistöstä sekä olla kyseisessä yksittäisessä rikoksessa täytynyt vai riittäkö ainoastaan se, että yksittäisen rikoksen katsotaan vastaavan kyseistä määritelmää tekumuodoltaan sekä siten täyttävän sen edellytykset.⁸⁰ Esityksessä todetaan edelleen, että liikkumisvapautta rajoittavat rikokset sekä sotilaan karkaamisena rangaistavat teot on pidetty vakiintuneena käytäntönä koskien sitä, millaiset rikokset voidaan katsoa olevan jatkuvia, kun taas kätkemisrikosta ei olla pidetty jatkuvana sellaisessa tapauksessa, jossa varastettua tavaraa oli pidetty kätkettynä.⁸¹ Jatkuvien

⁷⁷Lehtonen 2006, s. 135.

⁷⁸RL 8 luku 2 § 2 momentti.

⁷⁹HE 27/1999, s. 19.

⁸⁰Lehtonen on artikkelissaan Laiminlyöntirikosten ja jatkuvan rikoksen syyteoikeuden vanhentuminen teoksessa laiminlyöntirikosten ja jatkuvien rikosten syyteoikeuden vanhentuminen, oikeusteorian poluilla, Juhlakirja Professori Rauno Hulttunen katsonut, että jatkuvan rikoksen edellytykset voivat olla vaikea määrittää, jolloin vastaus siihen, täyttääkö rikos kyseiset edellytykset, löytyy helpoiten rikoksen tunnusmerkistöstä. Lehtonen 2006, s. 140. Tätä tulkintaa tukee myös Kallio teoksessaan kertaluonteinen teko vai jatkuvaa toimintaa-rikosoikeudellinen analyysi eräissä vihapuherikoksissa (Defensor Legis 3/2023 s. 259-277).

⁸¹HE 27/1999, s.19; KKO 1997:11. Jatkuvinä rikoksina on lisäksi pidetty esimerkiksi huumausaineen tai laittoman ampuma-aseen hallussapitoa sekä erilaiset ulkomaalaisrikkomukset sekä hallintarikokset. Tolvanen teoksessa Tapani–Tolvanen– Hyttinen 2019, s. 625.

rikosten ennakkopäätöksiä on pidetty KKO 1980 II 127, joka koski mainostaulun pystyttämistä ja sen pystyssä pitämistä syytteeseen nostamiseen saakka laittomasta asiatilasta huolimatta sekä KKO 1968 II 88, joka koski laittomasti rakennetun talon pystyttämistä sekä sitä, että taloa ei purettu syytteen nostamiseen mennessä.⁸² Kun kyseisiä tapauksia sekä niiden perusteluita tarkastelee lähempää, on mielenkiintoista, että kyseiset tapaukset voivat toimia jatkuvien rikosten ennakkopäätöksiä varsinkin siksi, että ne käsittelevät jatkuvia rikoksia hyvin yleisluontoisesti. Miten esimerkiksi sosiaalisessa mediassa julkaistu loukkaus voidaan suhteuttaa mainoskyltin tai talon pystyttämiseen sekä siihen, että niitä ei ole poistettu, kun kyseiset tapaukset illustroivat tämän kaltaisessa tapauksessa käytännössä vain sitä, mitä voidaan tarkoittaa laittoman asiailan ylläpitämisellä? Entä miten muita rikoksia voi verrata kyseisiin tapauksiin, kun kyseiset ennakkopäätökset käsittelevät periaatteessa vain yhtä tekemuotoa ja kahta erilaista rikosta? Huomiota herättää myös se, että kyseiset ennakkopäätökset ovat varsin vanhoja, jonka jo itsessään voisi ajatella heikentävän niiden arvoa. Kyseisten ennakkopäätösten paino ei kuitenkaan vaikuta olevan absoluuttinen, sillä esitöissä mainitaan niiden lisäksi, että säännöksessä ei kuitenkaan oteta kantaa siihen, mitkä rikokset voidaan katsoa olevan niin sanottuja jatkuvia rikoksia, vaan tulkinta jätetään oikeuskirjallisuuden sekä oikeuskäytännön tulkinnan varaan. Tämä jättää tulkinnalle varsin suuren mahdollisuuden vaihdella. Samoin tekee maininta siitä, että aktiivisuuden määrä, jota edellytetään jatkuvassa rikoksessa voi erota erilaisissa tapauksissa.⁸³ Kyseinen tulkintavapaus mahdollistaa säännöksen soveltamisen moneen eri tapaukseen ja olosuhteeseen mutta herättää samalla kysymyksen siitä, voiko se myös johtaa epäyhdenmukaiseen tulkintaan?

Myöskään suomalaisessa oikeuskirjallisuudessa jatkuvista rikoksista ei ole kirjoitettu kovinkaan paljon, varsinkaan jatkuvien rikosten määritelmästä sekä sen edellytyksistä. Jatkuvasta rikoksesta on kuitenkin todettu, että se pitää sisällään sen, että itse tekoon sisältyy lainvastaisen asiailan ylläpitäminen, että laitonta tilaa ylläpidetään tietyn aikaa siitä, kun rikos on itsessään täyttynyt, että rikos jatkuu koko sen ajan, kun laitonta asiailaa ylläpidetään ja päättyy vasta silloin, kuin kyseinen tila on päättynyt tai kun tekijä on toiminut niin, että asiaila voi loppua sekä että rikos alkaa laittomalla toimella ja päättyy toimella, joka tekee asiailasta sallitun.⁸⁴ Aktiivisuutta on sen sijaan tulkittu oikeuskirjallisuudessa niin, että

⁸²HE 27/1999, s.19.

⁸³HE 27/1999, s.19.

⁸⁴Tolvanen teoksessa Tapani–Tolvanen–Hyttinen 2019, s. 625; Lappi-Seppälä ja Melander teoksessa Lappi-Seppälä ym. 2022, I Yleisiä kysymyksiä, 3 Vastuuvapausperusteista; Lahti 2007, s. 188; Kallio 2022, s. 261.

jatkuvissa rikoksissa ei vaadita tekijältä aktiivisuutta, jotta kyseeseen tulisi jatkuva rikos.⁸⁵ Jatkuvia rikoksia on tämän lisäksi myös tulkittu niin, että rikosta ei voida pitää jatkuvana, jos vain vaikutukset jatkuvat mutta rikollinen toiminta ei.⁸⁶

Täten jatkuvien rikosten voidaan katsoa olevan suhteellisen tulkinnanvaraisia eikä aina ole selvää, mitkä rikokset ovat säännöksessä tarkoitettulla tavalla jatkuvia. Hallituksen esitöistä sekä säännöksen sisällön perusteella, voidaan kuitenkin ajatella, että tulkinnanvaraisuus on jätetty säännökseen tarkoituksella. Varsin avoin ja tulkinnanvarainen säännös on kuitenkin mielenkiintoinen, sillä se, luokitellaanko rikos kertaluontoiseksi tai jatkuvaksi, vaikuttaa merkittävästi syyteoikeuden vanhentumisen alkuun. Lisäksi säännös ja sen esityöt eivät yleisluonteensa vuoksi avaa niiden tulkitsijoille kovin hyvin, mitä jatkuvuudella on haluttu tarkoittaa, mikä voi johtaa hyvin erilaisiin tulkintoihin. Tämä voi taas sinänsä vaikuttaa negatiivisesti varsinkin rikosoikeudellisten periaatteiden kuten legaliteetti- sekä suhteellisuusperiaatteen huomioimiseen, joka onkin aihe, johon keskityn lisää tutkielman neljännessä luvussa, joka käsittelee korkeimman oikeuden ennakkopäätöstä. Vaikeuksia voi aiheuttaa muun muassa rikoksen tekoajan määrittäminen, kun jatkuvuuden määritelmää ei avata tarkemmin.

3.1.2 Jatkuvuuden vaikutus rikoksen syyteoikeuden vanhentumiseen

Rikoksen ollessa jatkuva, vanhentumisaika alkaa siitä hetkestä, jolloin lainvastainen tila päättyy.⁸⁷ Säännös koskien itse vanhentumisen alkua on siten verrattain selkeä. Kun laitton asiatila päättyy, alkaa syyteoikeuden vanhentuminen kulua. Jatkuvan rikoksen vanhentumisajan alkaminen poikkeaa rikoslain 8 luvun 1 §:ssä säädetyistä vanhentumissäännöksistä siten, että syyteoikeuden vanhentuminen voi tietyissä tapauksissa alkaa huomattavasti paljon myöhemmin, kuin mitä se tekisi pääsäännön mukaan. Joissain tapauksissa rikoksen voidaan katsoa jatkuvan hyvinkin pitkään, jollei jopa loputtomiin.⁸⁸ Tämän lisäksi kyseinen säännös poikkeaa pääsäännöstä myös siten, että jatkuvassa rikoksessa ei ole tarkkaa tekopäivää, vaan kyseeseen tulee ennemminkin tekojakso, sillä rikos on ollut jatkuva tietyn ajan. Käytännössä tämä tarkoittaa, että hyvin vähäpätöinenkin rikos voi pysyä syyteoikeuden alaisena hyvinkin pitkään johtuen siitä, että rikos on katsottu jatkuvaksi, kun

⁸⁵Kallio 2022, s. 261.

⁸⁶Palme 1942, s. 139.

⁸⁷HE 27/1999, s. 30.

⁸⁸HE 27/1999, s. 19; Lehtonen 2006, s.142.

taas samankaltainen rikos, jossa tekopäivä on ollut selvä, on voinut vanheta jo paljon aikaisemmin. Tämä herättää kysymyksen siitä, voidaanko jatkuvuuden katsoa olevan kaikissa tapauksissa kohtuullinen tulkinta vai pitäisikö rikoksen katsoa vanhentuvan pääsäännön mukaisesti kuitenkin niin, että tekotapa voisi vaikuttaa rangaistuksen mittaamiseen. Voidaanko esimerkiksi katsoa, että tekijä olisi vastuussa hänen julkaisemistaan tiedoistaan vielä kymmeniä vuosia siitä, kun tiedot on julkaistu?⁸⁹

Se, että rikoksen tulkitaan olevan jatkuva, voi siis vaikuttaa rikoksen vanhentumisen alkuun hyvin merkittävästi. Täten on mielenkiintoista, että säännös koskien jatkuvien rikosten vanhentumisajan alkamista on suhteellisen tulkinnanvarainen. Säännöksen rakenne on mielenkiintoinen myös siksi, että monitulkinnainen säännös johtaa rikoksen ennakoimattomuuteen mutta voi myös joissain tilanteissa johtaa hyvin kohtuuttomaan lopputulemaan.

3.1.3 Jatkuvan rikoksen tulkintaongelmat

Niin kuin yllä kävi ilmi, jatkuvan rikoksen määritelmästä ja edellytyksistä on hyvin niukasti säädetty kuin myös kirjoitettu, eikä pykälä koskien jatkuvien rikosten vanhentumisajan alkamista ole yksiselitteinen. Se, että rikos sisältää laittoman asiailan aikaansaamisen voidaan katsoa olevan rikoslain säännöksille suhteellisen tavallinen edellytys, eikä tämän edellytyksen siten tavallisesti voida katsoa aiheuttavan laintulkinnassa vaikeuksia. Lainvastaisen asiailan ylläpitäminen on sen sijaan edellytys, joka jää jatkuvien rikosten vanhentumisaikaa käsiteltävässä pykälässä sisällöltään epäselväksi siitä huolimatta, että lain esitöissä on ennakkopäätösten avulla pyritty avaamaan käsitettä. Lain esityöt avaavat käsitteen merkityksen tilanteessa, jossa konkreettinen asia pystytetään ja pidetään sellaisenaan lainvastaisuudesta huolimatta syytteen nostamiseen saakka, mutta esitöissä ei oteta kantaa siihen, miten ylläpitäminen pitäisi suhteuttaa muunkaltaisiin rikoksiin. Miten tämänkaltainen tilanne suhteutetaan esimerkiksi erilaisiin internetalustoilla tehtyihin rikoksiin, joissa esimerkiksi saatavilla pitäminen voidaan katsoa eroavan talon pystyssä pitämisestä siten, että saatavuus pitää sisällään jonkun tietyn tiedon leviämisen? Esitöissä ei myöskään oteta kantaa siihen, miten aktiivinen täytyy olla, jotta asiailan tosiasiasa voidaan katsoa jatkuvan. Mikäli

⁸⁹Keskustelua kohtuullisuudesta on viime aikoina herättänyt mm. Päivi Räsänen kirjoitukset, joista ensimmäinen on tehty vuonna 2004. Kyseiset kirjoitukset on tutkittu ja käsitelty kiihottamisena kansanryhmää vastaan. Katso lisää: Helsingin KäO 22/113590, 30.3.2022; Helsingin HO 23/144951, R 22/1094, 14.11.2023. Asiasta on annettu valituslupa VL:2024-29.

talo tai mainoskyltti jätetään paikoilleen, ei tekijä nähdäkseni tee kovin paljoa, jotta lainvastainen tila jatkuu. Miten aktiivisuutta tulisi tulkita esimerkiksi silloin, kun Facebookissa julkaistaan teksti, joka on yleisön saatavilla siitä huolimatta, että julkaisija ei tee tekstin suhteen mitään? Lisäksi epäselvyyttä aiheuttaa se, täytyykö jatkuvan rikoksen edellytykset täytyä niin rikoksen tunnusmerkistössä kuin yksittäisessä tapauksessa, vai riittääkö, että edellytykset täyttyvät teossa, jota käsitellään. Tulkintaa hankaloittaa myös tekoajan määrääminen tilanteissa, jotka osittain voisivat sopia jatkuvan rikoksen määritelmään.

Sen lisäksi, että suomalaisessa oikeuskirjallisuudessa on kirjoitettu jatkuvista rikoksista niukasti sekä osittain myös ristiriitaisesti eikä esityöt tuo lainkäyttäjälle varsinaista ohjetta koskien jatkuvuuden tulkintaa, ei myöskään oikeuskäytäntö anna selkeää linjaa koskien rikosten jatkuvuutta tai sen tulkintaa. Kun oikeuskäytäntöä tarkastelee lähempää, on huomattavissa, että rikoksen jatkuvuutta on tulkittu eri tavoin, myös tilanteissa, jotka muistuttavat toisiaan.⁹⁰ Mikäli tietyn rikoksen jatkuvuudesta on annettu ennakkopäätös, vaikuttaa tulkinta kuitenkin selkeytyvän niin, että samassa rikoksessa jatkuvuus tulkitaan saman linjan mukaisesti. Tämä on huomattavissa muun muassa koskien kätkemisrikoksia. Vaikka hallussapito voidaankin katsoa jatkuvan pidemmän aikaa, ei rikosta pidetä jatkuvana, vaan tekoajaksi katsotaan se hetki, jolloin tekijä on ensimmäisen kerran ryhtynyt rikokseen.⁹¹ On kuitenkin huomioitava, että ennakkopäätöksiä ei anneta kovinkaan usein ja siten rikokset on hyvin monessa tapauksessa tulkittava sellaisenaan, aiempiin ennakkopäätöksiin tukeutuen sekä tarvittaessa alempien oikeusasteiden käytännön avulla. Ennakkopäätöksiin on kuitenkin joissain tilanteissa suhtauduttava varauksella, varsinkin, jos kyseinen tapaus käsittelee rikosta, joka on hyvin erilainen kuin ennakkopäätöksessä käsitelty tai jos tilanne, joka on käsillä, on ennakkopäätöksestä hyvin poikkeava. Sama koskee tilannetta, jossa tulkinnan kohteena on eri asia. Tällöin arvioinnin kohteeksi tulee ehkä enemmän rikoksen luonne niin tunnusmerkistössä kuin käytännössä, niin kuin Kallio on artikkelissaan pohtinut koskien tunnusmerkistön monitulkinnaisuutta jatkuvuuden oltaessa tulkinnan kohteena. Kallio katsoo, että tärkeää on tällöin ennen kaikkia oikeusturvan sekä ennakoitavuuden huomioiminen.⁹² Siitä huolimatta, että joissain rikoksissa on annettu ennakkopäätös koskien rikoksen jatkuvuutta, vaikuttaa jatkuvuuden tulkinta kuitenkin olevan epäyhteneväinen, mikä on

⁹⁰Vertaa esimerkiksi KKO 2018:81 ja KKO 2018:51, joissa molemmissa on ollut kyse loukkaavan tiedon julkaisemisesta internetissä, mutta jossa on päädytty eri tulkintoihin koskien rikoksen jatkuvuutta.

⁹¹Hyttinen ja Tapani teoksessa *Frände ym.* 2023, s. 614.

⁹²Kallio 2023, s. 259. Tunnusmerkistön tärkeyttä on painoittanu myös Neuvonen 2012, s. 401.

varsinkin kunnianloukkauksrikoksissa johtanut epäselvyyksiin. Epäselvissä tapauksissa asiat on tulkittu syytetyn eduksi, jolloin syyte usein on hylätty vanhentuneena.⁹³ Tämä vahvistaa käsitystä siitä, että säännös koskien jatkuvien rikosten vanhentumista ei ole kovin selvä, vaikka jatkuvuutta koskien onkin annettu muutama ennakkopäätös.

Toisena tulkintaongelmana voinee pitää sitä, milloin lainvastainen asiatila voidaan katsoa päättyneen. Vaikka kyseinen seikka voi tietyissä tapauksissa olla hyvinkin selkeä, voi tulkinta aiheuttaa vaikeuksia silloin, kuin esimerkiksi loukkaava tieto on muiden luettavissa, mutta jolloin tiedon julkaisija ei tee toimia tiedon leviämisen tai luettavuuden eteen. Tällöin tulkinnan kohteeksi tulee tekijän aktiivisuuden suhde rikoksen jatkuvuuteen. Myöskään aktiivisuudesta ei ole löydettävissä tulkintaohjeita muualta kuin oikeuskäytännöstä. Miten aktiivinen tekijän täytyy olla, jotta hänen voidaan katsoa myös ylläpitäneen lainvastaista asiatilaa ja siten jatkaneen rikosta?

Edellä mainittu huomioon ottaen, voidaan katsoa, että kyseiset oikeuslähteet ei hallituksen esityksen lupauksesta huolimatta, anna kovin selkeää linjausta siitä, miten jatkuvuutta tulisi tulkita. Jatkuvien rikosten tulkintaongelmina voidaan siten pitää muun muassa sitä, mitä jatkuvuudella tarkoitetaan, mikä vaikutus tekijän aktiivisuudella on jatkuvuuden tulkinnan kannalta, milloin rikoksen voidaan katsoa olevan jatkuva ottaen huomioon rikoksen tekotapa sekä sitä, millä perusteilla sen voidaan katsoa olevan jatkuva.

3.2 Jatkuvuuden edellytysten sekä jatkuvuuden tulkinta kunnianloukkauksessa

3.2.1 Jatkuvan rikoksen määritelmä suhteessa kunnianloukkauksen tunnusmerkistöön

Luvussa 3.1 todettiin, että jatkuvuuden tulkintaan liittyy moniakin tulkintaongelmia. Yksi mainituista mahdollisista tulkintaongelmista oli se, täytyykö jatkuvuuden edellytykset täyttyä jo rikoksen tunnusmerkistössä vai riittääkö, että edellytykset täyttyvät vasta yksittäisessä rikoksen teossa. Tietyissä rikoksissa korkein oikeus on antanut ennakkopäätöksen, joka määrää rikoksen jatkuvuuden tulkintaa varsin tiukasti, kun taas toisissa rikoksissa tulkinta on

⁹³Näin on tulkittu muun muassa Pohjanmaan käräjäoikeudessa tuomiossa R 22/1343, joka on annettu 29.9.2023.

ollut melko kirjavaa epäselvyyden vuoksi, ennakkopäätöksen puuttuessa.⁹⁴ Näihin rikoksiin kuuluu muun muassa kunnianloukkaus.

Kunnianloukkauksen vanhentumisesta ei ennen päätöstä KKO 2024:3 ole annettu ennakkopäätöstä tilanteessa, jossa tulkinnan kohteena on rikoksen jatkuvuus. Tämän lisäksi kunnianloukkauksen säännös ei myöskään sisällä tarkkaa tietoa siitä, onko kunnianloukkauksella tarkoitettu kertaluontoista tekoa vai voiko se myös olla jatkuvaluontoinen. Toisin on esimerkiksi tunnusmerkistössä, joka käsittelee kiihottamista kansanryhmää vastaan sekä tunnusmerkistössä, joka käsittelee uskonrauhan rikkomista. Ensimmäisessä tunnusmerkistössä kriminalisoituna tekona on pidetty myös loukkaavan tiedon saatavilla pitämistä, joka on lisätty tunnusmerkistöön sen selkeyttämiseksi. Saatavilla pitämistä on katsottu täyttävän jatkuvan rikoksen edellytykset.⁹⁵ Tällaista termiä ei löydy kunnianloukkauksen tunnusmerkistöstä. Uskonrauhan rikkomista koskevassa tunnusmerkistössä on sen sijaan säädetty, että rikoksen ainakin joissain tilanteissa on tapahduttava joko jumalanpalveluksen, kirkollisen toimituksen, hautaustilaisuuden tai muun uskonnonharjoituksen yhteydessä, joka tekee rikoksesta tuolloin kertaluontoisen.⁹⁶ Myöskään tämänkaltaista täsmennystä ei löydy kunnianloukkauksen säännöksestä.

Kyseinen seikka voidaan tulkita antavan lainkäyttäjälle tulkintavapauden kunnianloukkauksen jatkuvuutta tulkittaessa. Vaikka tunnusmerkistö ei sisälläkään nimenomaista lausetta tai sanaa, joka viittaisi rikoksen jatkuvuuteen, ei sen sisältö myöskään sisällä kielellisesti tai sisällöllisesti viitteitä siitä, että rikosta ei voisi tulkita jatkuvaksi. Termit esittää ja halventaa eivät itsessään rajaa tulkintaa kumpaankaan suuntaan. Esittäminen ja halventaminen voi kielellisesti tulkiten olla niin kertaluontoista kuin jatkuvaa. Kyseisten tekotapojen yhdistettynä johonkin tiettyyn tilanteeseen tai tapaan, voisi sen sijaan muuttaa kyseistä tulkintatapaa. Tosin sanoja on myös tulkittu päinvastoin, joka vahvistaakin käsitystä siitä, että rikoksen jatkuvuuden tulkintaan voi vaikuttaa hyvin moni asia, myös yksittäisten sanojen tulkinta, mikä myös voinee selittää epäyhteneväisen tulkinnan.⁹⁷

Täten ei voida katsoa kunnianloukkauksen sisältävän tunnusmerkistöltään mitään sellaista, joka viittaisi suoranaisesti siihen, miten jatkuvuutta kuuluisi tulkita kyseisessä rikoksessa.

⁹⁴Katso esimerkiksi KKO 1997:11.

⁹⁵Kallio 2023, s. 262.

⁹⁶RL 17 luku 10 § 1 momentin 2 kohta.

⁹⁷Vertaa Kallion tulkintaan Kallio 2023.

Tunnusmerkistöstä ei löydy seikkoja, jotka viittaisivat asiantilan ylläpitämiseen mutta ei myöskään rikoksen kertaluonteisuuteen. Mutta miten

3.2.2 Tulkinta kunnianloukkaustuomioissa ennen ennakkopäätöksen linjausta

Yllä on mainittu, millaisia tulkintaongelmia jatkuvuuteen liittyy ja millainen suhde jatkuvuuden edellytyksillä voidaan katsoa olevan suhteessa kunnianloukkauksen tunnusmerkistöön. Mutta miten jatkuvuuden edellytyksiä ja kunnianloukkauksen vanhentumista on tulkittu tuomioistuimissa, kun tulkinnan kohteena on ollut rikoksen jatkuvuus? Koska kyseinen ennakkopäätös tarkastelee kunnianloukkauksen vanhentumista jatkuvuuden tulkinnan kautta tapauksessa, jossa loukkaava tieto on julkaistu internetissä ja pidetty esillä yleisön saatavilla, tulen alaluvussa 3.2.3 keskittymään samankaltaisiin tapauksiin. Alaluvun tarkoituksena on tuomioiden avulla avata sitä, miten jatkuvuutta on tulkittu kunnianloukkausrikoksissa ennen korkeimman oikeuden ennakkopäätöstä, kuin myös selvittää, mihin tuomioistuimet ovat tuomioissaan kiinnittäneet huomiota. Milloin kunnianloukkauksen on voitu katsoa olevan jatkuva rikos ja milloin ei? Onko jokin tietty tosiseikka voinut muuttaa tulkintaa tai tulkitaanko tuomioissa jatkuvuutta aina perustuen samoihin asioihin? Samalla pyrin myös luomaan käsityksen siitä, onko kyseisissä tuomioista hahmotettavissa selkeää linjausta koskien kunnianloukkauksen jatkuvuutta.

Käsiteltävät tuomiot ovat, niin kuin mainittu, alempien oikeusasteiden tuomioita, johtuen siitä, että kunnianloukkauksen jatkuvuutta ei ole pohdittu korkeimmassa oikeudessa ennen kyseistä ennakkopäätöstä, joka annettiin tämän vuoden alussa. Täten alempien oikeuksien tuomioiden voidaan katsoa muovanneen oikeuskäytäntöä koskien kyseistä tulkinnan kohdetta.⁹⁸ Tuomioita käsitellään yleisesti, tarttumatta sen tarkemmin siihen, mitä missäkin tuomiossa on käsitelty. Tämän vuoksi tuomiot toimivat enneminkin kokonaisvaltaisena lähteenä kuin yksittäisinä lähteinä. Tämä johtuu muun muassa siitä, että tuomiossa on päädytty hyvin samankaltaisiin lopputulemiin samoilla perusteluilla.

Huomionarvoista on, että hyvin harvat kaikista läpikäydyistä tuomioista käsitelivät kunnianloukkauksen syyteoikeuden vanhentumista tilanteessa, jossa tulkinnan kohteena oli rikoksen jatkuvuus ja rikoksen tekopaikkana internet. Tämä voi osittain johtua hakusanoista,

⁹⁸Kyseistä tulkintaa tukee yksittäisten tuomioiden perustelut, joissa nimenomaisesti viitataan edellisiin hovioikeuden tuomioihin. Lisäksi lähes jokaisen tuomion perusteluissa on käytetty samaa kaavaa, joka on johtanut siihen, että samaan lopputulokseen on tultu painottaen samoja asioita.

joita käytettiin. Mahdollista on kuitenkin myös se, että jatkuvuuden ollessa jo selvä tai epäselvä, ei sitä myöskään ole pohdittu kovinkaan paljon erillisenä seikkana, vaan rikoksen on joko automaattisesti katsottu jatkuneen tai vanhentuneen, joka jo itsessään on voinut vaikuttaa jopa syytteen nostamiseen.⁹⁹ Myös se, että tekopäiväksi olisi riidattomasti katsottu julkaisupäivä, voisi selittää tuloksen. Monessa tuomiossa jatkuvuus on nostettu esille syytetyn toimesta, kun taas syyttäjän vaatimuksessa ei ole havaittavissa tulkinnanvaraisuutta koskien rikoksen jatkuvuutta.

Selkeä enemmistö käsitellyistä tuomiosta puolsi tulkintaa, jonka mukaan kunnianloukkauksen voidaan katsoa olevan jatkuva rikos.¹⁰⁰ Yhdessä tuomiossa osa rikoksista katsottiin jatkuneen samoilla edellytyksillä, kuin millä rikosten katsotaan rikoslain 8 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan olevan jatkuva, mutta jatkuvan rikoksen sijaan rikokset yhdistettiin yhdeksi, perustuen muun muassa siihen, että loukattu henkilö oli sama, kirjoitukset oli julkaistu ajallisesti lähekkäin ja niiden sisältö oli myös samankaltainen.¹⁰¹ Vain kaksi tuomiota erosi muista siten, että niissä päädyttiin tulkitsemaan jatkuvuutta päinvastoin, jolloin lopputulemana oli se, että rikosten ei katsottu olevan jatkuva, jolloin myös syyteoikeus oli vanhentunut ja syyte oli hylättävä.¹⁰²

3.2.3 Jatkuva rikos vai ei? Edellytyksien tulkinta ja aiempi linjaus

Kun kunnianloukkauksen jatkuvuutta on arvioitu kyseisissä tuomioissa, on ratkaisevin tekijä ollut se, onko loukkaava tieto tai vihjaus edelleen ollut saatavilla tai se, kuinka kauan kyseinen loukkaus on ollut yleisön saatavilla. Saatavuudella on tarkoitettu sitä, että loukkaava materiaali on ollut kyseisellä sivulla muiden ihmisten saatavilla ja siten luettavissa tai katsottavissa joko lyhyemmän tai pidemmän aikaa. Saatavuuden päättymisajankohta on

⁹⁹Jotta syyte voidaan nostaa, on syytekynnyksen ylittyvä. Tämä tarkoittaa, että syyte voidaan nostaa, jos on todennäköisiä syitä epäillyn syyllisyyden tueksi. Lisäksi teon tulee olla rangasitava, eikä rikos saa olla vanhentunut. Syyttäminen voi myös joissain rikoksissa pääsääntöisesti vaatia syyttämispyyntöä. Tällaiset rikokset ovat asianomistajarikokset, joihin muun muassa kunnianloukkaus kuuluu. Helenius teoksessa Helenius–Linna 2024, s. 382, 338-339.

¹⁰⁰Helsingin KäO R 16/4721, 9.11.2016; Helsingin HO R 17/122, 31.05.2018; Kainuun KäO R 20/693, 17.09.2021; Helsingin KäO R 13/8859, 20.08.2014; Helsingin KäO R 19/3951, 26.11.2019; Varsinais-Suomen KäO R 20/607, 23.10.2020; Helsingin HO R 18/1272 17.06.2020; Helsingin KäO R 20/3006, 25.09.2020; Helsingin KäO R 19/7306, 26.11.2020; Helsingin HO R 21/79, 27.6.2022 ja Pohjanmaan KäO R 22/1343 29.09.2023.

¹⁰¹Helsingin HO R 17/122, 31.05.2018.

¹⁰²Pohjanmaan KäO R 21/1391, 14.12.2021 ja Turun HO R 17/1087 17.9.2018.

sen sijaan määritetty joko siitä ajankohdasta, jolloin loukkaus poistettiin tai kun syyte nostettiin.¹⁰³

Mielenkiintoista koskien saatavuutta ja rikoksen jatkuvuuden arviointia oli se, että vain yksi tuomio käsitteli tekijän aktiivisuutta koskien loukkaavaa tietoa. Tuomioissa ei siten edellytetty, että jatkuvuus vaatisi mitään erityisiä toimia tekijän puolelta, jotta rikoksen voisi katsoa jatkuvan tilanteessa, jossa loukkaus oli esitetty internetissä ja pidetty yleisön saatavilla. Tuomio, joka käsitteli tekijän aktiivisuutta jatkuvuuden arvioinnin yhteydessä, oli tutkielmassa käsiteltävän ennakkopäätöksen edeltävä hovioikeuden tuomio.¹⁰⁴ Tuomiossa päädyttiin siihen, että jatkuva rikos ei tämän kaltaisessa tapauksessa vaadi tekijältä erillistä aktiivisuutta, mikäli tekijällä on mahdollisuus omin toimin poistaa julkaisu. Tuomiossa todettiin, että internetissä julkaistu tieto on luettavissa aina sen poistamiseen saakka, joka aiheuttaa vaaran siitä, että se loukkaa loukattua myös itse julkaisun jälkeen, jolloin saatavuus tulkittiin juuri laittoman asiailan ylläpitämiseksi. Tämä tulkintatapa on havaittavissa myös muissa käsiteltävissä tuomioissa, joissa teon katsottiin olevan jatkuva. Lisäksi yhteneväistä tulkintaa on havaittavissa koskien laittoman asiailan päättymistä, joka katsottiin päättyvän vasta silloin, kuin loukkaava tieto tai vihjaus olisi poistettu, jolloin teon katsottiin jatkuvan niin kauan, kuin tieto tai vihjaus oli saatavilla.¹⁰⁵

Huomionarvoista oli se, että perustelut koskien rikoksen vanhentumista ja siten rikoksen jatkuvuutta olivat suhteellisen lyhyet. Tämän lisäksi jatkuvuuden mahdollisuutta ei myöskään kyseenalaistettu vaan se tulkittiin aina suhteessa käsiteltävään asiaan.¹⁰⁶ Myös perusteluiden pituudet herätti lukijassa ajatuksia ja jätti tuomioiden tulkitsijalle käsityksen siitä, että kyseiseen seikkaan ei liittynyt suurempaa epäselvyyttä. Täten kyseisten tuomioiden pohjalta voisi tulkita, että lainvastaisen asiailan ylläpitämisen on kyseisissä tuomioissa rinnastettu siihen, että loukkaava tieto pidetään yleisön saatavilla. Lisäksi johtopäätöksenä voi pitää sitä,

¹⁰³Kainuun KäO R 22/323, 4.11.2022; Helsingin KäO R 13/8859, 20.8.2014; Helsingin KäO R 19/3951, 26.11.2019; Varsinais-Suomen KäO R 20/607, 23.10.2020; Helsingin KäO R 16/4721, 9.11.2016 (muutettu tuomiolla Helsingin HO R 17/122, 31.05.2018); Helsingin KäO R 20/3006, 25.09.2020; HO R 17/122, 31.05.2018 sekä korkeimman oikeuden päätöstä edeltävät tuomiot Helsingin KäO R 19/7306, 26.11.2020 ja Helsingin HO R 21/79, 27.06.2022.

¹⁰⁴Helsingin HO R 21/79, 27.6.2022.

¹⁰⁵Kainuun KäO R 22/323, 4.11.2022; Helsingin KäO R 13/8859, 20.8.2014; Helsingin KäO R 19/3951, 26.11.2019; Varsinais-Suomen KäO R 20/607, 23.10.2020; Helsingin KäO R 16/4721, 9.11.2016 (muutettu tuomiolla Helsingin HO R 17/122, 31.05.2018); Helsingin KäO R 20/3006, 25.09.2020 sekä korkeimman oikeuden päätöstä edeltävät tuomiot Helsingin KäO R 19/7306, 26.11.2020 ja Helsingin HO R 21/79, 27.06.2022.

¹⁰⁶Katso myös tuomio Kainuun KäO R 20/693, 17.09.2021.

että tuomioissa on katsottu, että saatavilla pitäminen ja jatkuvuus ei tämänkaltaisessa tapauksessa vaadi tekijältä erityistä aktiivisuutta.¹⁰⁷

Tuomiot, jossa katsottiin, että kunnianloukkaus ei voi olla jatkuvaluonteinen rikos, ottivat sen sijaan kantaa siihen, että tekijä ei aina voi vaikuttaa siihen, miten kauan internetissä julkaistu tieto pysyy saatavilla ja siten muiden ihmisten luettavissa.¹⁰⁸ Täten katsottiin, että se, kuinka kauan julkaisu on ollut saatavilla, ei voisi olla jatkuvan rikoksen kriteeri tämänkaltaisessa tapauksessa. Se mahdollistaisi sen, että kunnianloukkaus ei vanhentuisi lainkaan, mikä ei olisi tarkoituksenmukaista. Täten kyseisissä tapauksissa katsottiin, että tekoajana kuuluisi pitää sitä päivää, jolloin tieto on julkaistu sen sijaan, että tekoajan katsottaisiin olevan pidempi jakso. Tämän lisäksi tuomioissa otettiin kantaa siihen, millaisia rikoksia on korkeimman oikeuden päätöksissä pidetty jatkuvina. Viimeksi mainittu seikka oli mielenkiintoinen, sillä kyseistä vertausta ei tehty muissa tuomioissa lukuun ottamatta korkeimman oikeuden hovioikeustuomiota. Viimeksi mainitussa tuomiossa katsottiin, että kyseisiä tuomiota ei voida pitää kyseisen asian kannalta merkittävänä, sillä kyseinen rikos ja sen tekotapa eroaa niistä merkittävästi. Kyseinen seikka saa tulkitsijan pohtimaan, voiko tämä olla syy sille, että kyseisiä tuomioita ei nostettu esille perusteluissa. Sen sijaan, että perusteluissa olisi tukeuduttu korkeimman oikeuden antamiin ennakkopäätöksiin koskien muiden rikosten jatkuvuutta, viittauksia tehtiin hovioikeuksien tuomioihin.

Vaikka käsiteltyjä tuomioita oli lopuksi verrattain vähän ja ristiriitoja oli havaittavissa säännöksen tulkinnassa, katson, että kyseiset tuomiot kuitenkin selvästi osoittavat, että kunnianloukkauksen on voitu tulkita jatkuvaksi rikokseksi sellaisessa tilanteessa, joissa internettiin on julkaistu loukkaava tieto tai vihjaus toisesta, ja jossa kyseinen tieto on ollut esillä joko lyhyemmän tai pidemmän aikaa. Katson lisäksi, että tuomiot myös antavat suuntaa antavan tiedon siitä, miten kyseisiin tulkintoihin on tultu ja miten jatkuvan rikoksen edellytyksiä on tulkittu. Kyseisissä tuomioissa käytetään usein samoja perusteluja ja niissä viitataan myös muihin alempien oikeusasteiden tuomioihin. Jatkuvuutta ei kyseenalaisteta, vaan ennemminkin tulkitaan tapauskohtaisesti, mikä taas viittaa siihen, että jatkuvuutta ei pidetä mahdottomuutena tämänkaltaisissa tapauksissa. Kunnianloukkauksen on siis voitu tulkita olevan jatkuva rikos ennakkopäätöstä muistuttavissa tapauksissa. Tekijän osalta laittoman asiailan ylläpitäminen ei ole vaatinut erityisiä toimia, vaan jatkuvuuden kannalta

¹⁰⁷Samoin on tulkinnut esimerkiksi Matikkala 2012, s. 261.

¹⁰⁸Pohjanmaan KäO R 21/1391, 14.12.202 ja Turun HO R 17:1087, 17.9.2018.

riittävää on ollut se, että julkaisu on ollut saatavilla eikä sitä ei ole poistettu, vaikka siihen olisi ollut mahdollisuus. Huomioitavaa on kuitenkin se, että tulkinta ei ollut kaikissa tapauksissa yhteneväinen. Säännöstä voidaan siis myös tulkita päinvastoin, joka tukee edelleen käsitystä siitä, että säännös koskien vanhentumisajan alkamista jatkuvissa rikoksissa on tulkinnanvarainen sekä myös osittain kiistanalainen ja aiheuttaa siten erilaisia tulkintoja hyvin samanlaisissa tapauksissa.

4 Korkeimman oikeuden ennakkopäätös 2024:3 sekä siinä tehty linjaus koskien kunnianloukkauksen jatkuvuutta ja vanhentumista

4.1 Päätös pääpiirteittäin ja asian käsittely alemmissa oikeuksissa

Korkeimman oikeuden tapauksessa 2024:3 oli kyse siitä, että A oli esittänyt B:stä ja tämän liiketoiminnasta Facebook-sivullaan julkaisemassaan kirjoituksessa sekä sen kommentteissa valheellisen tiedon tai vihjauksen, joka oli ollut omiaan aiheuttamaan B:lle vahinkoa, kärsimystä tai B:hen kohdistuvaa halveksuntaa. Loukkaus piti sisällään väitteitä siitä, että B:llä olisi ollut kytköksiä terroristijärjestöihin ja että B olisi syyllistynyt liiketoiminnallaan rikoksiin. Lisäksi A väitti B:n levittävän huumausaineita. Kyseinen loukkaus oli ollut luettavissa kyseisellä sivulla vielä syytteen nostamisen aikaan, jolloin syyttäjä oli katsonut, että kyseessä olisi niin sanottu jatkuva rikos, eikä syyte siten ollut vanhentunut. A oli kiistänyt syytteen kunnianloukkauksesta ja katsoi lisäksi, että rikos oli vanhentunut, sillä rikoksen tekoaika tulisi olla julkaisupäivä tekojakson sijaan. Lisäksi A oli pitänyt syyttäjän vaatimuksia korvauksista kohtuuttomina.¹⁰⁹

Helsingin käräjäoikeus katsoi tuomiossaan R 19/7306, joka on annettu 26.11.2020, että A ei toiminnallaan syyllistynyt kunnianloukkaukseen, sillä niin tahallisuus kuin halveksunnan edellytykset jäivät täyttämättä. Käräjäoikeus katsoi kuitenkin, että mikäli A olisi syyllistynyt kunnianloukkaukseen, rikoksen olisi katsottu olevan jatkuva. Käräjäoikeus perusteli tulkintaansa muun muassa viittaamalla Helsingin hovioikeuden aiemmin antamaan tuomioon, jossa kunnianloukkauksen oli katsottu jatkuvan niin kauan, kuin kirjoitus oli ollut yleisön saatavilla.¹¹⁰ Käräjäoikeuden mukaan käsittelyssä oleva tapaus oli samankaltainen ja kuuluu siten tulkita samalla tavalla. Käräjäoikeus painotti myös, että internetissä julkaistua tietoa voi muokata sekä poistaa. Täten käräjäoikeus katsoi, että kyseinen rikos olisi jatkunut niin kauan, kuin kirjoitus oli ollut saatavilla kyseisellä sivulla, eli syytteen nostamiseen saakka.

Asian käsittely jatkui Helsingin hovioikeudessa syyttäjän sekä B:n saatua hovioikeudelta jatkokäsittelyluvan. Hovioikeus katsoi tuomiossaan R 21/79, joka on annettu 27.06.2022, toisin kuin käräjäoikeus, että A oli teollaan syyllistynyt kunnianloukkaukseen. Myös

¹⁰⁹KKO 2024:3; Helsingin KäO R 19/7306, 26.11.2020.

¹¹⁰Helsingin HO R 17/122, 31.05.2018.

hovioikeus katsoi, että rikos oli jatkuva, eikä rikos siten hovioikeuden mukaan ollut vanhentunut. Hovioikeus perusteli kunnianloukkauksen jatkuvuutta kyseisessä tapauksessa varsinkin internetin luonteen kautta siten, että internetissä julkaistu loukkaus eroaa suullisesti ilmaistusta väitteestä merkittävästi. Internetissä julkaistun loukkauksen tekohetki ei hovioikeuden mukaan määritä sitä, kenen saataville loukkaus tulee, eikä siten myöskään määrää sen vastaanottavaa henkilöpiiriä samalla tavalla. Hovioikeus painotti, että mitä pidempään loukkaus on saatavilla, sitä useamman tietoon se voi tulla. Hovioikeus katsoi, että niin kauan, kun loukkausta ei poisteta, on se muiden saatavilla. Tämän lisäksi hovioikeus tulkitsi tekijän aktiivisuuden merkitystä jatkuvuuden kannalta siten, että vaikka tekijä ei olisikaan ollut julkaisun kannalta aktiivinen, jatkaa julkaisun sisältö kohteen loukkausta niin kauan, kuin se on yleisön saatavilla. Se, että viesti on saatavilla mahdollistaa kohteen loukkaamista, sillä loukkaus on siten vielä luettavissa ja voi täten myös levitä edelleen siitä huolimatta, että tekijä ei itse ole aktiivinen. Täten mikäli tekijällä on mahdollisuus poistaa julkaisu, mutta ei tee sitä, voidaan tekijän katsoa ylläpitävän lainvastaista asiailaa. Kyseinen tekijä ei ollut poistanut julkaisua, vaikka se olisi ollut mahdollista.¹¹¹

Korkein oikeus myönsi A:lle valitusluvan asiassa perustuen oikeudenkäymiskaaren (OK) 30 luvun 3 §:n 2 momenttiin, joka säättää valitusluvan antamisesta joko kysymyksessä, jonka ratkaiseminen on oikeuskäytännön ohjaamisen kannalta tarpeellista tai muutoin tarpeellista. Korkein oikeus rajasi valitusluvan koskemaan vanhentumisen tulkintaa kyseisessä tapauksessa. A oli vaatinut, että syyte hylättäisiin, kun taas syyttäjä ja B olivat vaatineet, että valitus hylätään. Korkein oikeus katsoi toisin kuin käräjäoikeus ja hovioikeus, että kyseessä ei ollut sellainen jatkuva rikos, josta säädetään rikoslain 8 luvun 2 §:n 2 momentissa ja katsoi siten, että rikos oli vanhentunut, jonka johdosta myös syyte hylättiin. Korkeimman oikeuden mukaan kunnianloukkaus ei voi olla sellainen jatkuva rikos, jota tarkoitetaan rikoslain 8 luvun 2 §:n 2 momentissa vain sen perusteella, että loukkaava esitys tai vihje on ollut muiden saatavilla sosiaalisessa mediassa. Korkeimman oikeuden mukaan loukkaava tieto tai vihjaus vaatii tämänkaltaisessa tapauksessa aktiivisuutta sen esittäjältä ollakseen jatkuva. Täten korkein oikeus katsoi, että kunnianloukkaus, joka on esitetty sosiaalisessa mediassa, vanhentuu pääsäännön mukaisesti siitä hetkestä, kun loukkaus esitettiin, siitä huolimatta, että loukkausta ei ole poistettu.¹¹²

¹¹¹Helsingin HO R 21/79, 27.06.2022.

¹¹²KKO 2024:3.

4.2 KKO:n päätös ja perustelut sekä niiden tulkinta

4.2.1 Päätöksessä esitetyt perustelut

Korkein oikeus totesi, että korkein oikeus ei ennen nyt käsiteltävää asiaa ole ottanut kantaa siihen, voidaanko kunnianloukkausta pitää sellaisena jatkuvana rikoksena, jota rikoslain 8 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitetaan. Korkein oikeus totesi lisäksi, että myöskään lain esityöt eivät ole ottaneet kantaa kyseiseen kysymykseen.¹¹³ Sen sijaan korkein oikeus nosti esille, mitkä rikokset esitöissä on annettu esimerkkeinä jatkuvista rikoksista kuin myös aiempaa korkeimman oikeuden käytäntöä siitä, mitkä ja millaiset rikokset on katsottu olevan jatkuvia, joihin kuului tutkielmassa aiemmin nostetut tapaukset, koskien niin mainoskyltin kuin talon luvatta pystyttämistä sekä kätkemisrikoksen jatkuvuuden tulkintaa.¹¹⁴ Näiden lisäksi korkein oikeus nosti esille ennakkopäätökset koskien rahanpesua ja lahjuksen antamista.¹¹⁵

Korkein oikeus totesi, että kunnianloukkaussäännöksestä tai lain esitöistä ei ilmene, kuuluuko rikoksen katsoa jatkuvan, jos loukkaavaa tietoa pidetään yleisön saatavilla, jonka lisäksi korkein oikeus totesi, ettei säännöksestä myöskään ilmene, että niin tulisi tulkita aina, vaikka se olisikin mahdollista.¹¹⁶ Korkeimman oikeuden mukaan huomiota voidaan kohdistaa muun muassa tekijän mahdollisuuteen poistaa loukkaava tieto mutta myös tekijän aktiivisuuteen, joka lain esitöiden mukaan voi vaihdella eri tilanteissa.¹¹⁷

Kyseisessä tapauksessa korkein oikeus katsoi, että rangaistusvastuun täyttymisen kannalta, keskeistä oli valheellisten tai halventavien väitteiden esittämien. Korkein oikeus katsoi, että tunnusmerkistön kannalta olennaiset täytäntöönpanotoimet oli siten päättyneet siihen, kun kyseiset väitteet olivat julkaistu A:n Facebook-sivulla.¹¹⁸ Tätä perusteltiin pitkälti tekijän passiivisuudella, eli ottamalla kantaa siihen, kuinka aktiivinen tekijän täytyy olla tämänkaltaisessa tapauksessa, jotta rikoksen voidaan katsoa olevan jatkuva. Korkein oikeus totesi perusteluissaan, että vaikka syytetyllä oli ollut mahdollisuus poistaa teksti, ei hän ollut tehnyt aktiivisia toimia koskien tekstiä. Syytetty ei ollut julkaissut kirjoitusta uudelleen, eikä myöskään ollut tehnyt muita aktiivisia toimia, joilla kirjoitukselle olisi voinut saada uusia

¹¹³KKO 2024:3 kohta 7.

¹¹⁴KKO 1980 II 127 ja KKO 1968 II 88.

¹¹⁵KKO 2024:3 kohta 5 ja 6.

¹¹⁶KKO 2024:3 kohta 9 ja 10.

¹¹⁷KKO 2024:3 kohta 5 ja 11.

¹¹⁸KKO 2024:3 kohta 12.

lukijoita tai näkyvyyttä. Korkein oikeus katsoi tämän lisäksi, ettei asiassa tuotu esille seikkoja, joiden perusteella voisi katsoa, että kirjoitus olisi ollut jatkuvasti havaittavissa. Korkein oikeus katsoi, että on mahdollista, että käyttäjien olisi täytynyt varta vasten etsiä kirjoituksia syytetyn sivulta lukeakseen ne.¹¹⁹ Täten korkein oikeus katsoi, että kyseessä ei voi olla tilanne, jossa rikollisen teon lisäksi lainvastaista asiailaa on ylläpidetty, vain sen perusteella, että syytetty ei poistanut kyseistä tekstiä.¹²⁰

Korkein oikeus perusteli kantaansa verraten lyhyesti, eikä jatkuvuutta tulkittaessa juuri ottanut kantaa muuhun kuin tekijän aktiivisuuteen. Kyseisessä tulkinnassa mielenkiintoista oli se, että tulkinta poikkesi melko vahvasti siitä, miten tekijän aktiivisuutta on tulkittu aiemmin käsiteltävissä tapauksissa ennen kyseistä ennakkopäätöstä. Kun aktiivisuudelle ei juuri ole annettu painoarvoa edellisessä luvussa käsitellyissä tuomioissa, korkein oikeus perustaa tulkintansa pitkälti juuri aktiivisuuden tulkinnalle. Täten korkein oikeus ei ottanut kantaa esimerkiksi saatavuuden merkitykselle, vaan piti tekijän toimia keskeisimpänä seikkana jatkuvuutta tulkittaessa.¹²¹ Korkeimman oikeuden perustelut ja aktiivisuuden tulkinta on kuitenkin paikoillaan, eikä herätä lukijassa epäilystä siitä, miksi korkein oikeus on tulkinnut aktiivisuuden kyseisellä tavalla tai miksi aktiivisuutta on arvioitu.

Mielenkiintoista on kuitenkin se, että internetin luonteelle ei anneta päätöksessä juuri mitään painoa, vaikka kunnianloukkausten tiedetään ulottuvan pitkälti juuri sille tekoalustalle kuin myös se, että myös kyseinen loukkaus on tehty internetissä.¹²² Valinta herättää mielenkiintoa myös siksi, että päätös ei ollut yksimielinen, vaan asia ratkaistiin äänestämällä. Kaksi jäsentä olivat eri mieltä ja nostivat esille muun muassa aiempia korkeimman oikeuden tapauksia sekä sosiaalisen median ja siten myös internetin luonteen. Turpeinen on mielipiteessään maininnut, että ”rangaistusvastuun ei voida katsoa lähtökohtaisesti edellyttävän, että loukkaava viesti on välittömästi ja jatkuvasti havaittavissa, ja tällaisen jatkuvan havaittavuuden määrittäminen olisi hyvin tulkinnanvaraista. Yleisellä tasolla ei voida myöskään rajata sitä, etteikö vastaanottajaltaan jonkinlaisia toimia edellyttävien viestien katsottaisi olevan jatkuvasti yleisön saatavilla.”¹²³ Turpeinen on lisäksi painottanut sosiaalisen median luonnetta

¹¹⁹KKO 2024:3 kohta 12.

¹²⁰KKO 2024:3 kohta 13.

¹²¹Tämä voi tosin johtua siitä, että korkein oikeus totesi tunnusmerkistöä tarkastaessaan, että kunnianloukkaussäännös ei sisällä mitään sanamuotoa, joka viittaisi siihen, että rikoksen tulisi tulkita olevan jatkuva, mikäli väitettä pidetään yleisön saatavilla. KKO 2024:3 kohta 9.

¹²²Ainoa kohta, jossa internetin luonne kävi selvästi ilmi perusteluista, oli kohta 10, jossa todettiin että loukkauksen voi soisaalisen median ansiosta toteuttaa monin eri tavoin.

¹²³KKO 2024:3 Eri mieltä olevien jäsenten lausunnot.

havainnoimalla suullisen väitteen, sekä sosiaalisessa mediassa julkaistun väitteen eroa. Turpeisen mukaan julkaisuhetki ei rajaa sitä, kenen tai kuinka suuren yleisön piiriin väite leviää. Lisäksi Turpeinen on kommentoinut alustan luonnetta sekä väitteen aiheuttamaa haittaa seuraavasti: ”Julkisella Facebook-sivustolla julkaistu kirjoitus on lähtökohtaisesti rajoittamattoman yleisön löydettävissä ja luettavissa sen poistamiseen saakka. Viestin ollessa jatkuvasti yleisön saatavilla sen aiheuttaman rangaistussäännöksellä suojattavan oikeushyvän loukkauksen sekä siitä aiheutuvan haitan ja kärsimyksen ei siten voida tämänkaltaisessa tilanteessa katsoa päättyvän viestin julkaisuhetkeen.”¹²⁴ Koponen, joka Turpeisen lisäksi oli toinen eri mieltä oleva jäsen, on maininnut olevansa samaa mieltä Turpeisen kanssa.¹²⁵ Eriävät mielipiteet muistuttavat perusteluiltaan hyvin paljon kyseisen ennakkopäätöksen hovioikeuden tuomiota. Mielipiteissä painotetaan varsinkin sosiaalisen median luonnetta samalla kuin aiempien korkeimman oikeuden ennakkopäätösten ei katsota voivan toimia kyseisessä tapauksessa tulkintamallina, sillä tulkinnan kohteena on ollut hyvin erilaiset asiat. Mielipiteissä on lisäksi nostettu esille se, että tulkinnassa tulisi ottaa huomioon tekijän mahdollisuus jatkuvan rikoksen torjuntaan. Turpeinen ja Koponen katsoivat, että mikäli A olisi poistanut väitteen, A olisi voinut estää väitteen päätyvän jatkuvasti laajan kohdeyleisön saataville. Täten he katsoivat, että A oli tietoisesti jatkanut lainvastaisen asiailan ylläpitämistä tavalla, josta säädetään rikoslain 8 luvun 2 §:n 2 momentissa eikä A:n valitusta siten tulisi hyväksyä.¹²⁶

Internetin luonne on tuonut ja tuo mukanaan juridisia haasteita niin kuin yllä on todettu. Tämän lisäksi internet mahdollistaa tietojen leviämisen lukemattomille ihmisille ja leviäminen on monessa tapauksessa hyvin nopeaa. Internetin luonne on selkeästi tullut ilmi jatkuvuutta sekä vanhentumista tulkittaessa alempien oikeuksien perusteluissa, joita käsiteltiin luvussa kolme, mutta myös kyseisen tapauksen hovioikeuden tuomiossa. Lisäksi huomionarvoista on, että kyseistä asiaa pohdittiin varsin voimakkaasti päätöksessä esitetyissä eriävissä mielipiteissä. Korkein oikeus ei kuitenkaan perustellut tulkintaansa kovin paljon internetin luonteen kautta, joka oli mielenkiintoista. Kyseisten seikkojen voidaan ajatella herättävän kysymyksiä siitä, miksi rikoksen katsottiin vanhentuneen, vaikka loukkaava väite oli ollut muiden luettavissa aina syytteen nostamiseen saakka, sekä siitä miksi korkein oikeus on tulkinnut jatkuvuutta ottamatta huomioon internetin luonnetta kovin paljoa perusteluissaan.

¹²⁴KKO 2024:3 Eri mieltä olevien jäsenten lausunnot.

¹²⁵KKO 2024:3 Eri mieltä olevien jäsenten lausunnot.

¹²⁶KKO 2024:3 Eri mieltä olevien jäsenten lausunnot.

Lisäksi korkeimman oikeuden päätöksen voidaan ajatella herättävän ajatuksia myös koskien kunnianloukkauksen kehitystä rikoksena, josta onkin jo käyty keskustelua. Millainen vaikutus päätöksellä on koskien kunnianloukkauksen syyteoikeuden vanhentumista entä voiko kyseisen päätöksen katsoa muuttavan käsitystä kunnianloukkauksesta haitallisuudesta?

4.2.2 Perustelujen pohdintaa suhteessa aiempaan oikeuskäytäntöön

Korkeimman oikeuden linjaus eroaa siis varsin paljon luvussa kolme käsiteltyjen tuomioiden perusteluista sekä kannasta koskien rikoksen jatkuvuutta samankaltaisissa tapauksissa.

Kyseissä perusteluista oli havaittavissa paljon yhtenevää tulkintaa, mutta myös epäyhteneväisyyttä. Epäyhteneväisyys oli myös havaittavissa, kun jatkuvia rikoksia tutkittiin kunnianloukkauksen ulkopuolella, joka johti käsitykseen siitä, että säännös koskien rikoksen jatkuvuutta on varsin tulkinnanvarainen. Lisäksi rikoksen jatkuvuudesta ei ollut olemassa ennakkopäätöstä ennen kyseistä päätöstä, joka myös se mahdollisti vapaamman tulkinnan. Kyseiset seikat ovat luettavissa myös korkeimman oikeuden tapauksessa, sillä korkein oikeus totesi jo asian käsittelyn alussa, että jatkuvuudesta ei ole olemassa tarkkaa säännöstä, joka antaisi tulkitsijalle ohjeen siitä, miten jatkuvuutta on tulkittava kunnianloukkauksirikoksissa.

Se, että tulkinta on ennen korkeimman oikeuden päätöstä ollut epäyhteneväinen, on ristiriidassa rikosoikeudellisten periaatteiden kuten suhteellisuusperiaatteen sekä legaliteettiperiaatteen kanssa, jonka voidaan katsoa olevan ongelmallista varsinkin oikeusturvan kannalta. Rikoslain 6 luvun 4 §:n mukaan rikosoikeudellista rangaistusta mitattaessa on otettava huomioon rikoksen vahingollisuus ja vaarallisuus siten, että rangaistus on oikeudenmukaisessa suhteessa näihin. Rangaistuksen määräämisestä ja mittaamisesta voidaan myös katsoa säädetyn kyseisen luvun 3 §:ssä, jonka mukaan huomioitava on myös rangaistuskäytännön yhteneväisyys. Kyseiset säännökset suojaavat oikeusturvaa niin, että rangaistuksen on oltava niin kohtuullisia kuin ennakoitavissa olevia. Tarkoituksenmukaista ei ole määrätä erilaista rangaistusta samankaltaisesta rikoksesta, eikä myöskään se, että joku tietty säännös on niin tulkinnanvarainen, että se johtaa joko rikoksen vahingollisuuden nähden tai johonkin muuhun seikkaan verraten kohtuuttomaan rangaistukseen. Tämän lisäksi säännösten tulisi olla mahdollisimman selkeitä, jotta myös tavallinen kansalainen ymmärtää niiden sisällön ja voi ennakoida, onko joku tietty teko rangaistava vai ei.¹²⁷ Kun kyseisiä

¹²⁷Lappi-Seppälä ja Melander teoksessa Lappi-Seppälä ym. 2022, I Yleisiä kysymyksiä > 2. Rikosoikeudellisen vastuun yleisistä edellytyksistä (RL 3 luku), Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate; Paakku 2021, s. 2-6 (Edilex 2021/20).

säännöksiä sekä periaatteita tarkastelee lähempää, voidaan ajatella, että korkeimman oikeuden ennakkopäätöksellä on kenties haluttu turvata juuri kyseisten periaatteiden toteutumista linjaamalla selvän tulkintamallin koskien vanhentumisaikaa sekä rikoksen jatkuvuutta samankaltaisissa tapauksissa, jota tukee myös valitusluvan antamisen peruste. Linjaamalla selvän tulkintamallin, kyseiset periaatteet huomioidaan ja epäyhteneväinen tulkinta vähenee, jolloin myös oikeusturva on suojattuna entistä paremmin. Kyseisen linjauksen on myös mahdollisesti katsottu linjaavan kunnianloukkausta muistuttavien rikosten tulkintaa samankaltaisissa tapauksissa sekä jatkuvuuden että vanhentumisajan arviointia ylipäätensä, jonka vuoksi sen on mainitun lisäksi voitu katsoa olevan tarpeellinen.¹²⁸

Internetin luonteen vähäinen huomioiminen päätöksen perusteluissa voidaan sen sijaan mahdollisesti kytkeä yhteiskunnan sekä teknologian kehitykseen, jossa sosiaalisen median käyttö lisääntyy, joka muokkaa ihmisten kommunikaatiotapoja sekä täten automaattisesti myös rikosten tekotapoja. Internettiin julkaistaan paljon erilaista sisältöä, eikä loukkaavat julkaisut ole harvinaisia. Lisäksi internet on alusta, jossa pystyy toteuttamaan jokaiselle kuuluvaa sananvapautta, eikä julkaisujen aina edes välttämättä katsota olevan loukkauksia, vaan ennemminkin vapaan mielipiteen esittämistä. Kyseinen kehitys on, kuten mainittu, huomattavissa myös kunnianloukkauksen kohdalla. Kunnianloukkaukset on yleistynyt internetissä kovaa vauhtia, joka on tehnyt internetistä myös yleisen tekopaikan kunnianloukkauksille. Tällöin se, että kunnianloukkaus tehdään internetissä, voidaan katsoa olevan ennemminkin sääntö kuin poikkeus 2020-luvulla, eikä sen siten voida katsoa vaikuttavan jatkuvuuden arviointiin niin, että rikoksen voidaan katsoa olevan jatkuva vain sen perusteella, että se on tehty internetissä ja ollut yleisön saatavilla, kun internetin luonteeseen kuuluu nimenomaan helppo käyttöisyys ja levinneisyys. Täten tekijän passiivisuus ei ole saatavuuden mahdollistaja, vaan ennemminkin tekoalusta, joka luo ymmärrystä korkeimman oikeuden perusteluiden pääpainolle eli tekijän aktiivisuudelle. Kyseisen lähestymistavan voidaan myös katsoa kielivän sitä, että kunnianloukkauksen ei enää nykypäivänä katsota olevan yhtä loukkaava internetissä tehtynä, sen ollessa varsin yleistä, siitä huolimatta, että julkaisu tavoittaaakin monta ihmistä.¹²⁹ Internetissä tehty loukkaus voidaan ehkä yhä enemmän katsoa oleva normaali osa internetin sisältöä. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että tekotavalle ei tulisi antaa painoarvoa. Päinvastoin tulisi sille antaa painoarvoa varsinkin tapauksissa, jossa

¹²⁸Samankaltaisina rikoksina voidaan esimerkiksi pitää kiihottamista kansanryhmää vastaan sekä ykistyiselämää loukkaavan tiedon levittäminen.

¹²⁹Vertaa kyseistä tulkintaa tutkielman johdannossa käsiteltäviin dekriminalisoinnin perusteisiin.

loukkaus on julkaistu internetiin tarkoituksena tavoittaa mahdollisimman suuri yleisö. Tämä painoarvo ei kuitenkaan yllä mainittuun perustuen tulisi antaa jatkuvuutta arvioitaessa, vaan ennemminkin rangaistusta määrättäessä.

Se, että kunnianloukkaus muuttuu muotoaan ja voidaan mahdollisesti katsoa olevan yhä tavallisempi osa internetin sisältöä, muistuttaa tulkitsijaa herkästi aiempien dekriminalisoinnin perusteista kuin myös siitä, millä perustein kyseinen rikos on dekriminalisoitu Norjassa. Internetin luonne muistuttaa myös sananvapauden ja kunnianloukkauksen epätasapainosta, jonka voidaan katsoa aiheuttavan mahdollisesti myös muutosta kunnian käsitykseen. Voidaanko tapahtuvan kehityksen mahdollisesti katsoa olevan menossa kohti samaa kehityssuuntaa vai onko perustelut dekriminalisoinnille vielä hyvin etäiset nykyiseen kehitykseen verrattuna? Jotta kyseistä keskustelua voidaan viedä eteenpäin, tulen luvussa viisi kokoomaan havaitut kehityspotit kansallisessa oikeudessa, jonka jälkeen vertaan näitä keskusteluun, jota on käyty Norjassa ja Ruotsissa koskien kunnianloukkauksen kriminalisoinnin tarvetta.

4.2.3 Päätös sananvapauden ja prosessiekonomian valossa

Päätöksen lopputulemaan on myös epäsuoranaaisesti voinut vaikuttaa EIT:n Suomeen kohdistunut kritiikki ja linjaus koskien sananvapautta kuin myös prosessiekonomian huomioiminen, jotka molemmat ovat aiheita, jotka myös nämä ovat yhteydessä keskusteluun kunnianloukkauksen kriminalisoinnin tarpeesta. Kyseinen päätös rajaa vanhentumisajan tulkintaan varsin paljon, joka myös johtaa siihen, että kunnianloukkauksen syyteoikeus vanhentuu nyt varsin eri tavalla verrattuna siihen, miten sen oli mahdollista vanhentua samankaltaisessa tapauksessa ennen kyseistä linjausta. Se, että tämänkaltainen linjaus tehdään koskien varsin tavallista tekemuotoa, voidaan katsoa vaikuttavan rikokseen. Rikokset on tutkittava entistä nopeammin samalla kuin osa rikosilmoituksista jopa voi jäädä tekemättä teon joko vanhentunutta tai siksi, että teon ei katsota olevan yhtä haitallinen.

Kyseisestä aiheesta on käyty varsin paljon keskustelua jo pidemmän aikaa sen jälkeen, kun Euroopan neuvoston ministerikomitea määräsi tarkastelemaan lainsäädäntöä suhteessa EIT:n oikeuskäytäntöön sekä sen kautta pohtimaan, voisiko kunnianloukkauksen dekriminalisaatio olla paikoillaan, sekä parlamentaarisen yleiskokouksen annettua linjaukset koskien niitä toimia, joihin jäsenmaiden tulisi ryhtyä koskien kunnianloukkaussäännöksiään, joihin muun

muassa kuului kunnianloukkauksen vankeusrangaistuksen poistaminen viiveittä.¹³⁰ Norjan päätös koskien kunnianloukkauksen dekriminalisointia vuonna 2015 ei rauhoittanut keskustelua - päinvastoin. Aiheesta on kirjoitettu niin opinnäytetöitä, tutkielmia, artikkeleita kuin blogikirjoituksiakin, jonka lisäksi aiheetta on myös pohdittu mediassa.¹³¹ Aiheetta on lähestytty esimerkiksi siviilioikeudellisten seuraamuksien kautta painottaen, että kunnianloukkaukset ovat lisääntyneet merkittävästi viime aikoina varsinkin internetissä, mikä työllistää poliisia ja syyttäjää paljon.¹³² Samassa yhteydessä on todettu, että varsin harva ilmoitus päätyi esitutkintaa pidemmälle, mikä on huomattavissa myös tänään.¹³³ Vuonna 2022 kunnianloukkauksia oli ilmoitettu 5678 kappaletta, joista vain 30,4 % selvitetiin ja 153 annettiin oikeudessa tuomio.¹³⁴ Lisäksi aiheetta koskien on nostettu esille rikosten vähäisyys, jonka lisäksi on uskottu, että siviilioikeudellinen prosessi voisi tuottaa jopa parempaa tulosta koskien asioiden selvittämistä ja sovittelua.¹³⁵ Ollila on esimerkiksi verrannut kunnianloukkausta asianomistajarikoksena rikoksiin, joissa syyttäjällä on ilman asianomistajaa oikeus nostaa syyte sekä kyseenalaistanut sen liittykö kunniaan sellaista julkista intressiä, joka puoltaa nykyistä rikosprosessia.¹³⁶

Kyseiset näkökulmat ovat myös nämä mielenkiintoisia, kun keskusteluun liitetään Norjassa ja Ruotsissa käyty keskustelu koskien kunnianloukkauksen asemaa ja dekriminalisointia, sillä molemmissa maissa on pohdittu siviiliprosessin mahdollisuutta sekä kunnian arvoa tänään.

4.3 Ennakkopäätöksestä tehtävät johtopäätökset

Korkeimman oikeuden voidaan katsoa linjanneen melko tiukan tulkintamallin koskien kunnianloukkauksen vanhentumista tilanteissa, joissa loukkaava tai halventava väite on julkaistu internetissä siten, että se myös on ollut yleisön saatavilla ilman tekijän erityistä

¹³⁰Parlamentaarinen yleiskokouksen päätös: Towards decriminalisation of defamation 1577 (2007) Parlamentaarisen yleiskomitean suositus; Towards decriminalisation of defamation 1814 (2007); Steering Committee on the Media and New Communication Services 2005 CDMC(2005)007; Steering Committee on the Media and New Communication Services (CDMK) 1st meeting of the CDMC, 21 to 24 June 2005, Meeting Report; Steering Committee on the Media and New Communication Services (CDMK), 2nd meeting of the CDMC, 29 November to 2 December 2005, Meeting Report.

¹³¹Katso esimerkiksi Yle 18.9.2014, Marko Forss 18.9.2014. Aiheesta on myös kirjoitettu opinnäytteitä sekä graduja. Katso Ukkonen 2020, Ahlgren 2022 sekä Suutari 2016.

¹³²Katso esimerkiksi Ollila 2015 ja Yle 18.9.2014.

¹³³Yle 18.3.2014.

¹³⁴Tietoon tulleet rikokset ja niiden selvittäminen rikosnimikkeittäin muuttujina vuosi, rikos, viranomainen (yhteensä) ja tiedot. Tilastokeskus. (luettu 28.4.2024); Rangaistukset käräjäoikeuksittain ja rikoksittain (kätäjäoikeudet ja hovioikeus ensimmäisenä oikeusasteena) muuttujina vuosi, tuomioistuimien, tuomion rikos, tuomiotiedot ja tiedot (luettu 28.4.2024).

¹³⁵Yle 18.9.2014; Yle 18.3.2014. Näin on myös katsottu koskien sovittelua. Ervasti– Attias 2022, s. 1.

¹³⁶Ollila 2015 s. 897; Ollila 2011 s. 385.

aktiivisuutta. Päätöksen mukaan kyseessä olevassa tilanteessa ei voi olla kyse sellaisesta jatkuvasta rikoksesta, josta säädetään rikoslain 8 luvun 2 §:n 2 momentissa perustuen varsinkin tekijän aktiivisuuden puutteelle. Kyseinen päätös linjaa siten, että kunnianloukkauksen vanhentumisaika samankaltaisissa tapauksissa alkaa julkaisuhetkestä ja vanhenee siten kahdessa vuodessa. Tämän voidaan katsoa muuttavan aiempaa linjausta koskien jatkuvuuden ja vanhentumisajan alun tulkintaa samankaltaisissa tapauksissa, sillä vanhentumisajan alkaminen muuttuu suhteellisen voimakkaasti. Ennen ennakkopäätöstä selkeää linjausta ei ollut, mutta jatkuvuuden katsottiin olevan mahdollinen samalla kuin rikokset usein samankaltaisissa tapauksissa katsottiin olevan jatkuvia. Tämä mahdollisti sen, että kunnianloukkaus ei välttämättä edes vanhentunut, kun taas rikos nyt vanhentuu samankaltaisissa tapauksissa kahdessa vuodessa teko hetken ollessa julkaisupäivä. Vanhan tulkintalinjan voidaan siten katsoa antaneen mahdollisuuden rangaista internetissä tehdystä samankaltaisista rikoksesta ankarammin, koska rikokset eivät yksiselitteisesti vanhentuneet pääsäännön mukaisesti. Lisäksi ennakkopäätöksessä linjattiin, että tekijän aktiivisuudella on merkitystä, mikä myös se poikkesi käsiteltävistä tuomioista ja linjasi tulkintaa edelleen.

Avoimeksi jäi kuitenkin, miten vanhentumisajan alkua ja jatkuvuutta kuuluu tulkita tapauksessa, jossa tekijä olisi aktiivinen. Täten kyseinen linjaus ei ainakaan automaattisesti koske tämänkaltaisia tapauksia, vaikka kyseisen linjauksen voidaan katsoa toimivan pääsääntönä tapauksissa, jossa loukkaus on julkaistu internetissä ja jossa loukkaus on ollut yleisön saatavilla. Mikäli loukkauksen esittäjä on ollut loukkaukseen nähden aktiivinen, voidaan kuitenkin katsoa, että tekoaikaa ja syyteoikeuden vanhentumista määrittäessä on ensisijaisesti punnittava tapausta kyseiseen linjauksen kanssa, jonka jälkeen mahdollinen pohdinta tulee tehdä tulkinnan kohteena olevassa tapauksessa erikseen. Mikäli aktiivisuus on merkittävää, tulkinta voi olla poikkeava, johtuen varsinkin siitä, että kyseessä ei tuolloin ole samankaltainen tapaus ottaen huomioon korkeimman oikeuden kohdistama paino tekijän passiivisuuteen.

Korkeimman oikeuden ennakkopäätöksen linjaus koskien kunnianloukkauksen vanhentumista yhtenäistää tulkintaa tulevaisuudessa ja suojaa myös samalla oikeusturvan paremman toteutumisen. Lisäksi yhteneväinen tulkinta huomioi myös rikosoikeudellisia periaatteita paremmin turvaamalla sen, että tulkinta on selkeämpää ja paremmin ennakoitavissa ja siten myös kohtuullisempaa, jonka lisäksi myös tunnusmerkistön voidaan katsoa selkiintyneen. Tämän lisäksi linjauksen voidaan katsoa vaikuttavan myös kunnianloukkauksen rikoksen

vakavuuden punnintaan pitkällä tähtäimellä, vanhentumisajan supistaen rikoksen rangaistavuutta edelleen samalla kuin perusteluista on havaittavissa internetissä tehtyjen loukkauksen normalisoituminen sekä internetin luonteen hyväksyntä. Supistamalla rangaistavuutta edelleen, voidaan korkeimman oikeuden kenties katsoa huomioineen myös EIT:n näkemyksen kunnianloukkauksen rangaistavuudesta, antaen siten sananvapaudelle suuremman suojan. Ottaen huomioon, että kunnianloukkaus on nykypäivänä melko yleinen internetissä, voidaan ennakkopäätöksen linjauksella katsoa olevan merkittävä vaikutus kunnianloukkaukseen rikoksena. Linjaus ei koske vain tiettyä tekotapaa, vaan tekotapaa, joka on hyvin yleinen nykypäivänä. Täten voidaan pohtia, rajasiko ennakkopäätös kunnianloukkaussäännöstä entisestään, johon vastauksen voidaan ainakin osittain katsoa olevan myönteinen.

5 Kunnianloukkaus- liian ankarasti säädetty rikos vai rikos, joka tarvitsee voimassa olevan säännöksen?

5.1 Kunnianloukkaus 2020-luvun Suomessa

Kun kunnianloukkauksen tilastoja tarkastellaan, voidaan todeta, että kunnianloukkauksia ilmoitetaan vuodessa melko paljon. Kunnianloukkaukset ovat lisääntyneet viime vuosina muun muassa internetin kasvun myötä ja tänä päivänä internet onkin hyvin tavallinen tekopaikka kunnianloukkauksille. Samalla, kun kunnian voidaan katsoa olevan varsin vahvasti suojattu oikeushyvä ja rikosten kasvaneen määrältään, on kunnianloukkaus viimeisten kymmenen vuoden aikana muuttunut melko paljon ja on tämän lisäksi ollut varsin kiivaankin keskustelun kohteena koskien rikoksen rangaistavuutta. Rangaistavuutta on lievennetty, rajoitussäännöksiä lisätty ja keskustelua koskien rikoksen dekriminalisointia käyty. Keskustelua luettaessa saa käsityksen siitä, että keskustelu on saanut varsinaisen alkunsa Euroopan neuvoston, EIT:n käytännön kuin myös parlamentaarisen yleiskokouksen antamien linjausten jälkeen, joissa sananvapauden suojaa on haluttu vahvistaa entisestään. Keskustelun voi lisäksi katsoa voimistuneen 2014 vuoden lakimuutoksen yhteydessä, jolloin perusmuotoisesta kunnianloukkauksesta poistettiin vankeusrangaistus. Täten on huomattavissa mahdollinen epätasapaino kansalaisten ja viranomaisten näkemyksessä siitä, kuinka tärkeä kunnia arvona on. Se, että kunnianloukkauksia ilmoitetaan monia tuhansia vuodessa sekä se, että kunnia on suojattuna oikeushyväniä niin perustuslaissa kuin rikoslaissa antaa kuvan siitä, että sen katsotaan olevan tärkeä oikeushyvä, kun taas rajoitukset ja muutokset lainsäädännössä, kielivät muutosta rikoksen kehityksessä kohti yhä rajatumpaa rikosta. Muutoksen kehitystä voidaan katsoa tukevan myös tutkielmassa käsiteltyä korkeimman oikeuden ennakkopäätöstä, koskien kunnianloukkauksen vanhentumista ja rikoksen jatkuvuutta, jossa rikoksen moitittavuutta voidaan katsoa rajoitetun entisestään linjaamalla melko tiukan linjauksen koskien rikoksen syyteoikeuden vanhentumista melko tavallisessa tekemuodossa.

Kun huomioon otetaan luvussa kaksi käsitellyt muutokset koskien kunnianloukkauksen säännöstä sekä korkeimman oikeuden antama ennakkopäätös koskien kunnianloukkauksen vanhentumisaikaa ja jatkuvuutta, voidaan katsoa, että kehitys kohti yhteiskuntaa, jossa sananvapaus painaa enemmän kuin kunnia perusoikeutena, on täysin mahdollinen. Kyseisellä ennakkopäätöksellä voidaan, niin kuin todettu, katsoa olevan melko suurikin merkitys kunnianloukkaukselle rikoksena, sillä päätös koskee tekotapaa, joka on yksi tavallisimmista

tänä päivänä sekä tekotapaa, joka todennäköisesti tulee olemaan sitä myös tulevaisuudessa. Sen lisäksi, että päätöksen voidaan katsoa kiristävän vanhentumisaikaa ja siten myös epäsuoranaisesti rikoksen moitittavuutta, voidaan kyseisen ennakkopäätöksen katsoa muovaavan myös kansalaisten näkemystä siitä, kuinka paheksuttava kunnianloukkaus rikoksena on nykypäivänä kuin myös muuttavan poliisin sekä syyttäjän työtä vanhentumisajan periaatteessa lyhennettyä. Moni kunnianloukkaus voi jäädä ilmoittamatta niiden vanhentuneen nykyisen linjauksen mukaan samoin kuin osa syytteistä mitä ilmeisimmin tullaan hylkäämään. Tämän lisäksi on myös mahdollista, että syytteet, jotka nyt ovat käsiteltävä ehtivät vanheta ennen kuin niistä ehditään antaa tuomio tai tehdä ratkaisu. Lisäksi ennakkopäätöksen linjaus koskien tekijän aktiivisuutta tulee rajaamaan pois kunnianloukkauksien ilmoituksia mutta myös muuttamaan käsitystä siitä, millainen teko internetissä on katsottava olevan rangaistava ja millainen ei.

Mihin suuntaan kehitys on menossa, on kuitenkin mahdotonta varmaksi sanoa. Hyvin keskeinen kysymys, joka nousee epätasapainoa pohdittaessa, on luvun otsikossa mainittu: Onko kunnianloukkaus liian ankarasti säädetty rikos vai rikos, joka tarvitsee voimassa olevan säännöksen? Kansainvälinen oikeus muovaa kansallista oikeutta jatkuvasti samalla kuin yhteiskunta muuttuu ja kehittyvä teknologia tuo mukanaan uusia tapoja kommunikoida ja siten myös tehdä rikoksia. Lainsäädännön voidaan katsoa vaativan osittaista muutosta, mutta samalla herää kysymys siitä, miten jatkossa turvataan jokaisen oikeusturva ja perusoikeuksien toteutuminen. Kunnianloukkauksen kehitystä koskevassa keskustelussa kunnianloukkausta on pohdittu hyvin monesta eri näkökulmasta, mutta keskeinen teema on kuitenkin ollut kriminalisoinnin tarve. Perusmuotoisen kunnianloukkauksen on katsottu olevan yleinen ja samalla vähäinen rikos, poliisia ja syyttäjiä kuormittava rikos, siviilioikeudellisesti ratkaistavissa oleva asia kuin myös sananvapauden kanssa ristiriidassa olevia rikospohdintoja, jotka muistuttavat hyvin paljon dekriminalisoinnin perusteita aiemmissä dekriminalisointitapauksissa kuin myös Norjan keskustelussa. Lisäksi monet keskustelut koskien kunnianloukkauksen kriminalisoinnin keskustelua nojautuvat vahvasti Norjassa käytyyn keskusteluun sekä siellä tehtyyn dekriminalisointiin, jolloin niiden käsittely on tässä luvussa oleellista kyseisen keskustelun ymmärtämiseksi sekä tutkielmassa käydyn keskustelun rikastuttamisen kuin myös tutkimuskysymysten kannalta. Kyseisten

keskustelujen huomioiminen on käydyn keskustelun lisäksi merkityksellistä myös, kun otetaan huomioon pohjoismaiden yhteneväisen rikosoikeuden tavoite.¹³⁷

5.2 Norja, sananvapauden suojelun sekä siviiliprosessin edelläkävijä?

Kunnianloukkaus Norjassa eroaa vahvasti Suomen ja Ruotsin oikeudentilasta, sillä kunnianloukkaus on Norjassa dekriminalisoitu teko, eikä se siten voi pääsääntöisesti johtaa rikosoikeudellisiin seuraamuksiin. Kunnianloukkauksen dekriminalisointi oli osa Norjan rikoslain (straffeloven) uudistusta, joka tuli voimaan vuonna 2015. Kyseisessä lakimuutoksessa tehtiin paljon muutoksia koskien rangaistuksien enimmäismääriä sekä tekojen kriminalisointia, jonka lisäksi uudistus piti sisällään myös sen, että kunnianloukkaussyytöstä ei enää tulevaisuudessa tutkita.¹³⁸ Nykyään teko voidaan sen sijaan selvittää joko vahingonkorvauskanteen avulla siviiliprosessissa tai esimerkiksi sovinnon avulla erilaisia sovintoelimiä käyttäen. Kyseinen muutos johtuu pitkälti sananvapauden vahvasta suojasta Norjassa, jolla voidaan katsoa olevan verrattain pitkä historia. Sananvapautta on suojattu oikeushyväne jo vuodesta 1814 saakka ja jo 1900-luvulla siitä oli säädetty laissa.¹³⁹ Nykyään sananvapaus on suojattuna Norjan perustuslain 100 §:ssä.

Kunnianloukkauksen kriminalisointia on norjalaisessa oikeuslähteissä kritisoitu varsin varhain Suomen kriittiseen keskusteluun verrattuna. Jo rikoslain esitöissä vuonna 1999 nimittäin katsottiin, että kunnianloukkauksen säännökset olivat liian ankarat sekä monimutkaiset samalla, kun kunnianloukkauksen katsottiin sopivan paremmin siviiliprosessin kuin rikosprosessin piiriin. Kunnianloukkauksen kriminalisoinnin katsottiin rajoittavan ihmisten sananvapautta, sillä heidän ei katsottu voivan sanoa mitä halusivat ilman pelkoa siitä, että heitä rangaistaan. Lisäksi sivistyneen keskustelun on katsottu olevan osa demokratiaa, eikä sen siten kuulu olla kriminalisoitu teko. Tämän lisäksi ihmisten katsottiin suhtautuvan kriittisesti epäuskottaviin väitteisiin, jolloin kriminalisoinnin ei katsottu olevan tarpeellinen.¹⁴⁰

¹³⁷Pohjoismailla on pitkä historia koskien yhteistä rikosoikeuden kehittämistä. HE 130/1972, s. 1. Tanska ja Islanti valikoituivat tutkielman ulkopuolelle johtuen muun muassa tutkielman rajallisuudesta. Lisäksi Norjan ja Ruotsin keskustelun sisällyttäminen tutkielmaan tuo hyvän näkökulman siitä, miten eri tavalla säännöksen rangaistavuutta on maissa tulkittu.

¹³⁸Matingsdal 2015, s. 33-40.

¹³⁹Kierulf 2021, s. 80-81; Forslag til ny Grunnlov § 100, Utredning fra en kommisjon oppnevnt ved Kongelig resolusjon 26. august 1996, s. 76.

¹⁴⁰Forslag til ny Grunnlov § 100, Utredning fra en kommisjon oppnevnt ved Kongelig resolusjon 26. august 1996, s. 113-114.

Kritisoimisen lisäksi, Norjan oikeustilassa on myös muutoin havaittavissa Suomea ja Ruotsia nopeampi kehitys koskien sananvapauden suojaa ja kunnianloukkauksen viemistä siviilioikeudelliseen prosessiin. Jo kyseisen lakiesityksen aikaan oli mahdollista käsitellä kunnianloukkausta niin rikosprosessissa, siviiliprosessissa kuin yksityisenä rikosasian.¹⁴¹ Kunnianloukkauksen tarkempaa dekriminointia arvioitaessa vuonna 2005, lakimuutoksen esityksen yhteydessä todettiin, että kunnianloukkaussäännös oli menettänyt merkityksensä, sillä korkein oikeus ei vuoden 1957 jälkeen ollut käyttänyt rangaistustarjousta ja siten voitiin katsoa, että kunnian ei enää katsottu yhteiskunnallisesti olevan yhtä tärkeä arvo kuin mitä se ennen oli ollut.¹⁴² Täten todettiin, että säännöksen säilyttäminen ei ollut tärkeää.¹⁴³ Kunnianloukkauksen ei myöskään katsottu olevan sellainen teko, joka aiheuttaisi sellaisen haitan tai seurauksen, jota tarkoitetaan rikosoikeudellisessa seurausperiaatteessa.¹⁴⁴ Lisäksi todettiin, että rangaistuksen käytön tulisi olla viimekätinen keino sekä taata suuremmat hyödyt kuin haitat.¹⁴⁵ Vain sellaiset teot, jotka toisivat mukanaan vahingon tai riskin siitä, tulisi olla rikosoikeudellisten sanktioiden alla. Tämän lisäksi painotettiin, että mikäli rangaistavuus on epäselvää, ei sitä tulisi käyttää varmuuden vuoksi tai pelkästään moraalisten normien suojelemiseksi.¹⁴⁶ Kunnianloukkauksen ei katsottu siinä määrin haitallinen, että siitä tulisi rangaista rikosoikeudellisilla seuraamuksilla eikä sen rangaistavuudella myöskään katsottu saavutettavan enemmän hyötyä kuin haittaa.¹⁴⁷ Loukattua ei kuitenkaan lainvalmisteluaineiston perusteella jätetty vaille oikeussuojaa, sillä oikeus vahingonkorvausvaateeseen säilytettiin.¹⁴⁸ Nykypäivänä kunnianloukkauksesta voidaan ensisijaisesti vaatia vahingonkorvausta vahingonkorvauslain (skadeserstatningslovenin) 3-6 a §:n perusteella.¹⁴⁹ Mikäli loukkaus kuitenkin olisi erityisen vakava, voisi siitä joissain

¹⁴¹Forslag til ny Grunnlov § 100, Utredning fra en kommisjon oppnevnt ved Kongelig resolusjon 26. august 1996, s. 113-114.

¹⁴²Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) s. 165; Tiilikka 2010 s. 119-120.

¹⁴³Käsitystä tukee myös Det Konglige justis- og beredskapsdepartement Prop. 64 L (2014–2015) Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak) Lov om ikraftsetting av straffeloven 2005 (straffelovens ikraftsettingslov):ssa sivulla 59 mainittu seikka, jonka mukaan mikään kuultu taho ei vastustanut kunnianloukkauksen dekriminointia sekä Det konglige justis- og politidedepartement Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) Om lov om endringer i straffeloven 20. mai 2005 nr. 28 (siste delproposisjon – slutføring av spesiell del og tilpasning av annen lovgivning) s. 165.

¹⁴⁴Kyseisillä seurauksilla tarkoitetaan sellaisia haittoja, etujen vahingoittamisia tai uhkauksia, joiden yhteiskunnan tulisi suojata. Kandidatnummer: 226 2021, s. 51-52.

¹⁴⁵Ot.prp. nr. 90 (2003–2004), s. 44.

¹⁴⁶Matingsdal 2015, s. 10.

¹⁴⁷Ot.prp. nr. 22 (2008–2009), s. 160-171.

¹⁴⁸Tiilikka 2010, s. 120.

¹⁴⁹Vahingonkorvaukselle ei kuitenkaan katsota olevan oikeutta, mikäli väitteen voidaan katsoa olevan sananvapauden kannalta olennainen ja tärkeä. Lovvedtak 90 (2014–2015) (Første gangs behandling av lovvedtak), s 27; Erstatningsloven § 3-6 a; Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) s. 486-490.

poikkeustapauksissa määrätä rikosoikeudellinen rangaistus. Tämä edellyttää kuitenkin, että loukkaus sijoittuisi jonkun rangaistavan teon alle, esimerkiksi vihapuheen tunnusmerkistön piiriin.¹⁵⁰

Sananvapaudella voidaan täten katsoa olevan hyvin suuri merkitys Norjassa ja sen voidaan yhteiskunnan muuttumisen lisäksi katsoa vaikuttaneen Norjan päätökseen dekriminialisoida kunnianloukkaus. Tämän lisäksi sananvapaus on ollut vahva osa norjalaista lainsäädäntöä jo pidemmän aikaa, joka on otettava huomioon, kun dekriminisoinnin perusteita lukee ja tulkitsee. Sananvapaus ei Suomessa ole nauttinut yhtä vahvaa suojaa yhtä kauan, vaan sananvapaus on vasta viimeisten 10-20 vuoden aikana saanut sen nykyisen vahvan suojan lainsäädännössämme, joka sillä on tänään. Siten Norjan kehityksen voidaan katsoa eroavan Suomen kehityksestä ainakin ajallisesti. Suomessa ei myöskään ole havaittavissa samankaltaista kehitystä koskien rikoksen rangaistavuuden vähäisyyttä, vaan rikoksesta annetaan vuosittain monta tuomiota.¹⁵¹ Lisäksi Suomessa ei myöskään ole käyty suoraa keskustelua kunnian arvon muuttumisesta, vaan keskustelu on ennemminkin koskenut rikoksen kehitystä, jonka myötä kunnian arvoa on joissain keskusteluissa pohdittu. Vaikka Norjan näkemys koskien kunnianloukkausta voidaan katsoa olevan varsin jyrkkä Suomessa käytyyn keskusteluun verrattuna, sisältää se kuitenkin huomioitavia sekä arvokkaita kiinnekohtia. Varsinkin *ultima ratio*-periaatteen painottaminen voidaan katsoa olevan paikoillaan keskusteltaessa muista ratkaisukeinoista kuin rikosoikeudellisista rangaistusseuraamuksista. Se, että rangaistus tuo mukanaan enemmän hyötyä kuin haittaa on mielestäni perusteltu näkemys. Lisäksi huomio siitä, että rangaistuksia ei voida määrätä vain moraalien suojelemiseksi on tärkeä.

Vaikka Suomen ei kyseisten perustelujen perusteella voida katsoa olevan yhtä pitkällä kehityksessä tai kenties edes menossa kyseiseen suuntaan, voidaan keskustelu koskien siviiliprosesseja pitää hyödyllisenä, varsinkin, kun otetaan huomioon jo käydyt keskustelut koskien kunnianloukkauksen kriminalisoinnin tarvetta ja rikoksen kuormittavuutta. Kun siviiliprosessia pohditaan lähempää, voidaan todeta, että Suomi on jo osittain omaksunut kyseisen ratkaisutavan kunnianloukkauksissa, sillä kunnianloukkauksesta on myös

¹⁵⁰Odelstingin nro 22 (2008–2009).

¹⁵¹Esimerkkinä vuosi 2022: Tietoon tulleet rikokset ja niiden selvittäminen rikosnimikkeittäin muuttujina vuosi, rikos, viranomainen (yhteensä) ja tiedot. Tilastokeskus. (luettu 28.4.2024); Rangaistukset käräjäoikeuksittain ja rikoksittain (kätäjäoikeudet ja hovioikeus ensimmäisenä oikeusasteena) muuttujina vuosi, tuomioistuin, tuomion rikos, tuomiotiedot ja tiedot (luettu 28.4.2024).

Suomessa mahdollista hakea vahingonkorvausta.¹⁵² Lisäksi sovintomenettelyn voidaan katsoa olevan Suomessa jo melko tavallinen ja Suomi kuuluukin Norjan kanssa niihin maihin, joissa riitoja sovitteluaan eniten.¹⁵³ Sovintomenettelyn on myös Suomalaisessa oikeuskirjallisuudessa katsottu olevan tavallista tuomioistuinkäsittelyä joustavampi, edullisempi, nopeampi sekä halvempi, jonka voidaan katsoa puhuvan sovintomenettelyn puolesta.¹⁵⁴ Täten ainakin osittainen siirto siviiliprosessiin ei mahdollisesti edes tuottaisi paljon muutosta. Kyseisessä menettelyssä voisi käydyn keskustelun perusteella esimerkiksi sopia ne riidat, jotka käydään kahden yksityishenkilön välillä ja jossa loukkauksen ei katsota olevan niin vakava. Vakavien loukkausten voidaan sen sijaan katsoa kuuluvan rikosprosessiin niiden vakavuuden takia, niin kuin hallituksen esityksessä (HE 19/2013 vp) jo aiemmin todettiin koskien vankeusrangaistuksen poistamista törkeästä kunnianloukkauksesta.¹⁵⁵ Tällöin on kuitenkin pohdittava sitä, miten jatkossa suojataan jokaisen oikeusturva sekä sitä, miten perusoikeudet toteutuu. Tosin riitojen selvittely siviiliprosessin kautta ei tarkoita, että oikeusturva ja perusoikeudet eivät toteudu, mutta jotta ne toteutetaan parhaalla mahdollisella tavalla, on tämänkaltaista muutosta mielestäni kuitenkin punnittava hyvin tarkkaan sen hyötyjen sekä haittojen kanssa. Huomioitava näkökohta keskusteluun on kuitenkin se, voidaanko siviiliprosessin katsoa olevan sopivin vaihtoehto yhteiskunnassa, jossa rikokset muuttavat muotoaan hyvin ripeään tahtiin ja jossa jokin tietty rikos yleistyy yhä enemmän teknologian kehityksen sen mahdollistaessa.

Täten Norjassa käydyn keskustelun perusteella voidaan katsoa, että Suomessa käyty keskustelu ei ole yhtä yksityiskohtaista eikä kunnianloukkauksen asema rikoksena ole verrattavissa siihen, millainen kunnianloukkauksena katsottiin olevan Norjassa, kun teko päätettiin dekriminialisoida. Suurin ero Norjaan verrattuna voidaan kenties kuitenkin katsoa olevan käsitys kunnian arvosta. Suomessa kunnia on varsin vahvasti suojeltu oikeushyvä, vaikka sen voitaisiinkin katsoa muuttuvan. Täten en usko, että kunnianloukkauksen kokonaisdekriminialisointi tulee kyseeseen Suomessa, mutta siviiliprosessin tuominen osaksi ratkaisukeinoja voisi sen sijaan olla mahdollinen varsinkin lievempien loukkauksien osalta. Tämän voisi myös katsoa olevan toimiva ratkaisu kuormittavuuden ratkaisemiseksi.

¹⁵²Katso esimerkiksi Turun HO R 23/1028 31.8.2023.

¹⁵³Ervasti ja Attias teoksessa *Ervasti– Attias 2022*, s. 1.

¹⁵⁴Ervasti 2013, s. 32-34.

¹⁵⁵HE 19/2013 vp, s. 20.

On kuitenkin mahdollista, että kyseinen ennakkopäätös jo rajaa pois kunnianloukkausta koskevia syytteitä siinä määrin, että kuormittavuutta saadaan laskettua.

5.3 Ruotsi kannattaa modernisointia mutta ei dekriminalisointia

Ruotsissa säädetään kunnianloukkauksesta sen sijaan varsin monimuotoisesti Suomen lainsäädäntöön verrattuna. Brottsbalken sisältää nimittäin viisi pykälää koskien kunnianloukkausta. Kyseiset pykälät ovat löydettävissä Brottsbalkenin 5 luvussa. Ruotsissa kunnianloukkaus jaetaan kahteen erilaiseen kunnianloukkaustyyppiin: förtal ja förolämpning, joista förtal voidaan katsoa olevan herjaustyyppinen kunnianloukkaus ja förolämpning solvaustyyppinen.¹⁵⁶ Tämän lisäksi förtal voidaan katsoa olevan ennemmin objektiiviseen kunniaan liittyvä, kun taas förolämpning on kytköksissä subjektiiviseen kunnian käsitteeseen.¹⁵⁷ Vain ensimmäisestä on säädetty ankara tekomuoto. Förtal tulee kyseeseen, jos toisesta henkilöstä esitetään väite, jonka mukaan henkilö olisi rikollinen tai, jonka mukaan henkilön elämäntavat ovat kyseenalaisia tai jos muutoin antaa tiedon, joka voi kohdistaa loukattuun henkilöön halveksuntaa. Väite voi olla niin valheellinen kuin tosi. Mikäli tekijä on kuitenkin vastoin tahtoaan joutunut esittämään väitteen, ei tekoa pääsäännön mukaan pidetä rangaistavana. Kyseisestä loukkauksesta ankarin rangaistus on sakkoa. Förolämpning tulee sen sijaan kyseeseen, jos toista herjataan tai jos toista kohti käyttäydytään häpäisevästi. Kyseisellä tekemuodolla on ankarampi rangaistussäännös ja siitä voidaan tuomita joko sakkoa tai vankeutta korkeintaan kuusi kuukautta. Näiden lisäksi luvussa säädetään vainajan kunnianloukkaamisesta sekä syyteoikeudesta. Myös Ruotsissa kunnianloukkaus on asianomistajarikos.¹⁵⁸

Sen lisäksi, että Ruotsissa on säädetty kunnianloukkauksesta melko laajasti, on myös sananvapaus selkeä osa Ruotsin lainsäädäntöä. Vaikka Ruotsi noudattaa samoja kansainvälisiä sopimuksia koskien sananvapautta, on sananvapaus tämän lisäksi sisälletty erilliseen lakiin Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukana ja on löydettävissä nimellä Lagen om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Ruotsi painottaa varsinkin sananvapauden merkitystä demokraattisessa yhteiskunnassa ja on tämän lisäksi verrattain varhain huomioinut

¹⁵⁶Tiilikka 2010, s. 84.

¹⁵⁷SOU 2016:7, s. 400-405; Holmqvist ym. 2007, s. 5:1-5:2.

¹⁵⁸SOU 2016:7, s. 400-415; Tiilikka 2010, s. 84-88.

kehittyneen teknologian vaikutuksen sananvapauden käyttöön.¹⁵⁹ Täten sananvapauden voidaan katsoa olevan melko tärkeä ja vahvasti suojeltu perusoikeus Ruotsissa.

Ruotsissa on jo vuonna 2016 huomioitu internetin luonne siltä osin, että yleisö, jonka kirjoitus tavoittaa voi olla hyvinkin suuri. Tämän lisäksi on tunnistettu internetin tuomat hyvin erilaiset kommunikaatiovälineet kuin myös se tosiseikka, että internetissä esitetään loukkauksia.

Valtion yleisissä mietinnössä SOU 2016:7 koskien yksityisyyttä ja rikosoikeudellista suojaa, on kuitenkin katsottu, että kaikki loukkaukset eivät voi olla kriminalisoituja, vaan kriminalisoinnin määrittää se, millaiset teot yhteiskunta katsoo olevan rangaistavia.

Mietinnössä todetaan edelleen, että mikäli kaikki loukkaukset olisivat kriminalisoinnin alla, laki olisi hyvin tulkinnanvarainen sekä avoin.¹⁶⁰ Lisäksi mietinnössä on todettu, että loukkaukset menettävät vähitellen merkityksensä, sillä ne ovat niin tavallisia nyky-yhteiskunnassa. Mietinnöissä katsotaan, ettei kaikkia loukkauksia voida, eikä myöskään pidä ratkaista rikosoikeudellisesti. Lisäksi mietinnössä todetaan, että loukkausten muuttuessa sekä niiden ollessa niin tavallisia, on suotavaa tarkastella laissa turvattuja oikeushyviä ja verrata niitä siihen, miten niitä koskevat loukkaukset voitaisiin ratkaista parhaiten-rikosoikeudellisesti vai siviilioikeudellisesti.

Siitä huolimatta, että Ruotsin oikeuskirjallisuudessa sekä virallisissa lähteissä on tunnistettu kehittyneen teknologian tuomat muutokset ja haasteet, ei Ruotsi kuitenkaan ole dekriminalisoinnin kannalla, vaan ennemminkin säännöksen modernisoinnin kannalla. Tämä ilmenee erinäisten viranomaisten kommentteista koskien kunnianloukkauksen rangaistavuuden arviointia, varsinkin säännöksen dekriminalisointia, joka tehtiin vuonna 2013 osana kriminalisoinnin yleisarviota. Modernisoinnin kannatusta on muun muassa perusteltu muuttuvan yhteiskunnan kautta, jossa kunnian käsite ja arvo ovat muuttuneet, kuin myös siten käsitys siitä, mitä voidaan pitää rangaistavana tekona kunnianloukkauksessa. Näkemys kunnianloukkauksen kriminalisoinnin tarpeesta tai kunnian arvosta ei kuitenkaan ole muuttunut niin paljon, että kunnianloukkaus rikoksena poistettaisiin brottsbalkenista, vaan kyseeseen tulisi ennemmin säännösten muuttaminen yhteiskuntaan sopivaksi. Modernisointia on tämän lisäksi perusteltu sillä, että jopa oikeuskäytännön on katsottu vanhentuvan hyvin nopeasti yhteiskunnan muuttuessa ripeään tahtiin.¹⁶¹ Dekriminalisointia vastaan on sen sijaan esitetty näkemyksiä, jotka ovat koskeneet rangaistavuuden olemassa olevaa tarkoitusta ja

¹⁵⁹SOU 2016:7 s. 78-84; Holmqvist ym. 2007, s. 5:14.

¹⁶⁰SOU 2016:7, s. 461-470.

¹⁶¹SOU 2016:7, s. 461-470.

taustaa, jonka lisäksi lisääntyntä nettivihaa ja loukkauksia internetissä on painotettu. Tarkoituksenmukaisena ei ole pidetty sitä, että yleistyvä ja muotoaan muuttava rikos dekriminalisoidaisiin, vaan ratkaisuna muutokseen pitäisi sen sijaan tehdä lakimuutos. Esimerkiksi Tuomioistuinelaitos Ruotsissa katsoi, että kunnianloukkauksen dekriminalisointia koskien tarvitaan tarkempi tarkastus ja että dekriminalisointi olisi hyvin suuri muutos Ruotsin rikosoikeudessa.¹⁶²

Ruotsissa katsotaan siis, että kunnianloukkauksen kuuluu olla kriminalisoitu teko, mutta nyky-yhteiskuntaan sopivana säännelty rikos. Kunnian käsitteen sekä arvon muutos on otettava huomioon, jonka lisäksi myös lisääntynyt nettiviha sekä loukkaukset internetissä on huomioitava. Yllä olevan mietinnön mukaan ei olisi tarkoituksenmukaista dekriminalisoida teko, joka on muuttanut muotoaan entistä monimuotoisemmaksi. Ruotsissa voidaan siis katsoa niin sananvapauden kuin kunnian olevan hyvin tärkeitä oikeushyviä, joita halutaan suojata rinnakkain. Vaikka Ruotsilla onkin muun muassa erillinen laki, johon sananvapauden suoja sisältyy, ei Ruotsi ole katsonut, että kunnianloukkaus olisi menettänyt arvoaan tämän takia, vaan kunnian katsotaan edelleen olevan tärkeä oikeushyvä, tosin muuttuneessa muodossa. Ruotsi kannattaa siten kunnianloukkauksen säilyttämistä rikoksena mutta katsoo, että säännöksen tulee muuttua, jotta sen soveltaminen olisi tänä päivänä tarkoituksenmukaista sekä kohtuullista.

Voisiko samankaltainen säännöksen modernisointi tulla kyseeseen myös Suomessa vai onko Suomi ennemminkin menossa Norjan tulkinnan suuntaan, jossa esimerkiksi perusmuotoisen kunnianloukkauksen vieminen siviiliprosessiin voisi tulla kyseeseen? Huomattava ero Suomen ja Ruotsin välillä on se, että kunnianloukkauksen kriminalisointia on pohdittu eri virastojen välillä, kun taas Suomessa keskustelu on ollut varsin epävirallista. Lisäksi Ruotsissa on pohdittu kunnian käsitettä ja tämän käsitystä syvällisemmin, jonka lisäksi kunnianloukkauksen ja sananvapauden välillä vaikuttaa olevan melko toimiva tasapaino. Täten Suomen kehitys voidaan myös Ruotsiin verrattuna katsoa olevan melko alkumetreillä. Tämä ei kuitenkaan poista sitä tosiseikkaa, että kunnianloukkaus on muuttumassa ja että sitä on jo nyt muutettu paljon viimeisten 20 vuoden aikana, eikä myöskään sitä, että sananvapauden suojan ja merkityksen voidaan katsoa lisääntyvän jatkuvasti.

¹⁶²SOU 2016:7 s. 461-470.

Kummankin maan pohdinnat ovat mielenkiintoisia ja niiden voidaan myös osittain katsoa muovaavan Suomen toimia koskien kunnianloukkausta, pohjoismaiden pyrkiessä kuitenkin ainakin osittain samankaltaiseen rikosoikeuteen. Selvää on kuitenkin se, että kaikki kolme maata ovat kansainvälisen oikeuden alla sekä se, että kaikissa kolmessa on myös tehty muutoksia koskien kunnianloukkausta sekä pohdittu rikoksen rangaistavuutta. Tämä viittaa kehityksessä muutokseen, mutta millainen se tulee olemaan, jää kuitenkin nähtäväksi. Itse uskon, että muutos tulee olemaan jokin kyseisten maiden muutoksien väliltä. Ehkä osa perusmuotoisesta kunnianloukkauksesta viedään siviiliprosessin piiriin, kun taas ne tekemuodot, jotka katsotaan olevan vakavampia jäävät rikosprosessiin. Joka tapauksessa kunnianloukkauksen kokonaisvaltainen dekriminointi tuntuu hyvin radikaalilta toimenpiteeltä Suomessa, kun ottaa huomioon tutkielmassa esiin tuodut tosiseikat koskien kunnianloukkauksien määriä sekä säännökset koskien kunnian suojaa oikeushyvästä ja kunnianloukkausta. Lisäksi kunnianloukkauksen dekriminointi lähitulevaisuudessa ei myöskään olisi puolustettavaa, kun otetaan huomioon juuri Ruotsin painottama lisääntynyt nettiviha sekä kunnianloukkausten kasvu sosiaalisessa mediassa. Tilanne voi kuitenkin olla eri muutaman vuoden kuluttua, kun sosiaalinen media on ollut olemassa jo pidemmän aikaa, jolloin loukkausten vakavuutta sosiaalisessa mediassa on mahdollisesti pystytty arvioimaan paremmin.

6 Lopuksi

Tutkielman tavoitteena on ollut määrittää, mitä korkeimman oikeuden ennakkopäätös linjaa koskien kunnianloukkauksen syyteoikeuden vanhentumista ja rikoksen jatkuvuutta sekä selvittää, miten samankaltaisia tapauksia on tulkittu ennen. Lisäksi tutkielman tavoitteena on ollut pohtia kyseisen ennakkopäätöksen linjauksen vaikutuksia kunnianloukkauksen kehitykseen rikoksena, varsinkin koskien teon kriminalisoinnin kehitystä. Tutkielmassa on melko kattavasti käyty läpi kunnianloukkauksen kehitys viimeisten 20 vuoden ajalta, jonka lisäksi myös rikoksen jatkuvuuden sekä syyteoikeuden vanhentumisen säännöksiin on pureuduttu perusteellisemmin peilaamalla näitä varsinkin kunnianloukkaukseen.

Taustoittavan teoriaosuuden jälkeen tutkielmassa on esitetty aiempaa oikeuskäytäntöä, jonka yhteydessä on nostettu esille ne perustelut, joilla kunnianloukkauksen on joko katsottu olevan jatkuva tai kertaluontoinen rikos. Tämän jälkeen korkeimman oikeuden ennakkopäätöstä on tulkittu ja analysoitu tarkemmin, jolloin päätöksen perusteluista on avattu sekä verrattu muun muassa alempien oikeuksien tuomioiden perusteluihin sekä kunnianloukkauksen kriminalisoinnin tarpeellisuudesta käytyyn keskusteluun. Ennakkopäätöksen linjaus on määritetty, jonka lisäksi sitä on myös verrattu siihen linjaukseen, joka oli havaittavissa alempien oikeuksien tuomioita tulkittaessa. Lopuksi kyseisen ennakkopäätöksen vaikutuksia on vielä pohdittu osana laajempaa kokonaisuutta, jolloin keskustelun on otettu mukaan oikeusvertailevaa keskustelua niin Norjasta kuin Ruotsista.

Korkeimman oikeuden ennakkopäätöksen voidaan katsoa linjaavan kunnianloukkauksen vanhentumisesta tapauksissa, joissa loukkaus on julkaistu sosiaalisessa mediassa ja jossa sitä on pidetty esillä mitään aktiivisia toimia tekemättä. Kyseisen ennakkopäätöksen mukaan kunnianloukkauksen syyteoikeuden vanhentuminen alkaa tämänkaltaisessa tapauksessa kulua siitä hetkestä, jolloin loukkaus julkaistiin eli niin sanotusta julkaisuhetkestä ja vanhenee siten pääsäännön mukaisesti kahdessa vuodessa eikä jatkuvien rikosten vanhentumisajan mukaisesti, joka on ollut tulkintamallina samankaltaisissa tapauksissa ainakin osittain ennen ennakkopäätöstä. Ennakkopäätöksen mukaan kunnianloukkauksen ei siten tämänkaltaisessa tapauksessa voida katsoa olevan jatkuvaluonteinen rikos vain sen perusteella, että julkaisu on ollut yleisön saatavilla, vaan jatkuvuus vaatisi myös tekijältä aktiivisuutta. Linjaamalla näin korkein oikeuden voidaan katsoa tehneen melko tiukan linjauksen vanhentumisajasta hyvin tavallisessa kunnianloukkauksen tekemuodossa, jonka siten voidaan katsoa vaikuttavan rikoksen käsitykseen ja kehitykseen pidemmällä aikavälillä, varsinkin osana suurempaa

kunnianloukkauksen kehityspolkua. Tämä on mahdollista siitä huolimatta, että korkein oikeus ei linjannut vanhentumisesta ja jatkuvuudesta tyhjentävästi johtuen juuri siitä, että julkaisulle ei välttämättä tehdä muutoksia eikä julkaisun poistaminen ole kovin yleistä.

Kun aiempaa käytäntöä verrattiin ennakkoratkaisun perusteluihin, oli suurimmat erot aktiivisuuden tulkinta sekä sosiaalisen median luonteen painotus. Aiemman oikeuskäytännön mukaan, jonka oli muovannut alemmat oikeusasteet, tekijältä ei tämäntyypisissä tapauksissa vaadittu aktiivisuutta, jotta rikoksen voitiin katsoa olevan jatkuva, vaan jatkuvuuden kannalta olennaista oli se, että loukkaus oli ollut yleisön saatavilla joko lyhyemmän tai pidemmän aikaa. Ennakkopäätöksessä katsottiin sen sijaan, että rikoksen ei tämänkaltaisessa tilanteessa voida katsoa olevan jatkuva vain sen perusteella, että loukkaus on ollut muiden saatavilla, jos tekijä on muutoin pysynyt julkaisuun nähden passiivisena. Myös sosiaalisen median painoarvoa käsiteltiin alempien oikeuksien tuomioissa eri tavalla kuin ennakkopäätöksessä. Ennakkopäätöksessä luonteelle ei juuri annettu tilaa ennakkopäätöksen perusteluissa, kun taas alempien oikeuksien perusteluissa luonnetta pohdittiin enemmän.

Vaikka aiemmassa linjauksessa ja uudessa linjauksessa onkin havaittavissa varsin suuria eroja, voidaan korkeimman oikeuden perusteluihin katsoa löytyvän hyvät syyt. Sen lisäksi, että korkein oikeus arvioi asiassa yksittäistapauksen tosiseikkoja, huomioi korkein oikeus myös sen, että tämänkaltaista ennakkoratkaisua ei ole ennen annettu koskien kunnianloukkausta. Lisäksi korkein oikeus huomioi sen, että kunnianloukkauksen jatkuvuudesta ei ole olemassa mitään selkeää linjausta. Täten linjauksella voidaan katsoa olevan kyseisen asian ratkaisemisen lisäksi tavoitteena selkeyttää jatkuvuuden sekä kunnianloukkauksen syyteoikeuden vanhentumisen koskevia säännöksiä, joka taas tukee yhteneväistä tulkintaa, ennakoitavuutta sekä kohtuullisia rangaistuksia- asioita, joita halutaan turvata muun muassa suhteellisuus- ja legalitettiperiaatteen kautta. Tämän lisäksi päätöksen perusteluihin voidaan lisäksi katsoa vaikuttaneen yhteiskunnallinen ja teknologinen kehitys, jossa ihmisten kommunikaatiotavat muuttuvat ja siten myös rikosten tekopaikat, jolloin vain se, että loukkaus on ollut saatavilla internetissä tekisi rikoksesta jatkuvan, olisi kohtuutonta.

Sen lisäksi, että perusteluja pohdittiin kyseisten seikkojen näkökulmasta, peilattiin päätöstä ja sen perusteluja myös keskusteluun kunnianloukkauksen kuormittavuudesta sekä sananvapauden yhä vahvempaan suojaan ja kunnianloukkauksen aiempaan kehitykseen, jossa rangaistusta on lievennetty niin rangaistusasteikkoa muuttaen kuin myös rajoitussääntöjä lisäämällä. Yhteiskunnallinen ja teknologinen kehitys on tuonut mukanaan sen, että

internetissä julkaistu loukkaus voidaan tekemuotona tänään katsoa olevan normaali ja vähemmän haitallinen. Tämän lisäksi kunnianloukkaukset yleistyvät, jonka voidaan myös katsoa pidemmällä aikavälillä johtavan siihen, että loukkauksia internetissä ei enää pidetä yhtä paheksuttavina, varsinkaan jos ne ovat vähäisiä. Vaikka kyseisten seikkojen voidaan katsoa jo muuttaneen kunnianloukkauksen säännöstä sekä kenties myös kunnian arvoa, tuovat kehitykset mukanaan lisää haasteita. Kunnianloukkauksen kriminalisoinnin tarvetta on pohdittu muun muassa rikoksen vähäisyyden sekä kuormittavuuden kannalta, jolloin siviiliprosessin on katsottu voivan olla yksi mahdollinen ratkaisu. Siviiliprosessin on myös katsottu olevan joustavampi, edullisempi sekä nopeampi, joka takaisi myös oikeusturvan paremman toteutumisen. Myös epätasapaino kunnianloukkaussäännöksen ja sananvapauden suojan välillä kasvaa sananvapauden nauttiessa entistä vahvempaa suojaa, jolloin sen tärkeys myös kasvaa. Kunnianloukkausta arvioitaessa on tekoa täten nyt myös punnittava sananvapaussuojan kanssa, jonka lisäksi sananvapaus on jo muuttanut säännöksiä koskien kunnianloukkausta varsin voimakkaasti. Perusmuotoisesta kunnianloukkauksesta on poistettu vankeusrangaistus, jonka lisäksi säännökseen on lisätty rajoitussäännöksiä ja koventamisperusteita on muutettu paremmin sananvapauden suojaa toteuttaviksi.

Kun Suomen kehitystä verrattiin kehitykseen, joka on tapahtunut Norjassa ja Ruotsissa, voitiin huomata, että maiden kehitykset ovat toisistaan melko erilaiset. Norjassa kunnianloukkaus on kokonaan dekriminalisoitu teko, kun taas Ruotsissa dekriminalisoinnille ei katsota olevan tarvetta ainakaan vielä, vaan rikoksen muuttaessa muotoaan, on paikoillaan ehkä ennemminkin nykyisen säännöksen modernisointi. Kaikissa kolmessa maassa on kuitenkin omaksuttu hyvin vahva sananvapauden suoja sekä käyty keskustelua siitä, olisiko kunnianloukkauksia mahdollista selvittää siviiliprosessin kautta. Täten katson, että sananvapauden kasvava suoja tulee mitä ilmeisimmin vaikuttamaan kunnianloukkauksen rangaistavuuteen vielä jatkossakin, jonka lisäksi keskustelu koskien siviiliprosessia melko varmasti myös käydään virallisestikin, jota voidaan tukea myös pohjoismaiden yhteneväisen rikosoikeuden tavoitteella. En kuitenkaan usko, että kunnianloukkaus on menossa kohti kokonaisdekriminalisointia, johon on päädytty Norjassa, vaan kehitys voinee ennemmin tulla kyseeseen koskien perusmuotoista kunnianloukkausta. Koska Suomessa on jo nyt soviteltu riitoja melko paljon, en katso, että osittainen siirto siviiliprosessiin olisi mahdollon. Kyseiset pohdinnat perustuvat kunnian suhteellisen vahvan suojaan, kunnianloukkausten ilmoitusten määrään kuin myös hallituksen esityksen mietteisiin, jotka esitettiin vuoden 2014 uudistusta varten, joista on vedettävissä johtopäätös, että kunnia on Suomessa edelleen tärkeä

oikeushyvä. Selvää on kuitenkin se, että kunnianloukkaus on rikoksena muuttunut ja se jatkaa myös muuttumistaan. Kyseinen ennakkopäätös tulee muun kehityksen ohella muuttamaan käsitystä kunnianloukkauksen haitallisuudesta, jolloin myös mahdollisesti kunnian arvo muuttuu. Päätöksellä on normalisoitu tekemuoto, joka vielä 2000-luvun alussa oli koventamisperuste, joka voinee vaikuttaa kunnianloukkauksen haitallisuuden arviointiin siten, että sen ei enää katsota olevan yhtä haitallinen sen tapahtuessa internetissä tai sosiaalisessa mediassa. Lisäksi päätös tulee muuttamaan kunnianloukkauksien käsittelyä jo nyt. Syytteet ja ilmoitukset on tutkittava ainakin osittain nopeammassa aikataulussa rikoksen vanhentuessa kahdessa vuodessa sen sijaan, että vanhentumisajan voidaan katsoa alkavan vasta silloin, kun loukkaus on poistettu. Tämä johtanee myös siihen, että osa syytteistä tullaan hylkäämään, kun taas osasta syytteistä luovutaan johtuen siitä, että rikos on uuden ennakkopäätöksen mukaan jo vanhentunut. Myös rikosilmoitusten voidaan katsoa vähentyvän ainakin osittain johtuen juuri siitä, että rikos on vanhentunut, kuin myös siitä, että tekoa ei ehkä enää pidetä yhtä haitallisena.

Täten voidaan katsoa, että vaikka ennakkopäätöksen tavoitteena olin ensisijaisesti ottaa kantaa kyseiseen tapaukseen sekä mahdollisesti linjata tulkinnanvaraisia säännöksiä, on päätöksellä myös vaikutus kunnianloukkauksen kehitykseen rikoksena niin sellaisenaan kuin osana suurempaa kehityspolkua. Päätöksen voidaan katsoa olevan osa kunnianloukkauksen suurempaa kehitystä sen linjatessa rikosta niin, että rikoksen haitallisuuden käsitys muuttuu ainakin pidemmällä aikavälillä samoin kuin mahdollisuudet tutkia samankaltaisia tapauksia rikosten vanhetessa periaatteessa lyhyemmässä ajassa. Miten kehitys jatkuu ja millaisia toimia tullaan oikeudentilan kehityksessä tekemään, jää kuitenkin nähtäväksi. Ehkä perusmuotoinen kunnianloukkaus on tulevaisuudessa rangaistava teko mutta hyvin rajatuin ehdoin tai ehkä se dekriminalisoidaan ajan myötä, kun sananvapaus rajaa kriminalisoinnin edellytyksiä entisestään. Muun ohella kehitykseen voidaan myös katsoa vaikuttavan se, miten kyseistä linjausta tullaan soveltamaan tapauksissa, joissa tekijä on ollut julkaisua nähden aktiivinen, jolloin aktiivisuutta joudutaan jälleen tulkitsemaan eri näkökulmasta. Joka tapauksessa kehitys ei tuskin tule vaikuttamaan kunnianloukkauksen rangaistavuuteen siten, että se enää kiristyy. Mihin suuntaan muutos onkaan menossa, tulee se, miten oikeusturvan toteutuminen ja sosiaalisen median kehitys otetaan huomioon olemaan juridisesti mielenkiintoista.